

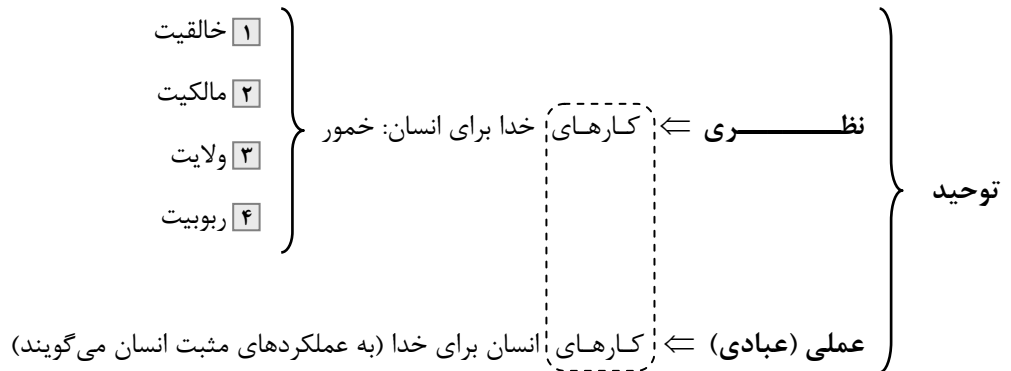
همایش بزرگ دین و زندگی

تهیه و تنظیم:

محمود حسین خانی

خلاصه درس

(۱) (۲)

★ و مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ ← توحید در خالقیت (نظری)

★ أَلَّا لِيَعْبُدُونَ ← توحید عملی یا عبادی (اخلاص)

۱ توحید عملی یا اخلاص
۲ آفرینش جن قبل از انس
۳ هدف از خلقت جن و انس ← توحید عملی (اخلاص)

★ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي ← توحید عملی یا عبادی (اخلاص)

وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي ← اشاره به بندگی خداوند

لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ← توحید در ربوبیت

۱ توحید عملی یا اخلاص
۲ اگر هدف و مقصد زندگی خدا باشد زندگی تعریف جدید پیدا می‌کند
۳ بندگی است که باعث می‌شود انسان شایسته دریافت لطف و رحمت ویژه خدا باشد

★ به دو کلمه‌ی حق و لاعبین دقت کنید

هدفداری ← بازیچه نبودن

۱ اگر در صورت سؤال هدفداری باشد { حق ✓
لاعبین ✓ } ولی اولویت با حق است

۲ اگر در صورت سؤال عدم بیهودگی باشد { حق ✓
لاعبین ✓ } ولی اولویت با لاعبین است

★ هدفداری‌ها بیانگر این است که جهان خلقت خالق حکیم دارد ← هدفداری جهان خلقت نشانه‌ی حکمت خداست (قدرت)

ارتباط دارد با حدیث حضرت علی (ع): «ای مردم هیچ‌کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود نگذاشته‌اند تا به کارهای لغو و بی‌ارزش بپردازد»

حفظ شود: آیه‌ی (لاعبین + حق)

۱- خلقت هدفمند هر یک از موجودات ناشی از آن است که و قرآن کریم این خلقت را می‌داند.

(۱) هیچ کاری در عالم بیهوده اتفاق نمی‌افتد - جامع و کامل

(۲) خالق آن‌ها خدایی حکیم است - جامع و کامل

(۳) خالق آن‌ها خدایی حکیم است - حق

(۴) هیچ کاری در عالم بیهوده اتفاق نمی‌افتد - حق

۲- اگر تمام جهت‌گیری‌های زندگی انسان رنگ و بوی الهی پیدا کند، مفهوم تحقق می‌یابد و پیام آیه‌ی حاکی از آن است.

(۱) عبودیت - «أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا»

(۲) معرفت به خدا - «أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا»

(۳) عبودیت - «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»

(۴) معرفت به خدا - «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»

۳- اگر بگوییم: «بندگی است که باعث می‌شود انسان شایسته دریافت لطف و رحمت ویژه خدا باشد» و «بیهودگی در نظام آفرینش جایگاهی ندارد» به ترتیب پیام کدام آیات را ترسیم نموده‌ایم؟

(۱) «قُلْ أَنْ صَلَاتِي وَنَسْكَي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي...» - «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينِ»

(۲) «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا» - «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينِ»

(۳) «قُلْ أَنْ صَلَاتِي وَنَسْكَي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي...» - «مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ»

(۴) «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا» - «مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ»

خلاصه درس

(۱) (۲) (۳)

«انسان زیرک - زیرک‌ترین انسان‌ها - باهوش‌ترین انسان‌ها»

★ انسان‌های زیرک

۱ هدف‌های جامع را برمی‌گزینند (کَفَّيًّا)

۲ افراد زیرک با انتخاب خدا به‌عنوان هدف اصلی
 ۱ هم از نعمت‌های مادی استفاده می‌کنند
 و
 ۲ هم از نعمت‌های معنوی استفاده می‌کنند

۳ ضرب‌المثل‌ها
 ۱ چون که صد آمد نود هم پیش ماست ← بین صد و نود صد جامع‌تره
 ۲ با یک تیر چند نشان زدن ← یعنی انتخاب هدف جامع

۱ اشعار
 ↓
 هر شعری که با آی شروع بشه
 ای دوست شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟
 ای باغ تویی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو؟
 ای عقل تو به باشی در دانش و بینش؟
 خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد
 یا آن که بر آرد گل صد نرگس تر سازد؟
 یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟

آیهی: عند الله + ثواب الدنيا + الآخرة
 نزد خداست پاداش دنیا و پاداش آخرت

★ زیرک‌ترین انسان: کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد
 ۱ چه کرده‌ای؟
 ۲ آیا سپاسگذار بوده‌ای؟
 ۳ گره از کار فروبسته‌ی مؤمن گشوده‌ای؟
 ۴ غم از چهره‌ای زدودی؟

★ باهوش‌ترین مؤمنان: فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند
 ارتباط معنایی دارد با آیه: «لهو + لعب + حیوان»

جمع‌بندی

انسان زیرک ← هدف جامع
 زیرک‌ترین ← برای بعد از مرگ حساب
 باهوش‌ترین ← فراوان به یاد مرگ هستند

۱- مفهوم ابیات زیر با کدام آیه قرآنی قرابت بیش‌تری دارد؟

خوبی قمر بهتر، یا آن‌که قمر سازد؟

ای دوست، شکر سازد یا آن‌که شکر سازد؟

یا آن‌که برآرد گل، صد نرگس تر سازد؟

ای باغ تویی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو؟

یا آن‌که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟

ای عقل توبه‌باشی در دانش در بینش؟

(۱) «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»

(۲) «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»

(۳) «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ»

(۴) «قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنَسْكَيَ وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

۲- تعبیر «یک تیر و چند نشان» مربوط به هدف است که تعبیر قرآن کریم در این باره آیه‌ی است.

(۱) جامع - «فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»

(۲) دقیق - «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»

(۳) جامع - «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»

(۴) دقیق - «فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»

۳- هرکس بخواهد در زمره‌ی باهوش‌ترین مؤمنان قرار بگیرد، طبق احادیث پیشوایان باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟

(۱) مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری ندانند

(۲) فراوان به یاد مرگ باشد و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده کند

(۳) مرگ را پلی بداند که انسان را از ساحل سختی‌ها به ساحل کرامت و سعادت عبور دهد

(۴) در این زندگی دنیوی در خواب نباشد و زندگی حقیقی را در جهان دیگر معنا نماید

۴- باهوش‌ترین انسان‌ها و زیرک‌ترین آن‌ها در کدام روایات معرفی شده‌اند؟

(۱) آنان که با تلاش و توان بسیار در خدمت به خلق خدا می‌کوشند - کسی که گره از کار فروبسته‌ی مؤمنی بگشاید

(۲) کسی که از خود و عمل خود بعد از مرگ حساب بکشد - آنان که فراوان به یاد مرگ هستند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند

(۳) آنان که فراوان به یاد مرگ هستند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند - کسی که از خود و عمل خود بعد از مرگ حساب بکشد

(۴) کسی که گره از کار فروبسته‌ی مؤمنی بگشاید - آنان که با تلاش و توان بسیار در خدمت به خلق خدا می‌کوشند

خلاصه درس

۱ قوهی عقل } ۱ آیه ندارد
 ۲ تشخیص حَقِّ و بَاطِلِ
 ۳ با آن حقایق را می‌یابیم و از جهل و نادانی دور می‌شویم

۲ قدرت اختیار } ۱ آیه دارد : أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا
 ۲ برگزیدن - رقم زدن - انتخاب حَقِّ و بَاطِلِ
 ۳ خداوند انسان را صاحب اراده و آزاد و سِرْنُوْشَت خویش آفرید

مسئول

۳ نفس لوامه (وجدان اخلاقی) } ۱ خودش تو آیه هست: وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَامَةِ
 ۲ تنها نفس مُورِدِ سَوْغَاتٍ (مورِدِ خَطَابِ)
 ۳ ظهور و بروز به هنگام آلودگی به گناهان است (تَرَكِبِ صَحَائِبَاتِ)
 ۴ اسامی دیگر (نفس بازدارنده - نفس ملامت‌گر - نفس سرزنشگر)

۱ أَوِ النَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا } و قسم (به دو موضوع)
 ۱ نفس انسان (لوامه)
 ۲ کسی که نفس را سامان بخشیده (خَلَقَ كَرِيمًا)

۴ گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها } ۱ بِهَ دَنِبَالٍ خوبی‌ها بودن } انسان فضایی چون صداقت، کرامت و عزت نفس را دوست دارد
 ۲ گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها یعنی } ۲ بِهَ دَنِبَالٍ بدی‌ها نبودن } انسان از ظلم، ستم، دورویی و ریا بیزار است

شناخت خیر و نیکی، بدی و زشتی

نکته: گرایش به نیکی‌ها علت و مسبب نفس لوامه است

موانع رشد و رستگاری

۱ نفس اماره } ۱ یک عامل درونی
 ۲ به گناه دعوت می‌کند
 ۳ ما را از پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد

۲ شیطان } ۱ یک عامل بیرونی
 ۲ خود را برتر از آدمیان می‌پندارد
 ۳ سوگند یاد کرده فرزندان آدم را فریب دهد و از رسیدن به بهشت بازدارد
 ۴ خُودِ أَنْسَانَ به شیطان اجازه و سوسه می‌دهد

چند نکته

وجود شیطان } ۱ مانع از تصمیم‌گیری ما نمی‌شود
 ۲ مانع تصمیم‌گیری ما می‌شود

دشمن‌ترین دشمن: نفس اماره } ★ } عَامِلِ درونی ← نفس اماره
 دشمن انسان: شیطان } عَامِلِ بیرونی ← شیطان

نفس لوامه: مُورِدِ سوگند } ★ } نفس مطمئننه: مُورِدِ خطاب
 نفس اماره: یک عَامِلِ درونی که به گناه دعوت می‌کند

۱- اگر بگوییم: «خدای متعال، ما را مسئول سرنوشت خودمان قرار داد» و «بیهودگی در نظام آفرینش جایگاهی ندارد»، به ترتیب پیام کدام آیات را ترسیم نموده‌ایم؟

- (۱) «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» - «ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ»
- (۲) «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا» - «ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ»
- (۳) «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» - «ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ»
- (۴) «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا» - «ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ»

۲- عشق به کرامت، عزت نفس، صداقت و عدالت، نشانی است بر که آیه‌ی شریفه‌ی حاکی از آن است.

- (۱) گرایش انسان به خیر و نیکی - «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا»
- (۲) گرایش انسان به خیر و نیکی - «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا»
- (۳) قدرت عقل و تفکر - «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا»
- (۴) قدرت عقل و تفکر - «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا»

۳- آن مرتبه از «نفس» که به دلیل عظمت و جایگاهش، مورد سوگند باری تعالی قرار گرفته است، نفس است که ظهور و بروزش به هنگام است و مسبب آن، می‌باشد که از توجه در آیه‌ی شریفه‌ی مفهوم می‌گردد.

- (۱) لوامه - آلودگی به گناهان - گرایش انسان به نیکی‌ها - «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا»
- (۲) مطمئن - آلودگی به گناهان - فطرت خداشنای انسان - «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا»
- (۳) مطمئن - ترک مستحبات و عمل به مکروهات - فطرت خداشنای انسان - «لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ»
- (۴) لوامه - ترک مستحبات و عمل به مکروهات - گرایش انسان به نیکی‌ها - «لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ»

۴- آیه‌ی شریفه‌ی: «أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» ناظر به کدام سرمایه‌ی انسان است و به چه معنا است؟

- (۱) قدرت اختیار - خداوند راه رستگاری و شقاوت را به ما نشان داد تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم
- (۲) قوه‌ی عقل - پروردگار ما را مسئول سرنوشت خویش قرار داد تا درست را از نادرست و حق را از باطل تشخیص دهیم
- (۳) قوه‌ی عقل - خداوند راه رستگاری و شقاوت را به ما نشان داد تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم
- (۴) قدرت اختیار - پروردگار ما را مسئول سرنوشت خویش قرار داد تا درست را از نادرست و حق را از باطل تشخیص دهیم

۵- «تشخیص حق از باطل» و «برگزیدن حق» به ترتیب بیانگر و از سرمایه‌های الهی در انسان است و قرآن کریم درباره‌ی دومین آن‌ها می‌فرماید:

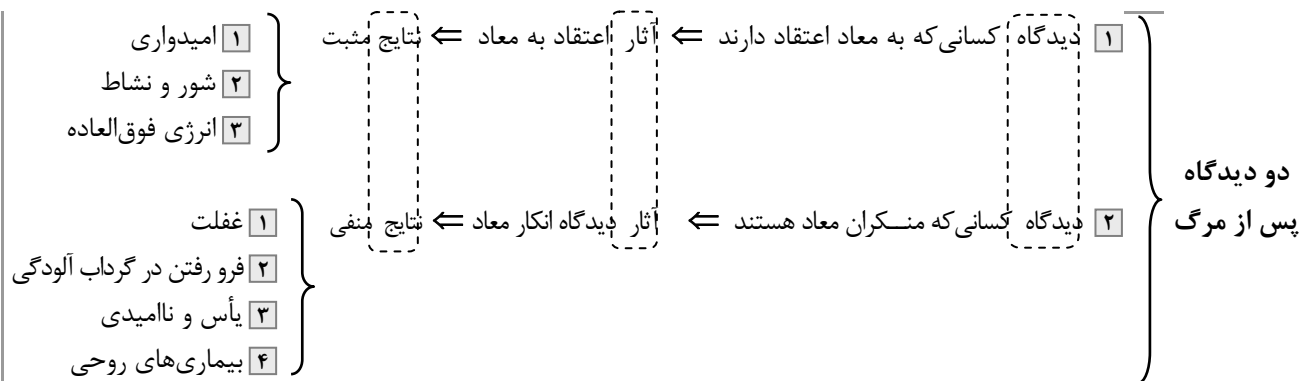
- (۱) قدرت اختیار - قوه‌ی تعقل - «أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا»
- (۲) قوه‌ی تعقل - قدرت اختیار - «أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا»
- (۳) قوه‌ی تعقل - قدرت اختیار - «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا»
- (۴) قدرت اختیار - قوه‌ی تعقل - «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا»

۶- خداوند در عبارت قرآنی به خودش سوگند می‌خورد، زیرا اوست که نفس لوامه را

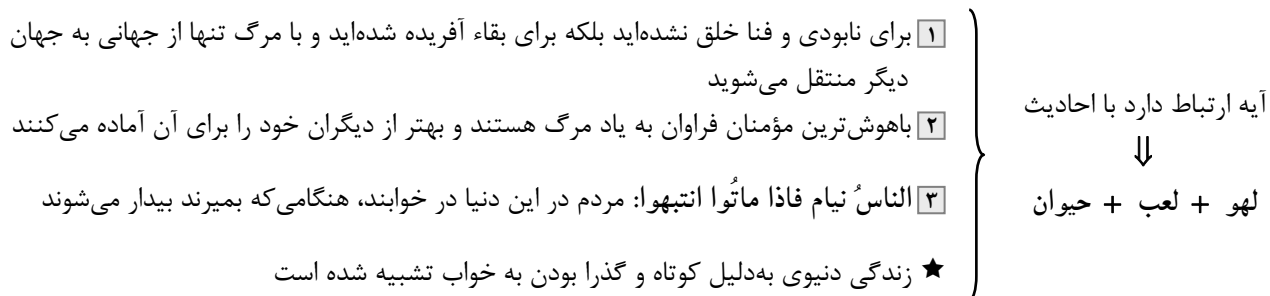
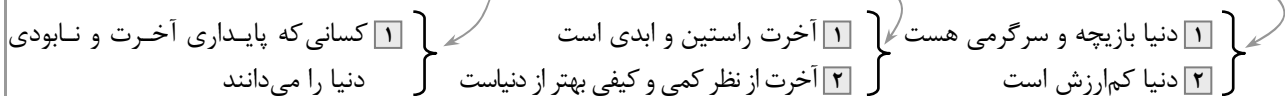
- (۱) «لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ» - سامان بخشیده است (۲) «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا...» - خلق کرده است
- (۳) «لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ» - خلق کرده است (۴) «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا...» - سامان بخشیده است

خلاصه درس

★ و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الاخرة لهي الحيوان لو كانوا يعلمون ← آیه وصف معتقدان و الهیون است

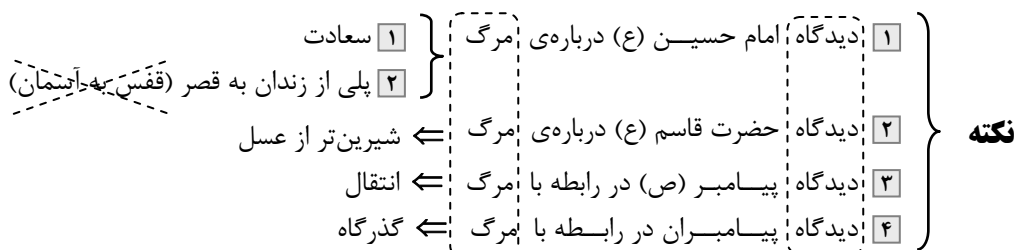
★ من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحاً فلا خوف علیهم و لا هم یحزنون ← آیه دیدگاه الهیون و معتقدان معاد هست

ایمان به خدا ایمان به آخرت عمل صالح شجاعت و نشاط
 علت (۱) علت (۲) علت (۳) (معلول)

★ و قالوا ما هی الا حیاتنا الدنيا نموت و نحیا و ما یهلکنا الا الدهر و ما لهم بذلک من علم ان هم الا یظنون

می‌میریم زنده می‌شویم کار روزگار بدون علم از روی خیال و گمان

← آیه دیدگاه منکران معاد است که نتایج منفی را به دنبال دارد

۱- پیام کدام آیه، حاکی از این است که «در این دنیا انسان به کارهایی مشغول می‌شود که او را از کارهای مفید باز می‌دارد، اما سرای دیگر جایی است که انسان با کمالات واقعی که از راه ایمان و عمل صالح به دست می‌آورد، زندگی می‌کند»؟

- (۱) «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»
- (۲) «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»
- (۳) «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ»
- (۴) «وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ»

۲- زندگی دنیا بدون سرای آخرت که زندگی واقعی است، چگونه خواهد بود و پیامبر اکرم (ص) باهوش‌ترین مؤمنان را چه کسانی معرفی می‌کنند؟

- (۱) تلاش بیهوده - مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک هستی به هستی دیگر منتقل می‌کند
- (۲) لهو و لعب - مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک هستی به هستی دیگر منتقل می‌کند
- (۳) تلاش بیهوده - فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند
- (۴) لهو و لعب - فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند

۳- این بیان هدایت‌بخش پیامبر گرامی اسلام (ص) که فرموده‌اندک «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می‌شوید» با کدام آیه‌ی شریفه تناسب مفهومی دارد؟

- (۱) «وَمَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ»
- (۲) «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»
- (۳) «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ»
- (۴) «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»

۴- پیام کدام آیه‌ی شریفه بیانگر بازتاب و ثمره‌ی ایمان به خدا و روز قیامت است؟

- (۱) «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ»
- (۲) «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»
- (۳) «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ»
- (۴) «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»

۵- امام حسین (ع) خطاب به یاران خود در مورد مرگ فرمود: «مرگ چیزی نیست مگر منتقل شود.»

- (۱) پلی که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت، کرامت و بهشت‌های پهناور و نعمت‌های جاوید عبور می‌دهد - زندان به قصر
- (۲) غروب‌ی برای جسم و سعادت دوستان و محبین و اولیای الهی که طلوعی درخشان‌تر برای روح انسان به همراه دارد - قفس به آسمان
- (۳) پلی که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت، کرامت و بهشت‌های پهناور و نعمت‌های جاوید عبور می‌دهد - قفس به آسمان
- (۴) غروب‌ی برای جسم و سعادت دوستان و محبین و اولیای الهی که طلوعی درخشان‌تر برای روح انسان به همراه دارد - زندان به قصر

۶- کدام آیات به ترتیب حاوی پیام «محدود دانستن مرگ و زندگی به این دنیا» و «زندگی راستین در توجه به آخرت» است؟

- (۱) «فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» - «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ»
- (۲) «وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا» - «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ»
- (۳) «وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا» - «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»
- (۴) «فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» - «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»

خلاصه درس

★ منظور از آینده‌ی روشن (معاد) } ۱ در قرآن کریم }
 { ۱ اول به توحید و یکتاپرستی دعوت شده
 { ۲ دوم به معاد یا همان آینده دعوت شده

۲ الله لا اله الا هو ليجمعنكم الي يوم القيامة لا ريب فيه و من اصدق من الله حديثاً
 محبت به خدا (تولی) تنفر از غیر خدا (تبری)
 معاد جسمانی معاد روحانی
 قطعیت معاد مؤخر به قطعیت معاد
 یا ضرورت معاد اشاره دارد

حکمت ۱ } ۱ هدفداری: حق - لاعبین - جهان بیهوده نیست - عبث نیست - ما ز بالاییم و بالا می‌رویم ...
 { ۲ بازگشت: رجوع }
 ۱ ضرورت } ۲ عدل }
 { ۱ آیاتی که با ام نجعل شروع می‌شوند }
 { ۲ }
 ★ قاتل - قتل - جزا - صدام
 ★ شهید - شهادت - پاداش - استحقاق
 ★ معاد

۲ امکان (جسمانی) } ۱ اشاره به پیدایش نخستین انسان: استخوان‌های پوسیده
 { ۲ اشاره به نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان: استخوان‌های متلاشی و پوسیده
 { ۲ اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت: باد، ابر، خاک و ...

نکته:

آیه شریفه «الله لا اله الا هو ليجمعنكم الي يوم القيامة لا ريب فيه و من اصدق من الله حديثاً» ارتباط معنایی دارد با شعر:

پیام: دفع خطر احتمالی لازم است	کسی را هست جامی پر عسل پیش	مثالی گویمت ظاهر، بیندیش
	که زیر این عسل زهر است در جام	اگر طفلی بدو گوید بی‌ارام
	بلاشک دست از آن دارد کشیده	چو از طفل آن سخن دارد شنیده
	که خواهد بود کاری صعب بر راه	تورا چندین پیامبر کرده آگاه
	به گفت انبیاء از خواب برخیز	به گفت طفل جُستی راه پرهیز

۱- از دقت در پیام کدام آیهی شریفه، به عبارت: «اقتضای عدل الهی، وجود جهانی به نام آخرت است تا انسان‌ها به آن چه استحقاقش را دارند برسند»، پی می‌بریم؟

- (۱) «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ»
- (۲) «مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُّعْرِضُونَ»
- (۳) «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ»
- (۴) «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا»

۲- از دقت در پیام آیهی شریفه‌ی: «ام نجعل المتقين كالفجار» و آیهی شریفه‌ی «خداست که باها را می‌فرستد تا ابر را برانگیزد. سپس آن ابر را به سوی سرزمینی مرده برانیم و آن زمین مرده را بدان وسیله پس از مرگش زندگی بخشیدیم. زنده شدن قیامت نیز چنین است.» به ترتیب و برپایی رستاخیز، مفهوم می‌گردد که عادلانه بودن نظام آفرینش، پیام آیهی می‌باشد.

- (۱) امکان - ضرورت - نخست
- (۲) ضرورت - امکان - نخست
- (۳) امکان - ضرورت - دوم
- (۴) ضرورت - امکان - دوم

۳- هرگاه بخواهیم حقانیت رستاخیز را «مبتنی بر عدل و حکمت خداوند» اثبات کنیم، به ترتیب پیام آیات و حاکی از این موضوع می‌باشد.

- (۱) «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ» - «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ»
- (۲) «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ» - «أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ»
- (۳) «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ» - «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ»
- (۴) «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ» - «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ»

۴- آیات شریفه‌ی: «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا» و «أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ» به ترتیب موضوع معاد در پرتو و را بیان می‌کند.

- (۱) ضرورت - حکمت الهی - عدل الهی
- (۲) ضرورت - حکمت الهی - حکمت الهی
- (۳) امکان - عدل الهی - حکمت الهی
- (۴) امکان - عدل الهی - عدل الهی

۵- اگر از ما بپرسند: «در قرآن کریم درباره‌ی چه موضوعاتی بیش‌تر از همه سخن گفته شده است؟» با حفظ تقدم و تأخر چه پاسخی می‌دهیم و کدام آیهی شریفه مؤید آن است؟

- (۱) یکتاپرستی - معاد - «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»
- (۲) معاد - یکتاپرستی - «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ»
- (۳) معاد - یکتاپرستی - «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»
- (۴) یکتاپرستی - معاد - «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ»

خلاصه درس

- ۱ فاصله و حایل میان دو چیز است
 ۲ برزخ میان زندگی دنیایی و حیات اخروی قرار گرفته
 ۳ } ۱ انسان نیکوکار ← از لذت‌های عالم برزخ برخوردار می‌شود
 ۲ انسان بدکار ← از رنج‌ها و دردهای آن متألم می‌گردد

★ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمَنْ وَرِثَهُمْ يَبْرَزْهُ يَوْمَ يُبْعَثُونَ

- ۱ حیات آگاهانه و گفت‌وگو با خدا در برزخ
 ۲ خواسته انسان مشرک در برزخ بازگشت است
 ۳ تفاوت دنیا و برزخ
 ۱ پاسخ قطعی خدا از درخواست مشرک است
 ۲ در عالم برزخ تکلیف و عمل وجود ندارد
 ۳ آگاهی انسان بر کاستی‌های انجام وظایف خویش
 در آیه هم نشان از برزخ داریم و هم نشان از قیامت ولی جواب برزخ است

- ۱ وجود حیات
 ۲ در برزخ حیات
 ۱ منظور حیات روحانی است
 ۱ روحانی داریم ✓ ← فرشتگان فقط روح را توفی می‌کنند (رُوحٌ وَجَسِيمٌ)
 ۲ جسمانی نداریم ✗ ← فعالیت‌های حیاتی بدن متوقف می‌شود

- ۱ گفت‌وگو انسان با فرشتگان
 ۱ فرشتگان می‌پرسند
 ۲ جواب می‌شنوند (مُسْتَضْعَفِينَ)

- ۲ سخن گفتن پیامبر با کشته شدگان جنگ بدر
 ۱ در جنگ بدر بزرگان لشکر کفار کشته شدند
 ۲ صحبت پیامبر ← اینان! شَتُوا تَرْتَدُّوا

- ۱ بسته نشدن پرونده اعمال : ما تأخر
 ۲ دریافت پاداش خیرات بازماندگان
 ۱ صدقه
 ۲ دعای خیر
 ۳ انفاق برای آنان
 ۳ ارتباط متوفی با خانواده:
 حدیث امام کاظم:
 «مؤمنان بر حسب فضیلت به دیدار خانواده می‌روند»
 ۱ برخی هر روز
 ۲ برخی هر ۲ روز
 ۳ برخی هر ۳ روز
 ★ اکثرین هر جمعه

- ۲ وجود شعور و آگاهی ← آگاهی و شعور بیش‌تر است ← دلایل
 ۳ وجود ارتباط میان عالم برزخ و دنیا ← دلایل

ویژگی‌های عالم برزخ

اشتباه نشود

★ بخشی از پاداش و جزا ← برزخ
 همهی پاداش و جزا ← قیامت

★ معاد روحانی ← برزخ
 معاد روحانی و جسمانی ← قیامت

- اعمال ما تقدم
 ۱ محدود به دنیا هستند
 ۲ پرونده پس از مرگ بسته می‌شود
 ۳ قَدَم

- اعمال ما تأخر
 ۱ محدود به دنیا نیستند
 ۲ پرونده پس از مرگ بسته نمی‌شود
 ۳ اگر کلمه سنت دیدیم
 { سنت نیکو }
 { سنت زشت }
 ۴ آخَر

★ گفت‌وگوی فرشتگان ← برزخ
 ★ شهادت فرشتگان ← قیامت

۱- پاسخ خداوند به درخواست بازگشت گناهکاران به دنیا و جبران اعمال چیست؟

- (۱) «يُنَبِّئُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَ آخَرَ»
- (۲) «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ»
- (۳) «مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ»
- (۴) «كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ»

۲- مفهوم این کلام رسول خدا (ص) که فرمود: «هرکس سنت و روش نیکی را در جامعه جاری سازد، تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل می‌کنند، ثواب آن اعمال را به حساب این شخص هم می‌گذرانند» با پیام کدام آیه‌ی شریفه متناسب است؟

- (۱) «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا»
- (۲) «لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلْتَ أَنهَا كَلِمَةٌ»
- (۳) «يُنَبِّئُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَ آخَرَ»
- (۴) «حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ»

۳- از دقت در کدام آیه (آگاهی انسان بر کاستی‌های انجام وظایف خویش) مفهوم می‌گردد؟

- (۱) «يُنَبِّئُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَ آخَرَ»
- (۲) «كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ»
- (۳) «حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ * لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ»
- (۴) «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»

۴- مشرکین پس از مرگ چگونه استغاثه می‌کنند و پاسخ به امیدواری آنان در کدام عبارت بیان شده است؟

- (۱) «رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا» - «كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا»
- (۲) «قال رب ارْجِعُون» - «ام نجعل المتقين كالفجار»
- (۳) «رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا» - «ام نجعل المتقين كالفجار»
- (۴) «قال رب ارْجِعُون» - «كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا»

۵- پس از مرگ، گرچه فعالیت‌های حیاتی بدن متوقف می‌شود اما و آیه‌ی شریفه‌ی «حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ

ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا»، ناظر بر عالم است.

- (۱) فرشتگان حقیقت وجود انسان را که همان روح است توفی می‌کنند - برزخ
- (۲) فرشتگان حقیقت وجود انسان را که همان روح است توفی می‌کنند - قیامت
- (۳) روح و جسم انسان‌ها توسط ملائکه بی‌کم و کاست دریافت می‌شود - برزخ
- (۴) روح و جسم انسان‌ها توسط ملائکه بی‌کم و کاست دریافت می‌شود - قیامت

خلاصه درس

قیامت [دو] مرحله دارد { ۱ | مرحله اول: | مرحله خواب | همه میمیرن | ۳ | حادثه }
 { ۲ | مرحله دوم: | مرحله بیداری | همه زنده می‌شن | ۵ | حادثه }

۱ شنیده شدن صدایی مهیب { ۱ صدای سهمگین که همه را غافلگیر می‌کند }
 { ۲ نفخ صور }
 ۲ مرگ اهل آسمان‌ها و زمین { ۱ همه‌ی اهل آسمان‌ها و زمین به جز آن‌ها که خدا خواسته بیهوش می‌شوند (پیامبران و امامان) }
 { ۲ پیامبران و امامان در قیامت اول نمی‌میرند زیرا زنده‌ی ابدی هستند }
 معلول علت

۳ تغییر در ساختار زمین و آسمان‌ها { ۱ تحولی عظیم در آسمان‌ها و زمین }
 { ۲ آیه: تَرْجُفُ + كَثِيْبًا + مَهِيْلًا }
 به لرزه درمی‌آیند توده‌های شن
 { ۱ خورشید در هم می‌پیچد }
 { ۲ ستارگان تیره می‌شوند }
 { ۳ زمین به لرزه درمی‌آید و... }
 قیامت اول

۱ زنده شدن همه‌ی انسان‌ها { ۱ بَارِ دِيْكَرٍ؟ صدای سهمگین می‌پیچد | حیات مجدد انسان }
 { ۲ همه‌ی مردگان دوباره زنده می‌شوند و انسان‌های گنه‌کار به دنبال راه فرار می‌گردند }
 ۲ کنار رفتن پرده از حقایق عالم { ۱ با تابیدن نور حقیقت پرده‌ها کنار می‌رود | نور به معنای آشکار شدن حقایق است }
 { ۲ اسرار و حقایق آشکار می‌شود (واقعیات همه‌چیز آشکار می‌شود) }
 ۳ برپا شدن دادگاه عدل الهی { ۱ اعمال، رفتار و... در ترازوی عدل سنجیده می‌شود (ضرورت در پرتوی عدل الهی) }
 { ۲ اعمال هر چقدر ناچیز به حسابشان رسیدگی می‌شود (ضرورت در پرتوی عدل الهی) }
 { ۳ اعمال پیامبران و امامان! معیار سنجش قرار می‌گیرد }
 معلول

۱ پیامبران و امامان شاهد هستند { ۱ ظاهر و باطن اعمال را دیده‌اند (علت ۱) }
 { ۲ از هر خطایی مصون هستند (علت ۲) }
 معلول
 ۲ فرشتگان شاهد هستند زیرا ریز و درشت اعمال را ثبت کرده‌اند
 معلول علت
 ۴ حضور شاهدان و گواهان { ۱ بدکاران سوگند دروغ می‌خورند تا از مهلکه نجات یابند }
 { ۲ خداوند بر دهان آن‌ها مهر خاموشی می‌زند }
 { ۳ آن‌گاه اعضاء و جوارح به اذن خدا دوباره شهادت می‌دهند }
 ۳ اعضای بدن شهادت می‌دهند

۱ لحَافِظِيْنَ + كَاتِبِيْنَ + مَا تَفْعَلُوْنَ | شهادت فرشتگان در قیامت دوم (مرحله ۴)
 نگهبانان نویسندگان آگاه
 ۲ نَخْتِمُ + تَكَلِّمُنَا + تَشْهَدُ + يَكْسِبُوْنَ | شهادت اعضای بدن در قیامت دوم (مرحله ۴)
 مهر می‌نهم سخن می‌گوید (دست) شهادت می‌دهند (پا) به آن‌چه انجام داده‌اند
 ۳ جُلُوْدٌ + لَمْ شَهِدْتُمْ + اَنْطَقَ كُلُّ شَيْءٍ | شهادت پوست بدن در قیامت دوم (مرحله ۴)
 پوست چرا شهادت می‌دهی خدایی که هر چیزی را به سخن درآورد

۵ دادن نامهی اعمال { نیکوکاران | بدکاران | دست راست | دست چپ }
 { نامهی اعمال این دنیا | گزارش عمل }
 { نامهی اعمال آن دنیا }
 { خود | عین | روح | عمل | عمل | عمل }
 نامهی اعمال این دنیا با آن دنیا تفاوت اساسی دارد

۱- «حضور در پیشگاه خداوند» مرتبط است با و تابیدن نور حقیقت که است، برپا شدن دادگاه عدل الهی است.

- (۱) مرحله‌ی دوم - روشنایی زمین پس از ظلمت فراگیر - مؤخر از
- (۲) مرحله‌ی اول - روشنایی زمین پس از ظلمت فراگیر - مؤخر از
- (۳) مرحله‌ی اول - بروز واقعیت حوادث گذشته بر زمین - مقدم بر
- (۴) مرحله‌ی دوم - بروز واقعیت حوادث گذشته بر زمین - مقدم بر

۲- بدکاران در سوگند دروغ یاد می‌کنند تا شاید خود را از مهلکه نجات دهند. در این حال، خداوند بر دهان آن‌ها مهر خاموشی می‌زند. چون

- (۱) برزخ - اعضا و جوارح آن‌ها به اذن خداوند شروع به سخن گفتن می‌کنند و علیه آن‌ها شهادت می‌دهند
- (۲) قیامت - اعضا و جوارح آن‌ها به اذن خداوند شروع به سخن گفتن می‌کنند و علیه آن‌ها شهادت می‌دهند
- (۳) برزخ - فرشتگان در طول زندگی انسان‌ها همواره مراقب آن‌ها بوده و تمامی اعمال آن‌ها را ثبت و ضبط کرده‌اند
- (۴) قیامت - فرشتگان در طول زندگی انسان‌ها همواره مراقب آن‌ها بوده و تمامی اعمال آن‌ها را ثبت و ضبط کرده‌اند
- ۳- در مرحله‌ی اول که با پایان یافتن دنیا آغاز می‌شود، اولین حادثه است و پس از آن

- (۱) شنیده شدن صدای مهیب - همه‌ی اهل زمین می‌میرند و بساط حیات انسان و سایر موجودات برچیده می‌شود
- (۲) مرگ اهل آسمان‌ها و زمین - همه‌ی اهل زمین می‌میرند و بساط حیات انسان و سایر موجودات برچیده می‌شود
- (۳) شنیده شدن صدای مهیب - با نوری از جانب پروردگار زمین روشن می‌شود تا سرگذشت انسان‌ها و حوادث آن‌ها دیده شود
- (۴) مرگ اهل آسمان‌ها و زمین - با نوری از جانب پروردگار زمین روشن می‌شود تا سرگذشت انسان‌ها و حوادث آن‌ها دیده شود

۴- در کدام مرحله بر دهان بدکاران مهر خاموشی می‌زنند و چه پاسخی به اعتراض آنان داده می‌شود؟

- (۱) برپا شدن دادگاه عدل الهی - «وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لِحَافِظِينَ كَرَامًا كَاتِبِينَ»
- (۲) برپا شدن دادگاه عدل الهی - «انطقنا الله الذي انطق كل شيء»
- (۳) حضور شاهدان و گواهان - «وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لِحَافِظِينَ كَرَامًا كَاتِبِينَ»
- (۴) حضور شاهدان و گواهان - «انطقنا الله الذي انطق كل شيء»

۵- هریک از آیات: «انسان‌های گناهکار به دنبال راه فراری می‌گردند»، «صدایی مهیب آسمان‌ها و زمین را فرا می‌گیرد» و «کارهای خوب با صورت‌های زیبا تجسم می‌یابند» بهتر تیب بیانگر کدام مرحله از مراحل قیامت است؟

- (۱) دوم - اول - اول
- (۲) اول - دوم - دوم
- (۳) دوم - اول - دوم
- (۴) اول - دوم - اول

خلاصه درس

متقین چون به بهشت رسند ← درها را گشوده می‌بینند ← بهشت هشت در دارد (منظور درهای بهشت قیامتی)
 ظالمین چون به جهنم رسند ← درها گشوده می‌شود ← جهنم هفت در دارد (منظور درهای جهنم قیامتی)

درهای بهشت { یک در برای پیامبران و صدیقان (امامان) }
 { یک در برای شهیدان }
 { درهای دیگر برای گروه‌های دیگر است }
 از هر دری فرشتگان برای استقبال به سوی آنان می‌آیند

۱ بالاترین درجه بهشت ← فردوس
 ۲ بالاترین رتبه بهشت ← لقاء و دیدار
 ۳ بالاترین مقام بهشت ← رضایت معبود از عبد
 رضایت معبود از عبد

۱ آیا به اندازه کافی به شما عمر ندادیم
 ۲ اگر به دنیا برگردید همان راه را پیش می‌گیرید

۱ من فقط شما را فراخواندم و شما دعوت من را پذیرفتید
 ۲ مرا ملامت نکنید و خودتان را ملامت کنید

۱ مگر برایتان دلایل روشنی نیاوردند
 ۲ فرشتگان درخواست دوزخیان را نمی‌پذیرند

۱ قراردادی (تغییر قوانین) ← قوانین را به شرط تناسب و عدالت تغییر دهیم
 ۲ طبیعی (تطبیق قوانین) }
 ۱ تغییرپذیر نیست باید خود را با آن هماهنگ و تنظیم کنیم
 ۲ انسان با آگاهی کامل از طبیعت سود می‌برد

رابطه‌ی میان عمل و پاداش و کیفر
 ۱ کسی که مال یتیمی را بخورد اگر چهره‌ی واقعی‌اش در دنیا برملا شود همگن خواهند دید که در حال خوردن آتش است. این آتش در این دنیا دیده نمی‌شود (گزارش عمل)
 ۲ هنگامی که شخص در آخرت رود، حقیقت و باطن عمل درون او زبانه می‌کشد
 ۳ آیه: یَتَمِّمُ + ظَلَمًا + نَارًا + سَعِيرًا
 یتیمان / ظلم / آتش / دوزخ
 ۳ تجسم خود عمل

۱ آدمی با عزم آنچه را انتخاب کرده عملی می‌کند
 ۲ هر قدر عزم قوی‌تر باشد رسیدن به هدف آسان‌تر است
 ۳ کارهای بزرگ عزم بزرگ می‌خواهد
 ۴ سفارش لقمان به فرزندش: «وَأَصْبِرْ عَلٰی مَا أَصَابَكَ مِنْ ذُلٍّ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ»
 ۱ تصمیم و عزم برای حرکت ← هر جا کلمه‌ی عزم دیدیم

عهد بستن با خدا (رعایت دو شرط)
 ۱ بهترین زمان را انتخاب کنیم
 ۲ عهد و پیمان را در زمان‌های معین تکرار کنیم
 ۱ بعد از نماز
 ۲ شب قدر
 ۳ روز جمعه

باقی ماندن بر پیمان ← رضایت خدا
 شکستن پیمان ← شرمندگی را به دنبال دارد
 ۱
 ۲ عهده‌ی که ابتدا بسته می‌شود ← مانند نوزادی است که باید از او مراقبت شود
 ۳ کسی که عهده‌ی می‌بندد نباید مشغول کار دیگری شود و عواملی که سبب سستی می‌شود از راه بردارد
 ۴ حدیث حضرت علی (ع) ← (أَفَاتُ، گسیختگی)
 ۳ مراقبت

هر جا: حاسبوا، تحاسبوا، حساب دیدیم
 اگر موفق باشیم ← شکرگذار
 اگر سستی ورزیم ← طلب بخشش
 با محاسبه میزان وفاداری به عهد به دست می‌آید
 ۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵ حدیث حضرت علی (ع) (حدیث سؤالی) آن روز را چگونه گذراندی؟ آیا گره از کار فروسته‌ای گشودی؟ ...
 ۴ محاسبه

اقدام‌های لازم برای گام گذاشتن در مسیر قرب الهی

حدیث حفظی: (ترتیب مهم)
 امام حسین (ع) از پدر گرامی خود نقل می‌کند رسول خدا (ص) خود اوقات را به ۳ قسمت می‌کرد
 ۱ قسمتی برای عبادت
 ۲ قسمتی برای اهل خانه
 ۳ قسمتی برای رسیدگی به کارهای شخصی
 ۴ قسمتی برای خود
 ۵ قسمتی برای مردم
 حدیث به برنامه‌ریزی و تقسیم زمان اشاره دارد

۱- انسان‌ها در مقابل پاداش و کیفری که محصول طبیعی خود عمل است، چه وظیفه‌ای دارند؟

- ۱) باید خود را با آن هماهنگ کنند و با آگاهی کامل از آن برنامه‌ی زندگی خود را تنظیم کنند
- ۲) با افزایش دانش آن را تغییر دهند و سعادت خویش را تأمین نمایند
- ۳) هرگونه اقدام مخالف آن را ممنوع سازند و بدون همراهی، از آن استفاده کنند
- ۴) آن را بپذیرند و در هنگامی که غیرعادلانه باشد، با وضع قوانین آن را کنترل نمایند

۲- با توجه به آیات قرآن، وقتی بهشتیان از درهای بهشت وارد می‌شوند، چه کسانی برای استقبال به سوی آن‌ها می‌آیند و خطاب به آن‌ها چه می‌گویند؟

- ۱) پیامبران - وعده‌ی خدای رحمان بر شما محقق شد و رنج و اندوه را از شما زدود
- ۲) فرشتگان - خوش آمدید، وارد بهشت شوید و برای همیشه در آن زندگی کنید
- ۳) فرشتگان - وعده‌ی خدای رحمان بر شما محقق شد و رنج و اندوه را از شما زدود
- ۴) پیامبران - خوش آمدید، وارد بهشت شوید و برای همیشه در آن زندگی کنید

۳- در مواجهه‌ی بهشتیان با درهای بهشت، یک در مخصوص و یک در مخصوص است.

- ۱) آن‌ها را گشوده می‌بینند - پیامبران و امامان - شهیدان ۲) توسط فرشتگان گشوده می‌شوند - پیامبران و امامان - تقوایندگان
- ۳) آن‌ها را گشوده می‌بینند - پیامبران و صدیقان - شهیدان ۴) توسط فرشتگان گشوده می‌شوند - پیامبران و صدیقان - تقوایندگان

۴- پس از مرحله‌ی سوم در مسیر بندگی و اطاعت خدا، نوبت به کدام عمل است و هدف از آن چیست؟

- ۱) مراقبت - عواملی را که سبب سستی در اجرای عهد خود با خدا می‌شود، از سر راه برداشته شود
- ۲) محاسبه - میزان موفقیت و وفاداری به عهد به دست آید و عوامل موفقیت یا عدم موفقیت شناخته شود
- ۳) مراقبت - میزان موفقیت و وفاداری به عهد به دست آید و عوامل موفقیت یا عدم موفقیت شناخته شود
- ۴) محاسبه - عواملی را که سبب سستی در اجرای عهد خود با خدا می‌شود، از سر راه برداشته شود

۵- اگر کسی به طور مثال عهد می‌بندد که هر روز نیم ساعت قبل از طلوع آفتاب از خواب برخیزد و پس از نماز صبح، یک صفحه قرآن بخواند، علاوه بر این که باید مراقب باشد که کارهای دیگر او را به خود مشغول نکند، چه مراقبت دیگری لازم است؟

- ۱) عواملی را که سبب سستی در اجرای این تصمیم می‌شود، از سر راه بردارد
- ۲) هر شب کارهای خود را ارزیابی کند و در پایان آن هفته به حساب خود رسیدگی نماید
- ۳) با عزم و تصمیم قوی در برابر مشکلات و سختی‌های انجام این کار بایستد
- ۴) آن‌چه را که خداوند برای رسیدن به هدف مشخص کرده، انجام دهد

۶- حضرت امام حسین (ع) از پدر گرامی خود نقل می‌کند که رسول خدا (ص) اوقات خود را به چه قسمت‌هایی تقسیم می‌کردند؟

- ۱) عبادت - رسیدگی به محرومان - اهل خانه
- ۲) عبادت - اهل خانه - رسیدگی به کارهای شخصی
- ۳) رسیدگی به امور دیگران - رسیدگی به کارهای شخصی - اهل خانه
- ۴) رسیدگی به محرومان - عبادت و کارهای شخصی - رسیدگی ویژه به یتیمان

۷- برای قدم برداشتن در مسیر بندگی و اطاعت، به ترتیب، چه مراحل را باید انجام دهیم؟

- ۱) مشورت - تصمیم برای حرکت - مراقبت - محاسبه
- ۲) مشورت - تصمیم برای حرکت - محاسبه - مراقبت
- ۳) تصمیم و عزم برای حرکت - عهد بستن با خدا - مراقبت - محاسبه
- ۴) تصمیم و عزم برای حرکت - عهد بستن با خدا - محاسبه - مراقبت

خلاصه درس

آیات و نکات بسیار مهم

★ دینداری ۲ پایه دارد } ۱ تولی ← دوستی با دوستان خدا
۲ تبری ← بیزاری از دشمنان خدا

★ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ إِندَادًا وَيُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ

۱ خدا را قبول ندارند و به خداوند ایمان ندارند }
۲ خطای گروهی از مردم در زمینه دوستی با خدا }
۱ مؤمنان محبت بیش‌تری به خدا دارند }
۲ دوستی و محبت شدید به خدا از ویژگی‌های مؤمنان است }
۳ آیه به تولی اشاره دارد (دوستی با دوستان خدا)

نکته: ارتباط معنای: کلمات اشد - حرم - اکسیر - محبت با هم ارتباط معنای دارند

۱ پیروی از خداوند: قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ...
لازمه‌ی [دوست داشتن] خدا اطاعت است نتیجه‌ی [دوست داشتن] همراه با اطاعت

نکته: اگر در آیه «فاتبعونی» باشد ارتباط دارد با حدیث امام صادق (ع):

«مَا أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ عَصَاهُ: کسی که از فرمان خدا سرپیچی کند»
۱ خدا او را دوست ندارد ✗
۲ او خدا را دوست ندارد ✓

۱ به هر میزان علاقه بیش‌تر و قوی‌تر باشد محبت به خدا فزون‌تر است }
دوستان خدا }
۱ انبیاء
۲ اولیای الهی
۳ مجاهدان راه حق }
برترین دوستان خدا }
۱ با تمام وجود به خدا عشق می‌ورزند
۲ زندگی خود را در اطاعت کامل خدا سپری می‌کنند }
۲ دوستی با دوستان خدا (تولی)
۳ دوستی و محبت همچون محبت به خدا باید همراه با عمل و پیروی از آنان باشد }
★ آثار محبت به خدا
۱ هرگاه دو کلمه یا دو مفهوم متضاد داشتیم }
۱ عاشق روشنایی از تاریکی بیزار است
۲ بیزار واقعی دوستدار حق و دشمن باطل است }
۲ بیزار و مبارز واقعی }
۱ تولی
و
۲ تبری }
۳ بیزاری از دشمنان خدا
و
مبارزه با آنان }
۳ هرگاه نام پیامبر دیدیم }
۴ لا اله الا الله پایه }
۱ (نه) ← هر چیزی غیر خدایی
۲ (آری) ← خدای یگانه }
۵ امام خمینی (ره) باید مسلمانان فضای سراسر عالم را از محبت و عشق به ذات حق و بعضی عملی نسبت به دشمنان خدا لبریز کنند

۱- عبارت «يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ» و «أَشَدَّ حُبًّا لِلَّهِ» به ترتیب، توصیف چه کسانی است؟

- (۱) «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي» - «وَالَّذِينَ آمَنُوا»
- (۲) «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِندَادًا» - «وَالَّذِينَ آمَنُوا»
- (۳) «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي» - «يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ»
- (۴) «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِندَادًا» - «يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ»

۲- قرآن کریم خطای گروهی از مردم در زمینه‌ی دوستی با خدا را چگونه توصیف نموده است؟

- (۱) «قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»
- (۲) «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ»
- (۳) «مَنْ كَانَ يَرْيِدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»
- (۴) «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ»

۳- اکسیر عشق الهی، که مردگان را حیات می‌بخشد و خلاقیت اندیشه را به دنبال دارد، از دقت در کدام مورد، مفهوم می‌گردد؟

- (۱) «قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»
- (۲) «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»
- (۳) «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ»
- (۴) «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدَّ حُبًّا لِلَّهِ»

۴- امام صادق (ع) فرمودند: «ما أحبَّ الله من عصاه» کسی که از فرمان خدا سرپیچی می‌کند، دوست ندارد و خداوند به

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید:

- (۱) او خدا را - «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ...»
- (۲) خدا او را - «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ...»
- (۳) خدا او را - «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ...»
- (۴) او خدا را - «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ...»

۵- قرآن کریم، دوستی و محبت شدید به خدا را از ویژگی‌های چه کسانی می‌داند و کدام آیه‌ی شریفه حاکی از این حقیقت است؟

- (۱) موحدان - «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ...»
- (۲) مؤمنان - «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ...»
- (۳) موحدان - «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ...»
- (۴) مؤمنان - «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ...»

خلاصه درس

★ وَاَقِمِ الصَّلَاةَ اِنَّ الصَّلَاةَ اَنْتَهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَ لَذِكْرُ اللَّهِ اَكْبَرُ وَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

قلمرو اول و ویژگی های نماز
 ۱ از زشتی باز می دارد
 ۲ از ناپسندی باز می دارد
 مهم ترین فایده ی نماز
 علم و آگاهی خداوند

۱ امام صادق (ع): «فرزندی که از روی خشم به پدر و مادر خود نگاه کند، هر چند والدین در حق او کوتاهی و ظلم کرده باشند نمازش از سوی خدا پذیرفته نیست»

اعمالی که تأثیر نماز را از بین می برد
 ۱ هر کس غیبت مسلمانی را کند تا چهل روز نمازش قبول نمی شود مگر این که غیبت شده او را ببخشد
 ۲ غیبت کردن
 هر کس می خواهد بداند آیا نمازش پذیرفته شده یا نه، باید ببیند نماز او را از گناه و زشتی باز داشته است یا نه، به هر مقدار که نمازش سبب دوری از گناه و منکر شود، این نماز قبول شده است

★ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

خطاب خاص
 وجوب روزه
 مهم ترین فایده روزه تقواست

نکته جمع بندی
 (صیام) (روزه) ← مهم ترین فایده (تقوا - تَتَّقُونَ) ← روزه عملی است که باعث (تَسْلُط) می شود

★ کسی که غسل بر او واجب است
 ۱ اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند و اگر وظیفه اش تیمم است تیمم نکند
 نمی تواند روزه بگیرد
 ۲ اگر سهل انگاری کند تا وقت تنگ شود
 ۱ می تواند با تیمم روزه بگیرد
 ۲ اما در مورد غسل کردن معصیت کرده است

★ روزه خواری
 ۱ عذر شرعی ← باید یک روز قضا کند
 ۱ اگر تا قبل از ماه رمضان سال بعد باشد
 ۲ اگر بعد از ماه رمضان سال بعد باشد ← تمام
 برای هر یک روز یک مُد (تقریباً ۷۵۰ گرم گندم یا جو بدهد)
 ۲ عمداً ← باید یک روز قضا کند + کفاره
 ۱ برای ۱ روز ۲ ماه روزه بگیرد (۱ ماه پشت سر هم) قبل از ماه رمضان سال آینده
 ۲ به شصت فقیر طعام دهم یا
 ۳ عمداً + با یک چیز حرام ← باید یک روز قضا کند + کفاره (جمع)
 ۱ برای ۱ روز ۲ ماه روزه بگیرد (۱ ماه پشت سر هم) قبل از ماه رمضان سال آینده
 ۲ به شصت فقیر طعام دهم و

نکته: البته اگر برایش ممکن نباشد می تواند هر کدام را ممکن است انجام دهد

۱- با توجه به آیات قرآن کریم، فراهم شدن امکان دستیابی به تقوای الهی، ثمره‌ی عم به کدام دستور می‌باشد؟

- ۱) «كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ»
- ۲) «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا»
- ۳) «أَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ»
- ۴) «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ»

۲- مصداق کامل تمرین پایداری در برابر خواهش‌های دل، است که پیام آیه‌ی شریفه‌ی مبین آن است که

ثمره‌اش دست‌یابی به می‌باشد.

- ۱) روزه - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ» - تقوا
- ۲) نماز - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ» - تقوا
- ۳) نماز - «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ» - دوری از گناه
- ۴) یاد خدا - «وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ» - دوری از گناه

۳- «تقوا» به چه معنا است و انسان با تقوا چه خصوصیتی دارد؟

- ۱) اطاعت و عبودیت - بر پیمان خود با خدا باقی می‌ماند و از فرمان‌های الهی پیروی می‌کند
- ۲) حفاظت و نگهداری - بر خودش مسلط است و زمام نفس خود را در اختیار دارد
- ۳) حفاظت و نگهداری - بر پیمان خود با خدا باقی می‌ماند و از فرمان‌های الهی پیروی می‌کند
- ۴) اطاعت و عبودیت - بر خودش مسلط است و زمام نفس خود را در اختیار دارد

۴- چه کسی میان تکلیف «دو ماه روزه به ازای هر روز» و «اطعام به شصت فقیر» مخیر است و شکل عمل به حالت نخست در این

حکم چگونه است؟

- ۱) کسی که روزه‌ی ماه رمضان را عمداً نگیرد - یک ماه آن باید پشت سر هم باشد
- ۲) کسی که تا رمضان آینده، قضای روزه را عمداً نگیرد - هر دو ماه باید متوالی گرفته شود
- ۳) کسی که روزه‌ی ماه رمضان را عمداً نگیرد - هر دو ماه باید متوالی گرفته شود
- ۴) کسی که تا رمضان آینده، قضای روزه را عمداً نگیرد - یک ماه آن باید پشت سر هم باشد

۵- کسی که غسل بر او واجب است، روزه‌اش کدام قاعده‌ی فقهی است؟

- ۱) اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه‌اش تیمم است، عمداً تیمم نکند، می‌تواند روزه بگیرد و باید قضای آن را هم به‌جا آورد
- ۲) اگر سهل‌انگاری کند و غسل نکند و تا وقت تنگ شود، نمی‌تواند روزه بگیرد و در مورد غسل نکردن و روزه، معصیت کرده است
- ۳) اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه‌اش تیمم است، عمداً تیمم نکند، می‌تواند با تیمم روزه بگیرد ولی معصیت کرده است
- ۴) اگر سهل‌انگاری کند و غسل نکند و تا وقت تنگ شود، می‌تواند با تیمم روزه بگیرد و روزه‌اش صحیح است و در مورد غسل نکردن معصیت کرده است

خلاصه درس

سفرشات عام	{ ۱ چشمان خود را کنترل کنند ← [وجوب] خیره نشدن به نامحرم ۲ دامان خود را از گناه حفظ کنند ← [وجوب] کنترل هوی و هوس }	سفرشات پیامبر به مردان
		{ ۱ چشمان خود را کنترل کنند ← [وجوب] خیره نشدن به نامحرم ۲ دامان خود را از گناه حفظ کنند ← [وجوب] کنترل هوی و هوس ۳ استفاده از زیورات به گونه‌ای باشد که توجه نامحرم را به خود جلب کند ۴ زنان پوشش خود را به گونه‌ای تنظیم کنند که علاوه بر موی سر، گریبان و گردن آن‌ها را هم بپوشانند }

{ ۱ دست‌ها تا مچ ۲ چهره }	{ ۱ امام کاظم (ع) در جواب برادرش: «دیدن چه مقدار از زن نامحرم جایز است؟» ۲ فضیل بن یسار از امام صادق (ع) پرسید: «آیا ساعد زن از قسمت‌هایی است که باید از نامحرم پوشیده شود؟» امام فرمودند: «بلی، آنچه زیر روسری قرار می‌گیرد نباید آشکار شود بلکه از مچ به بالا باید پوشیده شود» }	احادیث مرتبط
---	--	--------------

سفرش پیامبر به همسرانش

{ ۱ ذلک ادنی: بهتتر (پاک‌تر) ۲ آن یعرفن: به عفاف شناخته می‌شوند ۳ فلا یؤذین: مورد اذیت و تعرض قرار نمی‌گیرند }	{ ۱ پوشش خود را به خود نزدیک‌تر کنند ۲ زنان قبل از اسلام حجاب داشتند ولی با حدود آن آشنا نبودند }	★ یا ایها النبیُّ قُلْ لَازِوَاجِكُمْ وَ بَنَاتِكُمْ وَ نِسَاءَ الْمُؤْمِنِیْنَ یَدْنِیْنَ عَلَیْهِنَّ مِنْ جَلَابِیْهِنَّ
---	---	--

نکته: سفرش به همسرانش علت پوشش است

★ تبرج: کسانی که در آراستگی و ابراز وجود و مقبولیت دچار تندروی می‌شوند

★ تبرج {
 ۱ غفلت انسان از هدف اصلی زندگی
 ۲ مشغول شدن به کارهایی که عاقبتی جز دور شدن از خدا ندارد

{ ۱ امام علی (ع): مبدا خود را برای جلب توجه به دیگران بیارایی که در این صورت ناچار می‌شوی با انجام گناه به جنگ با خدا بروی ← اشاره به خودنمایی با پوشش نامناسب ۲ لباس نازک و بدن‌نما نپوشید زیرا چنین لباسی نشانه‌ی سستی و ضعف [دینداری] فرد است (چَمِیَانِ) (اِیْمَانِ) }	{ ۱ امام علی (ع): مبدا خود را برای جلب توجه به دیگران بیارایی که در این صورت ناچار می‌شوی با انجام گناه به جنگ با خدا بروی ← اشاره به خودنمایی با پوشش نامناسب ۲ لباس نازک و بدن‌نما نپوشید زیرا چنین لباسی نشانه‌ی سستی و ضعف [دینداری] فرد است (چَمِیَانِ) (اِیْمَانِ) }	به احادیث دقت کنید
--	--	--------------------

★ پیام هر دو حدیث: اشاره به خودنمایی با پوشش نامناسب

★ آراستگی (ترتیب مهم) {
 ۱ هنگام عبادت
 ۲ حضور در خانواده
 ۳ حضور در اجتماع

۱- یکی از یاران امام صادق (ع) از ایشان پرسید: آیا ساعد زن از قسمت‌هایی است که باید از نامحرم پوشیده شود؟ امام (ع) فرمودند: و آیه‌ی شریفه‌ی به «علت پوشش» اشاره دارد.

(۱) خیر، آنچه زیر روسری قرار می‌گیرد، نباید آشکار شود - قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ

(۲) بلی، باید مچ به بالا پوشیده شود - قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ

(۳) خیر، آنچه زیر روسری قرار می‌گیرد، نباید آشکار شود - يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَلزَّوْجِکَ وَبَنَاتِکَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِینَ يُدْئِنْنَ عَلَیْهِنَّ مِنْ جَلَابِیْبِهِنَّ ذَکَ اُدْنِیَ اَنْ یُعْرَفْنَ فَلَآ یُؤْذِیْنَ

(۴) بلی، باید مچ به بالا پوشیده شود - يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَلزَّوْجِکَ وَبَنَاتِکَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِینَ يُدْئِنْنَ عَلَیْهِنَّ مِنْ جَلَابِیْبِهِنَّ ذَکَ اُدْنِیَ اَنْ یُعْرَفْنَ فَلَآ یُؤْذِیْنَ

۲- کدام آیه، به «علت پوشش» اشاره دارد؟

(۱) «قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ»

(۲) «وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ»

(۳) «قُلْ لِلْمُؤْمِنِینَ یَغْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَیَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَکَ اَزْکٰی لَهُمْ اِنْ اللّٰهُ خَبِیْرٌ بِمَا یَصْنَعُوْنَ»

(۴) «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَلزَّوْجِکَ وَبَنَاتِکَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِینَ يُدْئِنْنَ عَلَیْهِنَّ مِنْ جَلَابِیْبِهِنَّ ذَکَ اُدْنِیَ اَنْ یُعْرَفْنَ فَلَآ یُؤْذِیْنَ»

۳- آیه‌ی ۵۹ سوره‌ی احزاب می‌فرماید: «ای پیامبر، به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو پوشش‌های خود را به خود نزدیک سازند. این کار از این جهت است که و امام صادق (ع) در تبیین حدود حجاب فرمودند

(۱) پاک‌تر - افراد بی‌بندوبار شناخته شوند - دیدن چهره و دست تا مچ جایز است

(۲) پاک‌تر - زن مورد اذیت قرار نگیرد - از مچ به بالا باید پوشیده شود

(۳) بهتر - افراد بی‌بندوبار شناخته شوند - دیدن چهره و دست تا مچ جایز است

(۴) بهتر - زن مورد اذیت قرار نگیرد - از مچ به بالا باید پوشیده شود

۴- در کلام امام صادق (ع)، نهی از کدام عمل مورد تأکید قرار گرفته است و علت آن چیست؟

(۱) پوشیدن لباس نازک و بدن‌نما - در این صورت ناچار می‌شوی با انجام گناه به جنگ با خدا بروی

(۲) پوشش چسبان و تحریک‌کننده - در این صورت ناچار می‌شوی با انجام گناه به جنگ با خدا بروی

(۳) پوشیدن لباس نازک و بدن‌نما - چنین لباسی نشانه‌ی سستی و ضعف دین است

(۴) پوشش چسبان و تحریک‌کننده - چنین لباسی نشانه‌ی سستی و ضعف دین است

۵- با توجه به توصیه‌های پیشوایان دینی از نظر اهمیت آراستگی، کدام ترتیب درست است؟

(۱) هنگام عبادت - حضور در خانواده - حضور در اجتماعات

(۲) هنگام عبادت - حضور در اجتماعات - حضور در خانواده

(۳) حضور در مسجد - حضور در اجتماعات - هنگام عبادت

(۴) حضور در مسجد - حضور در اجتماعات - حضور در خانواده

خلاصه درس

هدایت } عام (عمومی): خداوند هر مخلوقی را متناسب با ویژگی‌های که در وجودش قرار داده است هدایت می‌کند
 خاص (ویژه): برای انسان ← کتاب، دین، رسول، رسل، پیامبر

★ رُسُلًا { ۱ مُبَشِّرِينَ (بشارت دهنده) } تقدم بشارت بر انذار
 { ۲ مُنذِرِينَ (انذار کننده) }

تقدم و تأخر { ۱ رُسُل (خداوند ابتدا پیامبر می‌فرستد) }
 { ۲ حُجَّه (سپس اتمام حجت می‌کند) }
 با فرستادن پیامبر و اتمام حجت راه بهانه‌گیری را برای انسان مسدود می‌کند (۱) (۲)
 و این نشان می‌دهد که خداوند عزیز و حکیم است (۱) (۲)

★ یا ایها الذین ءامنوا باى مؤمنان استجیبوا لله وللرسول اذا دعاکم لما یحییکم

خطاب خاص { ۱ اجابت دعوت خدا و رسول }
 { ۲ اطاعت از خدا و پیامبر و جانشینان پیامبر }
 منظور از یحییکم دین زندگی بخش است که مایه حیات انسان است
 لازمه‌ی توحید عملی است

★ وَالْعَصْرَ ان الانسان لَفی خُسْرٍ الا الذین ءامنوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَتَوٰصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوٰصَوْا بِالصَّبْرِ

به روزگار کسی که عمر را از دست می‌دهد (۱) دچار خسران می‌شود
 کسانی که اول ایمان بیاورند (۱) انجام دهند (۲) دوم عمل صالح (۲) دعوت به حق (۳) سوم دعوت به صبر (۴) چهارم دعوت به صبر (۴)

← (۱) و (۲) و (۳) و (۴) ← دچار خسران نمی‌شوند

نیازها { ۱ طبیعی (غریزی) ← مشترک بین انسان و حیوان }
 { ۲ متعالی (برتر) ← فقط برای انسان }
 شناخت هدف { ۱ } انسان اگر هدف را بشناسد دچار خطا نمی‌شود
 { ۲ } درک آیند (معاد): ارتباط با شعر: روزها فکر من این است و...
 کشف راه درست زندگی { ۱ } از دغدغه‌های انسان فکور و خردمند است
 { ۲ } «سبیل - سُبُل - صراط»

نکته حفظی: اگر در آیهای (ماء به معنای آب) و «به بلده (آب)» باشد، آیه به نیاز جهانی اشاره دارد و هر دو آیه با هم ارتباط معنایی دارند

پیامبران { ۱ تشریعی } نوح
 ابراهیم
 موسی
 عیسی
 محمد
 کارها ✓
 وظایف ✓
 مسئولیت‌ها ✓
 { ۱ دین را به پا دارید }
 { ۲ در دین تفرقه ایجاد نکنید }

{ ۲ تبلیغی ← به جز بالایی‌ها } کارها x
 وظایف x
 مسئولیت‌ها x

★ اگر در آیهای اسلام دیدیم پیامش می‌شود { ۱ دین نزد خدا اسلام است }
 { ۲ درخواست دین به جز خدا مورد نهی واقع شده است }

نکته { ۱ رسول + لسان ← ارتباط دارد با حدیث: (عقولهم) }
 { ۲ تجدد نبوت ← ختم نبوت }
 رشد تدریجی سطح فکری جوامع و اقوام { ۱ }
 رعایت حال بندگان و انسان‌ها { ۲ }

★ محمد + خاتم ← ارتباط با حدیث: هارون + موسی }
 ختم نبوت
 معرفت آخرین پیام آور الهی { ۱ }
 آمادگی جامعه بشری و... { ۲ }
 حدیث منزلت

۱- خداوند هر آفریده‌ای را متناسب با هدایت می‌کند.

- (۱) ویژگی‌هایی که در وجودش قرار داده
- (۲) ساختار روحی هریک از موجودات
- (۳) تفکر، اندیشه و انتخاب‌گری هر موجود
- (۴) ساختار جسمی هریک از موجودات

۲- به ترتیب عامل حیات‌بخش روح و جسم انسان در کدام‌یک از عبارات قرآنی بیان شده‌اند؟

- (۱) «استجیبوا لله و للرسول» - «إنَّ الانسانَ لَفی خسر»
- (۲) «استجیبوا لله و للرسول» - «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَیًّا»
- (۳) «لنُحییَ بهِ بَلَدَه مِیتًا» - «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَیًّا»
- (۴) «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَیًّا» - «إنَّ الانسانَ لَفی خسر»

۳- از دقت در آیه‌ی شریفه‌ی «یا ایُّها الَّذینَ ءامنوا استجیبوا لله و للرسولِ إذا دَعَاکُمْ لِمَا یُحییکم» مفهوم می‌گردد که:

- (۱) دین، زندگی‌بخش و مایه‌ی حیات انسان است
- (۲) مخاطب دعوت خدا و رسول، فطرت الهی انسان است
- (۳) مخاطب دعوت خدا و رسول، زندگاند و نه مردگان
- (۴) دین، مظاهر حیات را ارج می‌نهد و به آن تشویق می‌کند

۴- از دقت در پیام کدام آیه، «مسدود بودن راه بهانه‌گیری انسان‌های دور افتاده از راه هدایت»، مفهوم می‌گردد؟

- (۱) «رَبُّنَا الَّذِی اَعْطٰی کُلَّ شَیْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدٰی»
- (۲) «رُسُلًا مُّبَشِّرِیْنَ وَ مُنذِرِیْنَ لِنَّاسٍ عَلٰی اللّٰهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ»
- (۳) «وَ قَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی هَدٰنَا لِهٰذَا وَ مَا کُنَّا لِنَهْتَدِیَ لَوْ لَا اَنْ هَدٰنَا اللّٰهُ»
- (۴) «اِنَّا اَنْزَلْنَا عَلَیْکَ الْکِتٰبَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنْ اِهْتَدٰی وَ مَنْ ضَلَّ فَاتَّمَا یَضِلُّ عَلَیْهَا»

۵- کدام آیه به محورهای اصلی دعوت پیامبران اشاره ندارد؟

- (۱) «مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْیَوْمِ الْاٰخِرِ وَ عَمِلَ صٰلِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لَا هُمْ یَحْزَنُوْنَ»
- (۲) «اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ لَیْجْمَعَنَّکُمْ اِلٰی یَوْمِ الْقِیٰمَةِ لَا رَیْبَ فِیْهِ»
- (۳) «اِنَّا هَدٰیْنٰهُ السَّبِیْلَ اَمَّا شٰکِرًا وَ اَمَّا کَفُوْرًا»
- (۴) «رُسُلًا مُّبَشِّرِیْنَ وَ مُنذِرِیْنَ لِنَّاسٍ عَلٰی اللّٰهِ حُجَّةٌ»

۶- طبق حدیث شریف: «انا معاشر الانبیاء امرنا ان نکلّم الناس علی قدر عقولهم»، موضوع از علل نبوت است.

- (۱) رشد تدریجی سطح فکر اقوام و جوامع - تجدید
- (۲) رشد تدریجی سطح فکر اقوام و جوامع - ختم
- (۳) پیش‌بینی راه‌های پاسخگویی به نیازهای زمانه - تجدید
- (۴) پیش‌بینی راه‌های پاسخگویی به نیازهای زمانه - ختم

خلاصه درس

تحدی } ۱ مبارزه طلبی }
 ۲ دعوت به مبارزه }
 قرآن از شکاکان و مخالفان می‌خواهد اگر در }
 ۱ یک کتاب مشابه ← عجز و ناتوانی }
 ۲ ده سوره ← عجز و ناتوانی }
 ۳ یک سوره ← نهایت عجز و ناتوانی }

نکته مهم: اگر در آیه‌ای کلمه‌ی (سوره - قرآن) دیدیم، منظور این است که کسی نمی‌تواند سوره‌ای یا کتابی مثل قرآن بیارود. پس تمام تحدی، مبارزه‌طلبی یا دعوت به مبارزه است

۱ لفظی (ظاهری) }
 ۱ زیباترین و مناسب‌ترین کلمات و عبارتها }
 ۲ ساختار زیبا و آهنگ موزون و دلنشین کلمه‌ها }
 ۳ شیرینی بیان و رسایی تعبیرات با وجود اختصار }
 ۴ نفوذ خارق‌العاده این کتاب آسمانی در افکار و قلوب }

۱ انسجام درونی در عین نزول تدریجی }
 ۱ نزول قرآن ۲۳ سال طول کشید }
 ۲ قرآن ۶۲۳۶ آیه دارد }
 ۳ میان آن تعارض و ناسازگاری نیست }
 ۴ آیاتش دقیق‌تر از اعضای یک بدن با هم هماهنگی دارند }
 ۵ اختلافاً کثیراً }

۲ تأثیرپذیری از عقاید دوران جاهلیت }
 ۱ فرهنگ مردم حجاز خرافی و شرک‌آلود بود }
 ۲ قرآن از این فرهنگ تأثیر نپذیرفت }
 ۳ موضوعات: عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت، حقوق برابر انسان‌ها }

۲ معنایی (محتوایی) }
 ۱ قرآن با آن که حدود ۱۵ قرن پیش نازل شده است }
 ۳ جامعیت و همه‌جانبه بودن }
 ★ در مورد همه‌ی مسائل ... }
 ★ فقط درباره‌ی امور معنوی یا آخرت یا رابطه‌ی انسان با خدا سخن نمی‌گوید }
 ★ یک برنامه‌ی جامع و همه‌جانبه در اختیار انسان قرار می‌دهد. }
 حدیث امام باقر (ع): «خداوند آنچه را که امت تا قیامت به آن احتیاج دارند در کتابش آورده است» }

۴ ذکر نکات علمی بی‌سابقه }
 ۱ هر چیزی که دیده نشود }
 ۱ نیروی جاذبه }
 ۲ انبساط جهان }
 ۳ ستون بین زمین و آسمان }
 ۱ وَ السَّمَاءُ بَنِينَهَا بَآئِدٍ وَ أَنَا لَمَوْسِعُونَ }
 ۲ اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا }

★ امی بودن پیامبر }
 ۱ اگر در آیه‌ای «تتلوا» باشد }
 ۲ اگر در شعری }
 ستاره }
 نگار }
 باشد }

۱- کدام آیه، «امی بودن پیامبر» را نشانی بر اعجاز جاودانه‌ی او، معرفی می‌کند؟

- (۱) «وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لِأَرْتَابِ الْمُبْطُلُونَ»
- (۲) «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوْ جَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا»
- (۳) «فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ»
- (۴) «وَأَنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ»

۲- پیامبر گرامی اسلام (ص) مطابق رسم زمانه نزد کسی درس نخواند، در عین حال از همان ابتدای بعثت آیاتی را بر مردم خواند که برترین معارف را دربر داشت. قرآن کریم در این باره چه می‌فرماید؟

- (۱) «كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لَتَتْلُوا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ»
- (۲) «وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لِأَرْتَابِ الْمُبْطُلُونَ»
- (۳) «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوْ جَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا»
- (۴) «وَأَنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ»

۳- اگر بگوییم: «نه تنها میان آیات قرآن تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آیاتش دقیق‌تر از اعضای یک بدن با یکدیگر هماهنگ‌اند»، کدام ویژگی قرآن را ترسیم کرده‌ایم و گفتارمان را با پیام کدام آیه‌ی شریفه مستدل کرده‌ایم؟

- (۱) جامعیت و همه‌جانبه بودن - «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوْ جَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا»
- (۲) انسجام درونی - «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوْ جَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا»
- (۳) انسجام درونی - «وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لِأَرْتَابِ الْمُبْطُلُونَ»
- (۴) جامعیت و همه‌جانبه بودن - «وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لِأَرْتَابِ الْمُبْطُلُونَ»

۴- آیه‌ی شریفه‌ی: «وَالسَّمَاءَ بَنِينَا بَابِدٍ وَأَنَا لَمُوسِعُونَ» اشاره به چه چیزی دارد؟

- (۱) انسجام درونی در عین نزول تدریجی قرآن کریم
- (۲) ذکر نکات علمی بی‌سابقه قرآن کریم
- (۳) جامعیت و همه‌جانبه بودن قرآن کریم
- (۴) تأثیرپذیری از عقاید دوران جاهلیت

۵- اگر بخواهیم برای این بیت شاعر بلندآوازه‌ی زبان و ادب فارسی، حافظ، «نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت / به غمزه مسئله‌آموز صد مدرس شد» کدام گزینه مناسب این مقصود است؟

- (۱) «رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لئَلَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ»
- (۲) «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوْ جَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا»
- (۳) «وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لِأَرْتَابِ الْمُبْطُلُونَ»
- (۴) «يَقُولُونَ افْتَرَاهُ فَأَتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ»

۶- این که «قرآن فقط از رابطه‌ی انسان و خدا سخن نگفته است و به طرح موضوعاتی چون مسئولیت‌های اجتماعی انسان پرداخته» و بحث از «موضوعاتی چون عدالت‌خواهی و علم‌دوستی» به ترتیب مربوط به کدام ویژگی محتوایی قرآن؟

- (۱) انسجام درونی در عین نزول تدریجی - جامعیت و همه‌جانبه بودن
- (۲) انسجام درونی در عین نزول تدریجی - تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت
- (۳) جامعیت و همه‌جانبه بودن - انسجام درونی در عین نزول تدریجی
- (۴) جامعیت و همه‌جانبه بودن - تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

۷- سخن امام باقر (ع) که می‌فرماید: «خداوند آن چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارند در کتابش آورده است» مربوط به کدام یک از ویژگی‌ها و جنبه‌های اعجاز محتوایی است؟

- (۱) انسجام درونی در عین نزول تدریجی
- (۲) تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت
- (۳) جامعیت و همه‌جانبه بودن
- (۴) ذکر نکات علمی بی‌سابقه

خلاصه درس

مسئولیت‌های سه گانه پیامبر (قلمروهای رسالت)

- ۱ قلمرو [أَوَّل] : دریافت وحی و ابلاغ وحی (۱) ← خواسته‌های خدا از پیامبر (۲)
 ۲ قلمرو [دَوَم] : تعلیم و تبیین قرآن (مرجعیت دینی) ← کتاب + حکمه
 ۳ قلمرو [سُوم] : اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)
- ۱ ادع: دعوت کن
 ۲ اقم الصلاة: نماز را به پا دار
 ۳ تبلو: برای مردم تلاوت کن
 ۴ تدوین قرآن: تنظیم قرآن
- ۱ ضرورت تشکیل حکومت اسلامی: کتاب + میزان
 ۲ ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت
 ۳ هر جا طاغوت ببینیم ←

۱ تمام سخنان امام خمینی (ره) قلمرو سوم رسالت است

۱ اگر درباره‌ی سیاست باشد ← ضرورت پذیرش
 ۲ اگر درباره‌ی مذهب باشد ← ضرورت تشکیل

- ۱ حدیث امام باقر (ع) قلمرو سوم رسالت است: «بنی السلام علی خمس»
 ۲ در حدیث امام باقر بیش از هر چیزی روی ولایت تأکید شده است
- ۱ صلاة: نماز
 ۲ زکاه: زکات
 ۳ صوم: روزه
 ۴ حج: حج
 ۵ ولایت: ولایت
- ترتیب مهم

بررسی آیات بسیار مهم

- ۱ شناخت: اطیعوا الله (۱) + اطیعوا الرسول (۲) + اولی الامر منکم (۳)
 امامان ۱۲ گانه
- ۱ ارتباط معنایی دارد با حدیث [جابر] } معرفتی [۱۲] امام
 ۲ به غیبت حضرت (عج) اشاره دارد
- ۱ شناخت: ولیکم + صلاة + زکاه + راکعون ← آیه در شأن حضرت علی (ع) که در حال رکوع انگشتر خود را به‌عنوان زکات به فقیر داد.
 بعد از آیه‌ی ولایت } ۱ مردم تکبیر گفتند
 ۲ پیامبر حمد و ستایش به‌جا آورد
- ۱ آیه‌ی غدیر: نشانه: بَلِّغ
 ۱ مقدمه‌ی حدیث غدیر: ایها الناس
 ۲ خود حدیث غدیر: مولا
- ۱ شناخت: بَلِّغ
 ۲ ارتباط معنایی دارد با
- ۱ آیه‌ی غدیر
 ۱ مقدمه حدیث غدیر: ایها الناس
 ۲ خود حدیث غدیر: مولا
- ۱ آیه‌ی غدیر (بَلِّغ)
 ۲ مقدمه حدیث غدیر (ایها الناس)
 ۳ حدیث غدیر (مولا)
- ۱ شناخت: الرجس + تطهیر ← موضوع آیه: عصمت اهل بیت
 پلیدی و ناپاکی پاک و مطهر بودن
- ۱ منزل ام سلمه نازل شد
 ۲ مقدمه: دعا
 ۳ صبح نزدیک ظهر نازل شد
- ۱ حدیث ثقلین ← اَنی تارک فیکم الثقلین } ۱ حدیث ثقلین
 ۲ ارتباط معنایی دارد با } ۲ اَنی تارک فیکم الثقلین } ۱ اَن تَضَلُّوا: عصمت
 ۲ اَن یَفْتَرِقَا: یفترقا
- ۱ حدیث ثقلین: اواخر عمر مکرر ← موضوع: عصمت اهل بیت
 حدیث غدیر: اواخر عمر
 حدیث جابر: معرفتی ۱۲ امام
 ۲ غیبت امام زمان
- ۱ راه شناخت: هارون + موسی
 ۲ موضوع ختم نبوت است ← در حدیث منزلت: حضرت علی (ع) به‌عنوان [مَشَاوِرَ وَ پَشْتِیَانَ] و شریک پیامبر در امر هدایت معرفی شد

آیه‌ی انذار با معنی و مفاهیم حفظ شود:

۱ انذار و تبلیغ دین الهی به بستگان نزدیک پیامبر در سال سوم بعثت
 ۲ تعیین جانشین پیامبر پس از نزول آیه‌ی انذار
 ۳ نزول آیه‌ی انذار در مراسم دعوت خویشان

۱- در حدیث امام باقر (ع)، «بنی الاسلام علی خمس...» ایشان چه چیزهایی را پایه‌ی اسلام معرفی می‌کند؟

(۱) خمس - زکات - نماز - روزه - ولایت

(۲) حج - ولایت - نماز - زکات - روزه

(۳) ولایت - نماز - روزه - حج - خمس

(۴) زکات - ولایت - خمس - نماز - حج

۲- هرگاه از امام باقر (ع) سؤال شود: «در اسلام، به چه چیزی دعوت اکید شده است؟» پاسخ آن حضرت این است که: به و این پاسخ، مبتنی بر پیام آیه‌ی شریفه‌ی می‌باشد.

(۱) ولایت - «یا ایها الذین آمنوا استعینوا بالصبر و الصلاة إن الله مع الصابرين»

(۲) صبر و صلاة - «یا ایها الذین آمنوا استعینوا بالصبر و الصلاة إن الله مع الصابرين»

(۳) ولایت - «لقد أرسلنا رسلنا بالبینات و أنزلنا معهم الکتاب و المیزان لیقوم الناس بالقسط»

(۴) صبر و صلاة - «لقد أرسلنا رسلنا بالبینات و أنزلنا معهم الکتاب و المیزان لیقوم الناس بالقسط»

۳- اگر بگوییم: «استوار ساختن بنیان جامعه بر پایه‌ی دادگری، وظیفه‌ی مسلمانان، که پذیرندگان اصیل دعوت انبیاء در راستای تاریخ بوده‌اند، می‌باشد»، پیام کدام آیه را ترسیم کرده‌ایم؟

(۱) شرع لکم من الدین ما وصی به نوحاً و الذی اوحینا الیک و ما وصینا به ابراهیم و موسی و عیسی أن أقیموا الدین

(۲) و كذلك جعلناکم امه وسطا لتکونوا شهداء علی الناس و یكون الرسول علیکم شهیداً

(۳) لقد أرسلنا رسلنا بالبینات و أنزلنا معهم الکتاب و المیزان لیقوم الناس بالقسط

(۴) قل إنما أعظکم بواحدة أن تقوموا لله مثنی و فرادی ثم تتفکروا

۴- کدام عبارت بیانگر آن است که حضرت علی (ع) مشاور و پشتیبان و شریک و جانشین پس از پیامبر است؟

(۱) «انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی» (۲) «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین»

(۳) «انت منی بمنزلة هارون من موسی» (۴) «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل الیک من ربک»

۵- شتاب پیامبر اکرم (ص) در تفسیر مربوط به شأن نزول کدام یک از آیات مبارکه‌ی زیر می‌باشد؟

(۱) «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون»

(۲) «انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»

(۳) «یا ایها الذین آمنوا أطیعوا الله و أطیعوا الرسول و أولی الامر منکم»

(۴) «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل الیک من ربک»

۶- حدیث غدیر در تاریخ زندگی پیامبر (ص)، پس از نزول کدام آیه بر پیامبر، شکل گرفت؟

(۱) «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل الیک من ربک»

(۲) «یا ایها الذین آمنوا أطیعوا الله و أطیعوا الرسول و أولی الامر منکم»

(۳) «انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»

(۴) «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة»

۷- با توجه به حدیث شریف «انت منی بمنزلة هارون من موسی انا لانی ببعدی»، حدیث در شأن چه کسی است و منزلت هارون در نزد موسی (ع) کدام مورد است؟

(۱) حضرت محمد (ص) - مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت

(۲) حضرت علی (ع) - مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت

(۳) حضرت علی (ع) - برادر، وصی و جانشین من در میان شما

(۴) حضرت محمد (ص) - برادر، وصی و جانشین من در میان شما

۸- این کلام پیامبر که به پیشگاه خدا عرضه داشت: «خدایا، اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن»، مقدمه‌ی نزول آیه‌ی مبارکه‌ی: «.....» شد که وسیله‌ی اطلاع‌رسانی به دیگران، بود.

(۱) «انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» - بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر

(۲) «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة» - بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر

(۳) «انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» - ورود با شتاب پیامبر به مسجد و سؤال او

(۴) «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة» - ورود با شتاب پیامبر به مسجد و سؤال او

خلاصه درس

★ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَوْا بَرَّوْا لِلَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ ذَكَرَ اللَّهُ كَثِيْرًا (۱) (۲) (۳)

- ۱ هدایت خاص و ویژه‌ی انسان
 ۲ مقام الگویی پیامبر
 ۳ معرفی پیامبر اکرم (ص) به‌عنوان پیامبر برای کسانی الگو است که (۱) و (۲) و (۳) را به‌ترتیب رعایت کنند الگو و نمونه همیشگی مسلمانان

★ اِنَّ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُولٰٓئِكَ هُم خَيْرُ الْبَرِيَّةِ (۱) (۲)
 ایمان بیاورند عمل صالح انجام دهند بهترین مخلوقات هستند
 (علت ۱) (علت ۲) (معلول)

۱ آیه ارتباط دارد با حدیث پیامبر (ص)
 «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ اِنْ هَذَا وَ شِيعَتِهِ لَهُم الْفَائِزُونَ»
 ۲ این آیه پس از سخنان پیامبر اکرم (ص) و در وصف حضرت علی (ع) و بیان فضایل ایشان بر پیامبر (ص) نازل شد

★ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ اَلَّا يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ
 از این که برخی ایمان نمی‌آورند شاید جانت را از دست بدهی

۱ اشاره به بسخت‌کوشی پیامبر در امر هدایت
 ۲ با همه دلسوزی‌ها و زحمت‌ها دشمنی سران قریش با پیامبر بیش‌تر می‌شد و می‌گفتند او ساحر و جادوگر و دیوانه است
 ۳ پیامبر (ص) با صبر و تحمل به هدایت مردم ادامه می‌داد

★ اَنَا مَدِيْنَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ بَابُهَا فَمَنْ اَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَاْنِهَا مِنْ بَابِهَا
 من شهر علم هستم هر کس می‌خواهد به این علم برسد و علی در آن است باید از در آن وارد شود

۱ بر مردم واجب است که از دانش حضرت علی (ع) بهره ببرند
 ۲ این حدیث بیانگر علم و عصمت حضرت علی (ع) است و ارتباط دارد با حدیث
 ۱ تقلین
 ۲ عَلِيُّ مَعَ الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنُ مَعَ عَلِيٍّ

۳ ارتباط دارد با آیه تطهیر
 ۴ حضرت علی (ع)؛ پس از پیامبر از همه داناتر است
 ۵ حضرت علی (ع)؛ تربیت یافته مکتب رسول الله است

★ «عَلِيُّ مَعَ الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنُ مَعَ عَلِيٍّ» ← به عدالت‌خواهی حضرت علی (ع) است زیرا عدالت همواره بر پایه‌ی حق است

داستان جنگ اُحُد

۱ خبر شهادت پیامبر (ص) در جنگ اُحُد
 ۱ شایعه بود
 ۲ واقعه بود

۲ پس از شنیده شدن خبر [شایعه] پیامبر در جنگ اُحُد یاران پیامبر دو دسته شدند:

۱ اَعْقَابُكُمْ - عَقِيْبَه: جمله پیامبر به کسانی که پس از شنیده شدن خبر شایعه شهادت پیامبر در جنگ اُحُد جنگ را ترک کردند (در عصر پیامبر)
 ۱ خطری که امت پیامبر را تهدید می‌کرد
 ۲ نتیجه‌ی بازگشت به جاهلیت
 ۳ خطر انحراف از مسیر الهی

۲ شاکرین: جمله پیامبر خطاب به کسانی که پس از شنیده شدن خبر شایعه شهادت در جنگ اُحُد جنگ را ترک نکردند
 ۱ کسانی که ثابت قدم ماندند
 ۲ شاکران رسول خدا (ص) همان کسانی هستند که ولایت حضرت علی (ع) و امامت را پذیرفتند

۱- از کدام آیهی شریفه استنباط می‌شود، رسول خدا (ص)، الگوی رهبری بود؟

- ۱) «یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوباً و قبائل»
- ۲) «لقد کان لکم فی رسول الله اُسوةً حسنةً»
- ۳) «ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات اولئک هم خیر البریه»
- ۴) «یا ایها الرسول بلِّغ ما انزل الیک من ربک...»

۲- مبنای این رفتار رسول خدا (ص) که «در برابر پیمان شدن حقوق جامعه می‌ایستاد و کوتاه نمی‌آمد و شخص مجرم را در هر موقعیت و مکانی مجازات می‌کرد» در کدام آیهی مبارکه آمده است؟

- ۱) «لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الکتاب و المیزان لیقوم الناس بالقسط»
- ۲) «لقد کان لکم فی رسول الله اُسوةً حسنةً لمن کان یرجو الله و الیوم الآخر»
- ۳) «لعلک باخع نفسک الا یرجون مؤمنین»
- ۴) «رسلاً مبشّرین و منذرین لئلا یرجون للناس علی الله حجةً»

۳- کدام آیه پس از بیان عبارات: «این مرد اولین ایمان آورنده به خدا، وفادارترین شما در پیمان با خدا،...» از زبان پیامبر (ص) در مورد حضرت علی (ع) بر ایشان (پیامبر) نازل شد؟

- ۱) «ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات اولئک هم خیر البریه»
- ۲) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول...»
- ۳) «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاه...»
- ۴) «... هذا من شیعته و هذا من عدوه»

۴- اگر بگوییم: «حضرت علی (ع)، پس از رسول خدا (ص) از همه داناتر است» پیام کدام سخن پیامبر را تفهیم جان خود کرده‌ایم؟

- ۱) «علی مع القرآن و القرآن مع علی»
- ۲) «انا و علی الوا هذه الامة»
- ۳) «علی مع الحق و الحق مع علی»
- ۴) «انا مدینه العلم و علی بائها»

۵- کدام عبارت شریفه بازگوکننده هشدار است که بر مبنای آن، خطر انحراف از مسیر الهی و دور شدن از جامعه توحیدی، حتی برای جامعه‌ای که به دست پیامبر (ص) هم بنا شده، وجود دارد؟

- ۱) «فیظنّوا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم و لدار الآخرة خیر للذین اتقوا ا فلا تعقلون»
- ۲) «فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله و الرسول ان کنتم تؤمنون بالله»
- ۳) «ا فان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم و من ینقلب علی عقبیه فلن یر الله شیئاً»
- ۴) «یریدون ان یتحاکموا الی الطاغوت و قد امروا ان یریدوا الشیطان»

۶- با تدبیر در آیهی شریفه «و ما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل ا فان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم و من ینقلب علی عقبیه فلن یر الله شیئاً» قرآن کریم به مسلمانان کدام عصر هشدار می‌دهد و این هشدار از دقت در کدام عبارت مفهوم می‌گردد و چرا باید به این هشدار دقت کنیم؟

- ۱) عصر جاهلیت - «انقلبتم علی اعقابکم» سپاسگزاران واقعی نعمت وجود رسول الله (ص) از مدعیان پیروی از ایشان متمایز شوند
- ۲) عصر پیامبر - «انقلبتم علی اعقابکم» - خطر انحراف از مسیر الهی و دور شدن از جامعه توحیدی که پیامبر (ص) بنا کرده وجود داشت
- ۳) عصر پیامبر - «فلن یر الله شیئاً» - خطر انحراف از مسیر الهی و دور شدن از جامعه توحیدی که پیامبر (ص) بنا کرده وجود داشت
- ۴) عصر جاهلیت - «فلن یر الله شیئاً» سپاسگزاران واقعی نعمت وجود رسول الله (ص) از مدعیان پیروی از ایشان متمایز شوند
- ۷- از دقت در پیام کدام آیه، به «هشدار خطر انحراف از مسیر الهی و دور شدن از جامعه توحیدی، حتی برای جامعه‌ای که به دست پیامبر اکرم (ص) بنا شد، پی می‌بریم»؟

- ۱) «افلّم یرسلوا فی الارض فیظنّوا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم...»
- ۲) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتم بهما لن تضلوا...»
- ۳) «قل لا اسئلكم علیه اجراً الا المودة فی القربی و من یترف حسنة نزل له فیها حسناً...»
- ۴) «و ما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل ا فان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم...»

۸- در کدام آیهی شریفه، نسبت به ورود به جاهلیت جدید، هشدار داده شده است؟

- ۱) «افلّم یرسلوا فی الارض فیظنّوا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم»
- ۲) «لا یأتیه الباطل من بین یدیه و لا من خلفه تنزیل من حکیم حمید»
- ۳) «ذلک بان الله لم یک مغیراً انعمها علی قوم حتی یغیروا ما بانفسهم»
- ۴) «و ما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل ا فان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم»

خلاصه درس

★ هر تغییری علت غیبت است } ۱} یغیروا - مَغیروا
 ۲} تغییر نمی‌دهد...

★ ذَلِكْ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ

این بدان سبب است که خداوند تغییر نمی‌دهد نعمتی را که بر قومی ارزانی داشته است مگر آن که تغییر دهند وضع خویش را ← علت غیبت خود مردم هستند

- ۱} آیه علت غیبت امام زمان (عج) را خود مردم می‌داند ← علت غیبت ← (قضای حتمی)
- ۲} از دقت در آیه مفهوم می‌گردد که تغییر نعمت‌های الهی تابع تغییر اکثریت یا تحول درونی همه یا بیش‌تر افراد جامعه است و تابع تغییر نفسانیات انسان نیست
- ۳} تغییر و تحول در امور مربوط به جامعه قوانین و سنت‌های خاص خود را دارد که باید بدان‌ها توجه کرد
- ۴} روح جمعی و پذیرش درونی، عامل تغییر و تحول است
- ۵} سنت خدا بر تغییر وضع موجود جوامع تابع تغییر درونی آن جوامع است

پیام‌ها

- ۱} امام علی (ع): «زمین از حجت خدا (امام) خالی نمی‌ماند اما به علت ستمگری انسان‌ها و زیاده‌وری‌شان در گناه آنان را از وجود حجت در میانشان بی‌بهره می‌سازد
- ۱} گناهی انجام دهند
- ۲} شایستگی داشتن نعمت را از دست بدهند
- ۲} امام باقر (ع): «قضای حتمی خداوند است که اگر به بنده‌ی خود نعمتی دهد، آن نعمت را از او نمی‌گیرد مگر

۶} احادیثی که به علت غیبت اشاره دارند

- ۱} هر کس بمیرد و امام زمان خود را نشناخته باشد به مرگ جاهلی مرده است
- ۲} عدم شناخت امام مساوی با جاهلیت است
- ۳} اشاره به ضرورت شناخت امام عصر در هر دوره دارد

حدیث حقیقی: «مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً»

- ۱} لَيْسَتْخَلْفَتُهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ } اولین وعده جانشینی
 - ۲} وَ لَيَمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمْ } دومین وعده استقرار و مستقر شدن دین الهی
 - ۳} اِرْتَضَىٰ لَهُمْ وَ لَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا } سومین وعده تبدیل به آرامش
 - ۴} يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُ بِي شَيْئًا } فلسفه قیام مهدی و تحقق وعده‌های الهی و اقامه‌ی توحید عملی در همه‌ی ابعاد
- وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَعَدَهُای خداوند به کسانی که: ایمان آوردند ۱} عمل صالح انجام می‌دهند ۲}

★ وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

و می‌خواهیم بر سر مستضعفان منت نهیم (معلول) آنان را پیشوایان قرار دهیم (علت ۱) آنان را وارثین قرار دهیم (علت ۲)

★ وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

- ۱} در زبور بعد از کتاب ذکر وعده‌ی به ارث رسیدن زمین به انسان‌های صالح داده شد
 - ۲} عامل تحقق به ارث رسیدن زمین به بندگان شایسته، ظهور موعود و منجی آسمانی است
 - ۱} زمین را بندگان صالح به ارث می‌برند
 - ۲} پیشگویی قرآن در مورد آینده تاریخ
 - نام کتاب تورات حضرت داوود (تبلیغی) نام کتاب حضرت موسی (تشریحی)
- وحدت بین پیامبران تشریحی و تبلیغی

۱- خداوند متعال، وعده‌ی گران‌قدر «لَيْسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ» را نصیب افرادی قرار می‌دهد که

- (۱) در زمره‌ی بندگان شایسته‌ی خداوند قرار دارند
- (۲) ناتوان شمرده‌شدگان در زمین به حساب می‌روند
- (۳) ایمان به خدا را توأم با انجام عمل صالح دارند
- (۴) روح جمعی برای پذیرش حق را در خود پرورانده‌اند

۲- «از بین رفتن بیم و ترس» و «استقرار دین حق» به ترتیب از کدام آیات مبارکه به دست می‌آید؟

- (۱) «نريدُ أَنْ نَمَنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضعفُوا فِي الْأَرْضِ» - «و نريدُ أَنْ نَمَنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضعفُوا فِي الْأَرْضِ»
- (۲) «نريدُ أَنْ نَمَنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضعفُوا فِي الْأَرْضِ» - «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ»
- (۳) «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ» - «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ»
- (۴) «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ» - «نريدُ أَنْ نَمَنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضعفُوا فِي الْأَرْضِ»

۳- هرگاه این سخن امام علی (ع) را که می‌فرماید: «زمین از حجت خدا (امام) خالی نمی‌ماند، اما خداوند، به علت ستمگری انسان‌ها و زیاده‌روی‌شان در گناه، آنان را از وجود حجت در میان آن‌ها بی‌بهره می‌سازد»، مورد دقت قرار می‌دهیم راه فهم آیه‌ی شریفه‌ی

..... هموارتر می‌گردد که بگوییم: علت غیبت حضرت مهدی (عج)

- (۱) «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ» - خود مردم‌اند
- (۲) «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ» - خود مردم‌اند
- (۳) «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ» - قضای حتمی خداوند است
- (۴) «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ» - قضای حتمی خداوند است

۴- با توجه به پیام آیه‌ی شریفه‌ی: «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ...»، وعده‌ی خداوند، نسبت به

«استخلاف در زمین»، «استقرار دین» و «تبدیل خوف به امن»، شامل که نتیجه‌اش است، می‌شود.

- (۱) بخشی از مؤمنان - ظهور آثار ایمان و عمل صالح
- (۲) تمام ایمان آوردندگان - عبادت خالی از هر نوع شرک
- (۳) بخشی از مؤمنان - عبادت خالی از هر نوع شرک
- (۴) تمام ایمان آوردندگان - ظهور آثار ایمان و عمل صالح

۵- وعده‌ی قرآنی که از کتاب‌های آسمانی مانند زبور و تورات نقل شده است، چیست؟

- (۱) «وَلَيَمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ»
- (۲) «وَنَجْعَلُهُمْ أُمَمًا وَنَجْعَلُهُمُ الْوَارِثِينَ»
- (۳) «أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»
- (۴) «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ»

خلاصه درس

★ **لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَ زِيَادَةٌ** (۱) **وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذَلَّةٌ** (۲) **أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ**

برای آنان که نیکی کردند پاداشی } ۱ نیکوتر
۲ فزون تر
تیرگی و خواری نپوشاند چهره‌شان را
آنان یاران بهشت‌اند بهشت جاویدان (اخروی)

پیام } ۱ عزتمندی نتیجه و پاداش روی آوردن به خوبی‌ها و ایستادگی در برابر تمایلات نامشروع است
۲ هرکس در برابر تمایلات نامشروع بایستد و به نیکی‌ها روی آورد و از گناه دوری کند گرد ذلت بر خود عالی علیه چهره‌ی او نمی‌نشیند، یعنی عزیز می‌شود

★ **وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئِهِ بِمِثْلِهَا** **وَتَرْهَقُهُمْ ذَلَّةٌ**

و کسانی که گناهان را مرتکب شدند به همان اندازه مجازات می‌شوند به خواری و رسوایی درافتند

پیام } ۱ ذلت نتیجه روی آوردن به بدی‌ها و تسلیم شدن در برابر تمایلات نامشروع است
۲ هرکسی به گناه و زشتی روی آورد خواری و ذلت چهره او را می‌پوشاند یعنی ذلت در برابر گناه علیه خود عالی

حفظی‌ها

★ **مَنْ كَانَ يُرِيدَ الْعِزَّةَ** **أَقْبَلِ اللَّهُ الْعِزَّةَ جَمِيعًا** هرکس خواهان عزت است، تمام عزت برای خداست

علت معلول

★ **وَأَمَّا الْخَوَالِدُ الْوَأَقَاعَةُ**؛ و در مورد رویدادهای زمان
فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَىٰ رَوَاهِ حَدِيثِنَا؛ به روایان حدیث ما رجوع کنید
فَأَنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ؛ که آنان حجت من بر شمایند
وَأَن حُجَّتَهُ عَلَيْكُمْ؛ و من حجت خدا بر آنها می‌باشم

۱ پاسخ امام عصر به یکی از باران خود به نام اسحاق بن یعقوب
درباره‌ی رویدادهای جدید عصر غیبت
۲ این حدیث به پیروی از امام عصر که همان «تبعیت از عالمان دین است» اشاره دارد که مربوط به مسئولیت‌های منتظر در عصر غیبت است

★ **وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا بِكَافَّةٍ**؛ و مؤمنان را نباید که همگی بیرون روند
فَلَوْ لَا نَفَرْنَا مِنْ كُلِّ قَرْعَةٍ؛ پس چرا کوچ نکنند از هر گروهی
مِنْهُمْ بِطَائِفَةٍ؛ جمعی از آنان (واجب کفایی)

۱ مؤمنان را نباید که همگی بیرون روند ...
۲ گروهی! وقت و همت خود را صرف شناخت دقیق کنند کافی است
۳ کوچ کردن به قصد تفقه در دین بر همگان واجب نیست و هدف از این کوچ کردن انداز مبنی بر تفکر عمیق دین است

لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ: تا دانش دین بیاموزند
وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ: و مردم را انداز دهند (کار فقیه)
إِذَا ارْجَعُوا إِلَيْهِمْ: آن‌گاه به سوی آن‌ها بازگردند
لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ: شاید که بترسند و توجه کنند (کار اصلی فقیه)

نکته } ۱ لِيُنذِرُوا: کار فقیه
۲ لِيُظَهِّرَهُ: غلبه
۳ لِيَتَفَقَّهُوا: کار اصلی فقیه

★ **فَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ**
ویژگی‌های فقیه از دیدگاه امام صادق (ع) (ترتیب مهم)
۱ صَائِنًا لِنَفْسِهِ: نگهدارنده‌ی نفس خود
۲ حَافِظًا لِدِينِهِ: نگهبان دین خود
۳ مَخَالِفًا لِهَوَاهُ: مخالفت کننده با هوی و هوس خود
۴ مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ: فرمانبردار فرمان خداوند خود

۱- اگر سؤال شود: «در دوره‌ی غیبت کبری مسئولیت مربوط به امامت، یعنی مرجعیت دینی چگونه ادامه می‌یابد؟»، پاسخ قرآن به این سؤال، پیام کدام آیه‌ی شریفه است؟

- ۱) «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً...»
- ۲) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»
- ۳) «وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنِينَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً لَا نَفَرٌ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ...»
- ۴) «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ...»

۲- با توجه به آیه‌ی شریفه‌ی «وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْ لَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ»، کوچک کردن به قصد بر همگان واجب و هدف از این کوچک کردن است.

- ۱) تفقه در دین - نیست - انذار مبتنی بر تفکر عمیق دین
- ۲) فراگیری اصول دین - نیست - انذار مبتنی بر تفکر عمیق دین
- ۳) تفقه در دین - است - عمل به وظیفه‌ی خود در تحقق ولایت ظاهری
- ۴) فراگیری اصول دین - است - عمل به وظیفه‌ی خود در تحقق ولایت ظاهری

۳- کدام عبارت، از جامعه‌ی اسلامی می‌خواهد که گروهی وقت و همت خود را صرف شناخت دقیق دین کنند؟

- ۱) «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ...»
- ۲) «وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا إِلَىٰ رِوَاةِ حَدِيثِنَا فَانْهَمِ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ...»
- ۳) «فَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَائِنًا لِنَفْسِهِ حَافِظًا لِدِينِهِ مُخَالَفًا لِهَوَاهُ...»
- ۴) «وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنِينَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً لَا نَفَرٌ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ...»

۴- اگر بگوییم: «فهم عمیق و تخصصی دین، وظیفه‌ی همگان نیست»، پیام کدام مورد را ترسیم کرده‌ایم؟

- ۱) «فَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَائِنًا لِنَفْسِهِ حَافِظًا لِدِينِهِ مُخَالَفًا لِهَوَاهُ مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ فَلِلْعَوَامِ أَنْ يُقْلِدُوهُ»
- ۲) «وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا إِلَىٰ رِوَاةِ حَدِيثِنَا فَانْهَمِ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَأَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ»
- ۳) «وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْ لَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ...»
- ۴) «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا»

۵- با استناد به آیات قرآنی، عزیز شدن در برابر گناه نتیجه‌ی چیست و مفهوم مستفاد شده از کدام آیه است؟

- ۱) ایستادگی در برابر تمایلات نامشروع و روی آوردن به نیکی‌ها و دوری از گناه - «وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهُهُمْ قَتْرٌ وَلَا ذَلَّةٌ...»
- ۲) دنباله‌روی از هوی و هوس و روی آوردن به گناه و زشتی - «وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئِهِمْ...»
- ۳) ایستادگی در برابر تمایلات نامشروع و روی آوردن به نیکی‌ها و دوری از گناه - «وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئِهِمْ...»
- ۴) دنباله‌روی از هوی و هوس و روی آوردن به گناه و زشتی - «وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهُهُمْ قَتْرٌ وَلَا ذَلَّةٌ...»

۶- «یکی از راه‌های کسب عزت، نیکی کردن است» این مفهوم از دقت در کدام آیه به دست آمده و نتیجه‌ی آن چیست؟

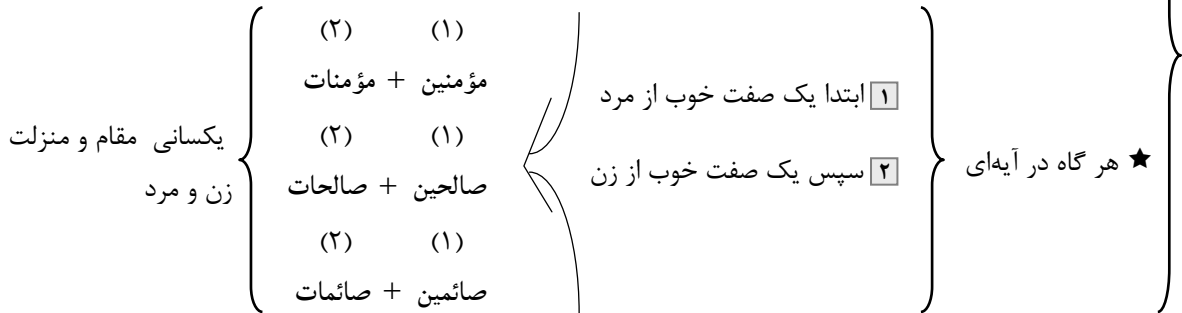
- ۱) «مَنْ كَانَ يُرِيدَ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا» - «تَرَهَّقُهُمْ ذَلَّةٌ»
- ۲) «مَنْ كَانَ يُرِيدَ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا» - «لَا يَرْهَقُ وُجُوهُهُمْ قَتْرٌ»
- ۳) «لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ...» - «تَرَهَّقُهُمْ ذَلَّةٌ»
- ۴) «لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ...» - «لَا يَرْهَقُ وُجُوهُهُمْ قَتْرٌ»

خلاصه درس

★ محبوب‌ترین بنا ← ازدواج

★ ارزشمندترین بنا ← خانواده

★ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ← نیاز دوم: همسر

★ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ← نیاز سوم: فرزند

★ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

و از نشانه‌های حکمت خداست که برای شما همسرانی از جنس خودتان آفرید (نیاز ۲) تا آرامش یابید (علت) مودت و رحمت زمین‌ساز آرامش است نشانه‌ای برای اهل تفکر است آفرینش زن و مرد

★ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا بَيْنَ وَحَدَّةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَلْبَابًا يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ

۱ اشاره به نیاز ۳ فرزند فرزندان نوادگان با وجود همسر و فرزند و روزی حلال، رابطه نامشروع و حرام‌خواری کفر نعمت خداست ۲ خانواده بستر رشد و بالندگی

۱- پیام کدام مورد، پاسخ‌گویی به نیاز درونی انسان به آرامش و انس روحی با همسر را شامل می‌شود؟

(۱) «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ»

(۲) «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا»

(۳) «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ ائْتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً»

(۴) «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنًا وَحَفْذَةً»

۲- یکی از اهداف ازدواج و تشکیل خانواده، رشد و پرورش فرزندان می‌باشد، این مفهوم از توجه در کدام آیه به‌دست می‌آید؟

(۱) «وَقَضَىٰ رَبِّيَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا...»

(۲) «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ...»

(۳) «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا...»

(۴) «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ ائْتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً...»

۳- برای این‌که آرامش ناشی از انس و هم‌صحبتی میان همسران پدید آید، قرآن به اشاره می‌کند و آیه‌ی شریفه‌ی

..... حاکی از آن است.

(۱) مودت و رحمت - «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ...»

(۲) لباس یکدیگرند - «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ...»

(۳) لباس یکدیگرند - «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا...»

(۴) مودت و رحمت - «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا...»

۴- آیات قرآن کریم اندیشمندان را در کدام‌یک از مسائل مرتبط با نظام خانواده، صریحاً به تفکر دعوت می‌کند؟

(۱) «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً»

(۲) «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنًا وَحَفْذَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ»

(۳) «وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا»

(۴) «وَقَضَىٰ رَبِّيَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا أَمَا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَوْفٌ»

خلاصه درس

★ نیازمندی مخلوقات خداوند در دو مرحله
 ۱} مرحله پیدایش
 ۲} مرحله بقا
 همه‌ی مراحل

★ يا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

خطاب عام
 ۱} همه مخلوقات از جمله انسان در وجود و هستی به خدا نیازمند هستند و این وابستگی ذاتی است
 ۲} ارتباط با شعر: «ذات نایافته از هستی بخش ...»
 تنها وجود بی‌نیاز خداست او در هستی خود به دیگران محتاج نیست، پس کسی نمی‌تواند هستی او را بگیرد و نابودش کند، او در ذات خود غنی و بی‌نیاز است

نکته: صفت فقیر برای انسان و صفت غنی برای خداست
 ۱} این صفات هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند ✓
 ۲} این صفات گاهی تغییر می‌کند ✗
 هر چه انسان کمالاتی نظیر علم و قدرت کسب کند باز هم نسبت به خداوند فقیر است

★ اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
 به معنای وجود هستی است
 ۱} خداوند نور هستی است
 ۲} هر چیزی در این جهان
 ۳} هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خالق است
 ۴} رابطه‌ی خداوند با جهان مثل مولد برق با جریان است، همین‌که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد
 تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند
 ۱} بیانگر وجود خالق
 ۲} و آیه‌ای از آیات الهی است (نُورِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)

این‌که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید، اما برای برخی قابل دسترس است به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند، اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند
 ۱} ما رَأَيْتُ شَيْئًا أَلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ

نکته: آیه‌ی «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» ارتباط معنایی دارد با
 ۲} ارتباط دارد با اشعار
 به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم
 به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم
 ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما تو وجود مطلق، فانی نما
 دوست نزدیک‌تر از من به من است وین عجب‌تر که من از وی دورم
 چه کنم با که توان گفت که او در کنار من و من مهجورم

۳} ارتباط دارد با آیات
 ۱} يا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ
 ۲} كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ

۱} ناآگاه: به نیاز دائمی انسان به خدا بی‌توجه هستند

انسان‌ها
 ۲} آگاه
 ۱} افزایش خودشناسی (خودشو می‌شناسم) ← (حَدِّثْ نَفْسَكَ)
 ۲} درک فقر و نیازمندی (بعدش می‌فهمه نیازمنده)
 ۳} افزایش عبودیت و بندگی (توحید عملی یا اخلاص)
 ۴} حدیث: اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ اِذَا رَأَيْتُكَ فِي شَأْنِي
 خدایا مرا چشم به هم زدن به خود وامگذار
 ۱} يا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ
 ۲} يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ

پیامبر (ص): تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ
 تشویق کردن به تفکر در خلقت خدا
 ممنوع بودن تفکر در ذات و چیستی خدا
 ۱} خداوند حقیقتی نامحدود دارد و چون نامحدود است در ظرف ذهن ما نمی‌گنجد
 ۲} ذهن ما به حقیقت خدا احاطه پیدا نمی‌کند
 ۳} هر چه چیستی برای خدا فرض کنیم او را در حد تصورات ذهنی خود پایین آورده و محدود کرده‌ایم
 ۴} شناخت هر چیزی مستلزم احاطه و دسترسی است

۱- با توجه به حدیث شریف «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ»، پیامبر گرامی (ص) فرمودند: «درباره‌ی چه چیزی فکر نکنید و

علت آن چیست؟»

- (۱) چستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست
- (۲) هستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست
- (۳) چستی خداوند - چون لازمه‌ی شناخت هر چیزی احاطه بر آن است
- (۴) هستی خداوند - چون لازمه‌ی شناخت هر چیزی احاطه بر آن است

۲- با دقت در مفاهیم کدام بیت، می‌توان فهمید «هر موجودی به اندازه‌ی خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و

سایر صفات الهی است؟»

- (۱) ما چو نایم و نوا در ما ز توست ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
- (۲) ذات نایافته از هستی، بخشش چون تواند که بود هستی‌بخش
- (۳) ماهمه شیران ولی شیر غلم حمله‌شان از باد باشد، دم به دم
- (۴) دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید

۳- کدام بیت با حدیث «ما رأیت شیئاً أَلَّا و رأیت الله قبله و بعده و معه» تناسب ندارد؟

- (۱) دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید
- (۲) به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم
- (۳) دوست نزدیک‌تر از من به من است وین عجب‌تر که من از وی دورم
- (۴) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم

۴- تفکر در ذات خداوندی و صفات الهی در بیان پیامبر عظیم الشان اسلام (ص) به ترتیب موصوف به صفت و می‌باشد و به امر تشویق شده است.

- (۱) ناممکن - ناممکن - اول
- (۲) ناممکن - ممکن - دوم
- (۳) ممنوعیت - ممکن - اول
- (۴) ممکن - ممنوعیت - دوم

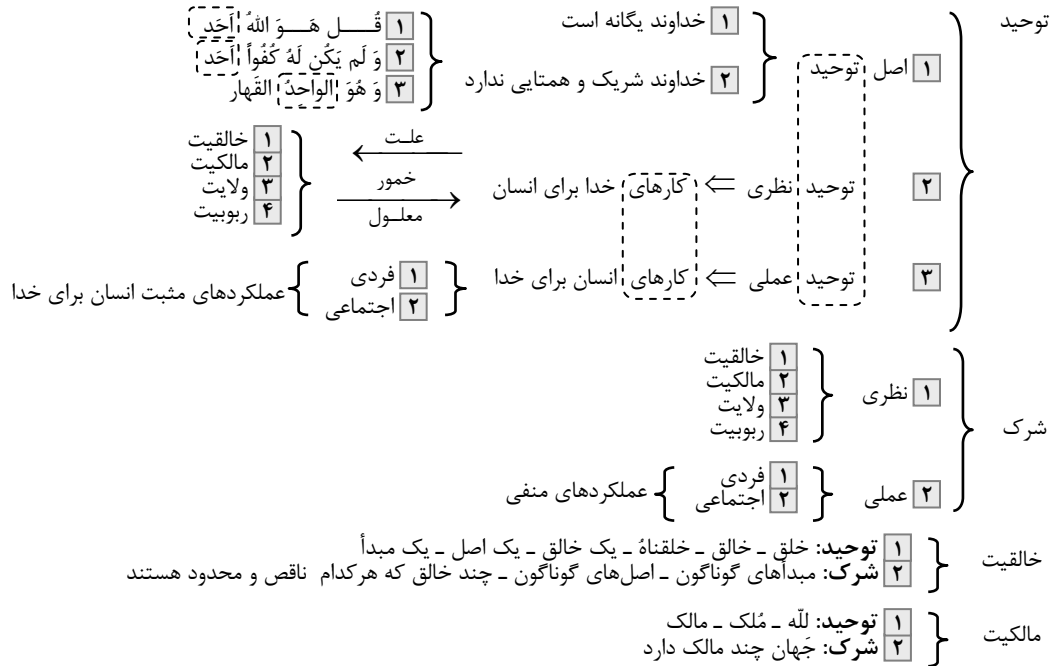
۵- پیام کدام آیه به تمثیل «چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن، نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد»،

مطابقت دارد؟

- (۱) «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّهُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ»
- (۲) «وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»
- (۳) «كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»
- (۴) «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»

خلاصه درس

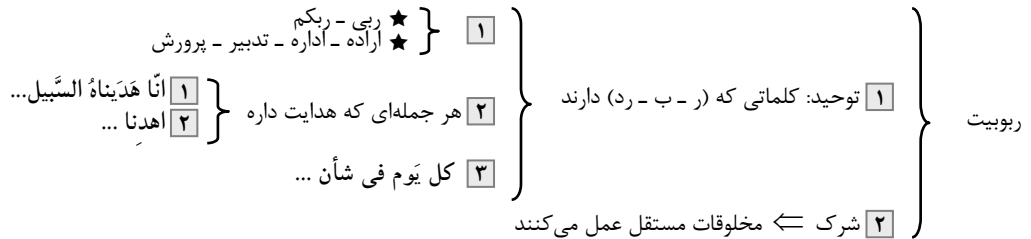
نکته: مالکیت اصلی و حقیقی برای خداست، سایر مالکیت‌ها قراردادی و اعتباری و در طول مالکیت خداست

ولایت

۱ توحید: ولی - سرپرست - فرمانروا - تصرف - تغییر - وَ لَا يُشْرِكُ فِي مُلْكِهِ أَحَدًا
 ۲ شرک: جهان چند ولی و چند سرپرست دارد

اگر قبل از احد «لا» باشد، توحید در ولایت در غیر این صورت اصل توحید است

نکته: اگر کلمه‌ی ولی یا اولیاء را با ریشه‌هایی از «أَخَذَ» دیدیم، شرک در ولایت است

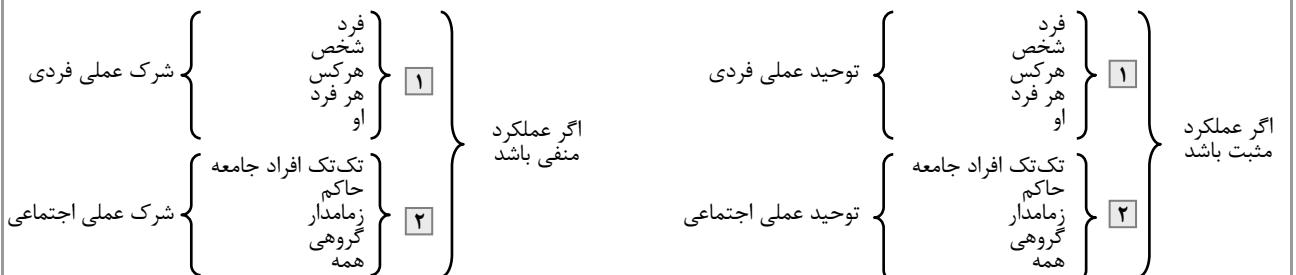

نکته

۱ } ۱ مَخْلُوقَاتٍ اَوَابِسْتَهُ بِخَدَا هَسْتَنْد ← توحید در ربوبیت
 ۲ } ۲ مَخْلُوقَاتٍ مُسْتَقِلَّ عَمَلٍ مِی‌کَنْد ← شرک در ربوبیت

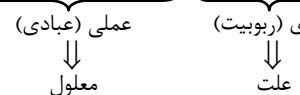
توحید عملی و شرک عملی

توحید عملی: صلاه - صوم - اقم الصلاه - فاتبعونی - ليعبدون - اشدُّ حَبًّا لِلَّهِ - اطیعوا الله و اطیعوا الرسول - تقوموا الله - ان اعبدون...

نکته: اگر در آیه‌ای هم توحید نظری باشد و هم توحید عملی، همیشه توحید نظری علت و توحید عملی معلول است

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ← توحید عملی یا عبادی میوه و ثمره‌ی توحید در ربوبیت است

۱- نتیجه‌ی اعتقاد به توحید در ربوبیت چیست و خداوند آن را با چه عبارتی تکمیل کرده است؟

- (۱) پرستش و بندگی خدا - «ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ»
- (۲) تمسک به تنها مؤثر عالم - «ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ»
- (۳) پرستش و بندگی خدا - «هَذَا صِرَاطَ الْمُسْتَقِيمِ»
- (۴) تمسک به تنها مؤثر عالم - «هَذَا صِرَاطَ الْمُسْتَقِيمِ»

۲- آیه‌ی شریفه‌ی: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»، به ترتیب بیانگر کدام ابعاد توحید است و رابطه‌ی بین آن‌ها چگونه است؟

- (۱) ربوبیت و عبادت - توحید در ربوبیت، میوه‌ی درخت توحید در عبادت است
- (۲) ربوبیت و عبادت - توحید در عبادت، میوه‌ی درخت توحید در ربوبیت است
- (۳) خالقیت و عبادت - توحید در عبادت، میوه‌ی درخت توحید در ربوبیت است
- (۴) خالقیت و عبادت - توحید در ربوبیت، میوه‌ی درخت توحید در عبادت است

۳- شریک و همتا داشتن در کار آفرینش و حق تغییر و استفاده داشتن به ترتیب، مرتبط با توحید در و است که آیه‌ی شریفه‌ی علت دومین مورد است.

- (۱) خالقیت - ربوبیت - «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمَلِكِ»
- (۲) مالکیت - ربوبیت - «وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- (۳) مالکیت - ربوبیت - «وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- (۴) خالقیت - ولایت - «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمَلِكِ»

۴- افتتاح حساب جداگانه‌ی مستقل برای عوامل تأثیرگذار در شفابخشی و گره‌گشایی و جز آن، به معنای انحراف از توحید در است که دقت در پیام آیه‌ی شریفه‌ی به ثبات قدم موحد نیکو اعتقاد می‌انجامد.

- (۱) ولایت - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- (۲) ولایت - «قُلِ اِغْبِرِ اللَّهُ اِبْعِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
- (۳) ربوبیت - «قُلِ اِغْبِرِ اللَّهُ اِبْعِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
- (۴) ربوبیت - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

۵- در کدام آیه‌ی شریفه، راه درست زندگی به خوبی بیان شده است؟

- (۱) «وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبْ عَلَيَّ وَجْهًا خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ»
- (۲) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
- (۳) «قُلِ اِغْبِرِ اللَّهُ اِبْعِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
- (۴) «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ»

۶- اگر بگوییم «هرگونه تصرف در جهان، حق خداوند است» بر توحید در تأکید کرده‌ایم که برخاسته از توحید در است و بیانگر امر نخستین آن پیام آیه‌ی شریفه‌ی می‌باشد.

- (۱) ولایت - مالکیت - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- (۲) ولایت - مالکیت - «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمَلِكِ»
- (۳) مالکیت - ولایت - «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمَلِكِ»
- (۴) مالکیت - ولایت - «قُلِ اِغْبِرِ اللَّهُ اِبْعِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»

خلاصه درس

- ★ **تنها** موعظه: خدا [و] پیامبر برای مسلمانان: **تَقُومُوا لِلَّهِ** (قیام برای خدا (اخلاص))
- 1 مثنوی: دو به دو } اولویت با اجتماعی
- 2 فردی: تک تک
- ★ **تنها** سؤال: خدا از هوسرانان: **أَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يَا بَنِي اٰدَمَ** (آیا با شما عهد نبستم ای فرزندان آدم)
- 1 ان لا تَعْبُدُ الشَّيْطَانَ ← اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ } از شیطان پیروی نکنید (حرمت) دشمن آشکار است
- 2 وَ اَنْ اَعْبُدُوْنِي ← هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ } مرا پرستید (وجوب) این راه راست است
- نکته:** آن اَعْبُدُوْنِي: ارتباط دارد با شعر: پاسبان حرم دل شد نام شب همه شب ...

- ★ **حَسَن فاعلی:** روح عمل، قصد عمل، باطن عمل، هدف (شرط اول - عِلَّت)
- 1 حَسَن فاعلی، حَسَن فعلی را به دنبال دارد
- 2 حَسَن فعلی به دنبال حَسَن فاعلی است
- 3 حَسَن فعلی ثمره و میوهی حَسَن فاعلی است
- ★ **حَسَن فعلی:** شکل عمل، ظاهر عمل، کالبد، جسم (شرط دوم - معلول)

- ★ **انسان اگر حَسَن فاعلی و حَسَن فعلی داشت ← مخلص**
- 2 انسان اگر حَسَن فاعلی نداشت ولی حَسَن فعلی داشت ← ریاکار
- 3 انسان اگر نه حَسَن فعلی داشت و نه حَسَن فاعلی ← مُشْرِك

- نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ: نیت مؤمن از عمل او برتر است**
- حَسَن فاعلی حَسَن فعلی حَسَن فاعلی حَسَن فعلی
- انَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّات:** همانا اعمال انسان وابسته به نیت‌های اوست
- حَسَن فعلی حَسَن فاعلی حَسَن فعلی حَسَن فاعلی
- مثال**

حفظی‌ها

- ★ اخلاص در بندگی نام دیگر توحید عملی
- 1 اخلاص در اندیشه } شرط اول عِلَّت متبوع لازم
- 2 اخلاص در قلب } شرط دوم معلول تابع ملزوم
- ★ راه‌های تقویت (اخلاص) (ایمان)
- 1 افزایش معرفت به خدا ← اولین کلمه هر شعر } آفرینش مهر
- 2 تقویت روحیه‌ی حق‌پذیری ← انسانی‌که } تابع دلیل است تابع عقل است تابع دل و هوی و هوس نیست
- 3 راز و نیاز با خدا و کمک خواستن از او ← اَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي
- 4 دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات ← احادیث حضرت علی (ع) } تمام اخلاص ← دوری از گناه روزه ← واجب ← اخلاص
- ★ میوه‌های درخت (اخلاص) (ایمان)
- 1 دست‌یابی به درجاتی از حکمت } چهار روز کار خالصانه جاری شدن چشمه‌های حکمت از دل و زبان
- 2 نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان } شیطان توان فریب مؤمنان با (اخلاص) را ندارد شعر } دام آشیانه
- 3 دریافت پاداش‌های وصف‌ناشدنی } حدیث حضرت علی (ع) } عارفان صادقان مؤمنان عالمیان شعر } بندگی کن همچو سلمان در مسلمانی بکوش

۱- اخلاص در بندگی که همان است، بیانگر توحید در است.

- (۱) اعتقاد خالص به خدا داشتن - خالقیت
- (۲) اعتقاد خالص به خدا داشتن - عبادت
- (۳) یگانه شدن انسان برای خدا - خالقیت
- (۴) یگانه شدن انسان برای خدا - عبادت

۲- زندگی عرصه‌ی تلاش برای بروز و ظهور توحید در است که پیام آیه‌ی شریفه‌ی حاکی از آن است.

- (۱) خالقیت - «قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفِرَادِي»
- (۲) خالقیت - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- (۳) عبادت - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- (۴) عبادت - «قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفِرَادِي»

۳- یگانه شدن انسان برای خدا به گونه‌ای که تمام جهت‌گیری‌های زندگی سمت و سوی الهی پیدا کند، همان است و رقم خوردن مراتب و درجه آخروی در گرو توحید است که پیام آیه‌ی شریفه‌ی حاکی از آن است.

- (۱) اخلاص در بندگی - نظری - «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»
- (۲) اعتقاد به ذات یگانه - نظری - «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»
- (۳) اعتقاد به ذات یگانه - عملی - «وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
- (۴) اخلاص در بندگی - عملی - «وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»

۴- کدام آیه‌ی شریفه با ابیات زیر از حافظ ارتباط مفهومی دارد؟

پاسبان حرم دل شده‌ام شب همه شب
چون تو را، در گذر ای یار، نمی‌یارم دید
تا در این پرده جز اندیشه‌ی او نگذارم
با که گویم که بگویند سخنی با یارم

- (۱) «أَلَمْ أَعْهِدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿۳۶﴾ وَأَنْ أَعْبُدُونِي»
- (۲) «قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفِرَادِي»
- (۳) «قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَضَرًّا»
- (۴) «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ»

۵- اگر بگوییم: «گرایش به پرستش در خلقت ما و نوع آفرینش ما قرار دارد، و خداوند انسان‌های بی‌توجه به این‌گرایش را مورد بازخواست قرار می‌دهد»، پیام کدام آیه را ترسیم کرده‌ایم؟

- (۱) «قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ»
- (۲) «أَلَمْ أَعْهِدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
- (۳) «قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفِرَادِي»
- (۴) «أَنَا هَدَيْتُهُ السَّبِيلَ أَمَا شَاكِرًا وَأَمَا كَفُورًا»

خلاصه درس

قضا و قدر الهی

کلماتی که در آن خلَق باشد به قضای الهی اشاره دارد که از اراده‌ی الهی سرچشمه می‌گیرند
کلماتی که در آن قَدَر باشد به تقدیر الهی اشاره دارد که از علم و حکمت الهی سرچشمه می‌گیرند

نکته (۱)

مثال } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ خَلَقْنَا} - \text{خَلَقَ} \leftarrow \text{قضای الهی هستند} \\ ۲ \text{ بَقَدَر} - \text{قَدَر} \leftarrow \text{تقدیر الهی هستند} \end{array} \right\}$

معنای تقدیر: اندازه گرفتن، ویژگی، خصوصیت، حدود، ساختار معین، موقعیت مکانی و زمانی، روابط میان موجودات، آب در چه درجه‌ای می‌جوشد، تعداد الکترون‌های هر عنصر

نکته (۲): قضا اتفاقی است که بر اثر تقدیر می‌افتد

مثال: دیوار کج است، دیوار فرو ریخت

تقدیر قضا

از مثال فوق نتیجه می‌گیریم } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ تقدیر مقدم بر قضا است} \\ ۲ \text{ تقدیر علت، و قضا معلول است} \\ ۳ \text{ قضای الهی به تقدیر الهی تکیه دارد} \end{array} \right\}$

قضا و قدر الهی در یک نگاه!!!

۱ } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ خَلَقَ} - \text{خَلَقْنَا} - \text{خَلَقْنَا} \\ ۲ \text{ به وجود آوردن} \\ ۳ \text{ ایجاد کردن} \end{array} \right\}$ خلق کردن

۲ } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ حکم} \\ ۲ \text{ فرمان} \\ ۳ \text{ دستور} \end{array} \right\}$ تمام جمله‌های دستوری

۳ } $\left. \begin{array}{l} ۴ \text{ امر} \\ ۵ \text{ فیه پامره} \end{array} \right\}$ قضای الهی
اراده‌ی الهی

۳ } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ او کسی است که اگر بخواهد زنده می‌کند و اگر بخواهد می‌میراند} \\ ۲ \text{ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيت} \end{array} \right\}$ هر زنده کردن و هر کشتنی

۴ } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ او کسی است که اگر بخواهد زنده می‌کند و اگر بخواهد می‌میراند} \\ ۲ \text{ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيت} \end{array} \right\}$ قضای خداوند حتمی است (حتمیت)

۱ } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ قَدَر} - \text{بَقَدَر} - \text{قَدَر} \text{ (اندازه گرفتن، ویژگی، خصوصیت، حدود، ساختار معین، موقعیت مکانی و زمانی، نقشه، قانون‌مندی، رفع تشنگی، روابط میان موجودات، آب در چه درجه‌ای می‌جوشد، تعداد الکترون‌های هر عنصر)} \end{array} \right\}$

۲ } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ معنای لغوی: نکه می‌دارد} \\ ۲ \text{ چه کسی نکه می‌دارد: خدا} \\ ۳ \text{ چه چیز را نکه می‌دارد: جهان (آسمان‌ها و زمین)} \\ ۴ \text{ از چه چیزی نکه می‌دارد: (از انحراف)} \\ ۵ \text{ با استفاده از چه چیزی: تقدیر الهی} \end{array} \right\}$ بُمَسِك

تقدیر الهی
علم و حکمت الهی

۳ } $\left. \begin{array}{l} ۱ \text{ شَمْس: خورشید} \\ ۲ \text{ قَمَر: ماه} \\ ۳ \text{ لَيْل: شب} \\ ۴ \text{ نَهَار: روز} \end{array} \right\}$ تمام اجزای آسمان تقدیر الهی است

نکته } $\left. \begin{array}{l} \text{فَلَك} \leftarrow \text{قضای الهی} \\ \text{فَلَك} \leftarrow \text{تقدیر الهی} \end{array} \right\}$

نکته: حضرت علی (ع) از قضای الهی به قدر الهی پناه برد

★ علل طولی و علل عرضی

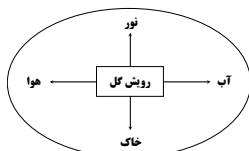
علل طولی

روح (اراده) (علت اصلی)	فرمانده (علت اصلی)
مغز (عامل ۲)	نقشه (عامل ۲)
دست (عامل ۳)	سرباز (عامل ۳)
قلم (عامل ۴)	جنگ (عامل ۴)
نگارش (معلول)	پیروزی (معلول)

۱ اثر علت‌ها بر معلول یکسان نیست
۲ بین علت‌ها شدت ضعف و قدرت وجود دارد
۳ از اثر چند عامل روی هم به نتیجه می‌رسیم
۴ علل طولی یک رابطه تشکیل می‌دهد
۵ مصداق بارز علل طولی نگارش است
۶ گاهی از تأثیر چند عامل به نتیجه می‌رسیم، یک عامل در عامل دوم اثر می‌گذارد و عامل دوم در عامل سوم اثر می‌گذارد تا اثر عوامل اول را به معلول منتقل کند

علل عرضی

۱ اثر علت بر معلول یکسان است
۲ بین علت‌ها شدت ضعف و قدرت وجود ندارد
۳ علل عرضی یک مجموعه را تشکیل می‌دهد
۴ مصداق بارز علل عرضی رویش گل است

۱- اعتقاد به حکیمانه بودن نظام هستی، ایجاب می‌کند که خدای حکیم قادر را «حافظ و نگاهبان عالم وجود» بدانیم که این اعتقاد از تدبیر در آیه‌ی شریفه‌ی به دست می‌آید و اگر بگوییم: «پایاده کردن قوانین حاکم بر هستی به وسیله‌ی خدا است»، مفهوم این جمله آن است که حوادث جهان، الهی است.

- (۱) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطَ الْمُسْتَقِيمِ» - مقتضی به قضای
- (۲) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطَ الْمُسْتَقِيمِ» - مقدر به تقدیر
- (۳) «إِنَّ اللَّهَ يُمَسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا» - مقتضی به قضای
- (۴) «إِنَّ اللَّهَ يُمَسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا» - مقدر به تقدیر

۲- فرو ریختن دیوار کج، یک الهی است، این متناسب با آن دیوار، یعنی کجی آن است و حضرت علی (ع) در پاسخ آن فرد فرمودند: از الهی به الهی پناه می‌برم.

- (۱) تقدیر - تقدیر - قضای - قضای - قدر
- (۲) قانون و قضای - قضا - تقدیر خاص - قضای - قدر
- (۳) قانون و قضای - قضا - تقدیر خاص - تقدیر - قضای
- (۴) تقدیر - تقدیر - قضای - تقدیر - قضای

۳- اگر بگوییم: «هیچ‌یک از موجودات جهان، از قانون‌مندی خود خارج نمی‌شوند» فهم پیام کدام آیه را اعلام کرده‌ایم؟

- (۱) «قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفُرَادَى...»
- (۲) «أَنَا هَدَيْتَاهُ السَّبِيلَ أَمَّا شَاكِرًا وَ أَمَّا كَفُورًا...»
- (۳) «اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ»
- (۴) «لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَ لَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ»

۴- هرگاه فرو ریختن دیوار کج را بر انسانی که زیر آن نشسته و متوجه کجی و سستی آن است، یک قضای الهی بدانیم، فرار از این قضا، امری است که پیام آیه‌ی شریفه‌ی حاکی از این حقیقت است.

- (۱) ناممکن - «أَنَا هَدَيْتَاهُ السَّبِيلَ أَمَّا شَاكِرًا وَ أَمَّا كَفُورًا»
- (۲) ممکن - «أَنَا هَدَيْتَاهُ السَّبِيلَ أَمَّا شَاكِرًا وَ أَمَّا كَفُورًا»
- (۳) ناممکن - «مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَ أَجَلٍ مُّسَمًّى»
- (۴) ممکن - «مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَ أَجَلٍ مُّسَمًّى»

۵- هرگاه پیدایش چیزی با تأثیرگذاری عوامل مقدم در عوامل مؤخر و با وساطت باشد، علل شکل می‌گیرد و اراده‌ی انسان در بروز افعال اختیاری، نمونه‌ای از علل است.

- (۱) طولی - طولی
- (۲) عرضی - عرضی
- (۳) طولی - عرضی
- (۴) عرضی - طولی

۶- آنجا که یک عامل در عامل دیگر اثر می‌گذارد تا اثرش را به معلولی منتقل کند و آنجا که عوامل گوناگون به صورت یک مجموعه همکاری دارند تا یک معلول محقق شود، به ترتیب علل و علل محقق شده و مثال موافق با آن می‌باشد.

- (۱) عرضی - طولی - رویش گل - نگارش
- (۲) عرضی - طولی - نگارش - رویش گل
- (۳) طولی - عرضی - رویش گل - نگارش
- (۴) طولی - عرضی - نگارش - رویش گل

خلاصه درس

قوانین حاکم بر انسان

متن: امتحان - آزمایش - قرار دادن فرد در تنگنا - عامل ظهور و بروز استعدادهاست }
 آیه: فِتْنَةً - يُفْتَنُونَ } سنت ابتلاء ۱
 حدیث امام صادق (ع): میزان

هولاء: نیکوکاران }
 هولاء: بدکاران } سنت امداد الهی (عام): نُمَد ۲
 هم برای نیکوکاران و هم برای بدکاران } سنت امداد الهی

با نیت پاک قدم در راه حق گذارند }
 متن: کسانی که } سنت امداد الهی (خاص) ۳
 جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف قرار دهند }
 آیه: جَاهِدُوا } سنت توفیق الهی

نیکوکاران \Leftarrow ۱۰ برابر پاداش }
 متن: } سنت سبقت رحمت بر غضب ۴
 بدکاران \Leftarrow به همان اندازه جزا }
 آیه: عَشْر - مِثْلَهَا } تفاوت در پاداش و کیفر

سنت املاء (مهلت) \Leftarrow کافران: نُملی + عَذَابٌ مُّهِين \Leftarrow شقاوت ابدی } ۵
 سنت استدراج (خیلی مهلت) \Leftarrow مکذبین: اُملی + کیدی متین \Leftarrow هلاکت ابدی } ۶

تأثیر اعمال انسان در زندگی او }
 آیه: قُرَى - يَكْسِبُونَ } ۷
 حدیث: امام صادق: دُنُوب + اَكْثَر } تأثیر نیکی یا بدی در سرنوشت

۱- کدام سنت الهی، تنها حاکم بر زندگی گناهکاران است و کدام آیه مؤید آن می‌باشد؟

- (۱) املاء - «وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»
- (۲) املاء - «وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّى لَهُمْ خَيْرًا لَأَنفُسِهِمْ»
- (۳) ابتلاء - «وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّى لَهُمْ خَيْرًا لَأَنفُسِهِمْ»
- (۴) ابتلاء - «وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»

۲- «فاصله گرفتن گام به گام گمراهان از انسانیت و نزدیک تر شدن به هلاکت ابدی» بیانگر چه سنتی است و پیام کدام آیه‌ی شریفه

حاکمی از آن است؟

- (۱) استدراج - «... وَ لَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»
- (۲) تأثیر بدی در سرنوشت - «... وَ لَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»
- (۳) تأثیر بدی در سرنوشت - «وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»
- (۴) استدراج - «وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»

۳- با توجه به آیات قرآن کریم، مهلت دادن خداوند علاوه بر کافران شامل می‌گردد و عاقبت آن‌هاست.

- (۱) تکذیب‌کنندگان آیات الهی - «فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»
- (۲) دنیاپرستان غافل - «سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»
- (۳) تکذیب‌کنندگان آیات الهی - «سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»
- (۴) دنیاپرستان غافل - «فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»

۴- روایت شریف: «مَنْ لَا يَمُوتُ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرَ مَنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ وَ مَنْ يَعِيشُ بِالْإِحْسَانِ أَكْثَرَ مَنْ يَعِيشُ بِالْأَعْمَارِ» با کدام عبارت قرآنی هم‌مفهوم است؟

- (۱) «وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ وَ إِمْلَى لَهُمْ إِنْ كِيدَىٰ مَتِينٌ»
- (۲) «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مِثَالِهَا وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا»
- (۳) «وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ»
- (۴) «كُلًّا نُمِدُّ هُوْلَاءِ وَ هُوْلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا»

خلاصه درس

آیات این درس با توجه به زمان محدود نوشته نشد، آیات همراه با معانی خوانده شود حتماً

انقلاب علیه خود } ۱) خودِ دانی ← نفسِ اماره ← طغیان می‌کند و انسان را به گناه می‌کشد
 ۲) خودِ عالی ← نفسِ لوامه ← در توبه نفس لوامه علیه نفس اماره قیام می‌کند

مثال } ۱) پیروی؛ از عقل علیه تمایلات ناپسند ← قیامِ علیه خود دانی
 ۲) پیروی؛ از نفس اماره و انجام گناه ← قیامِ علیه خود عالی
 ۳) اگر؛ خود عالی علیه خود دانی قیام و انقلاب کند ← یک انقلاب زیبا و پسندیده
 ۴) اگر؛ خود دانی علیه خود عالی قیام و انقلاب کند ← یک انقلاب زشت و ناپسند

انواع توبه } ۱) توبهٔ بندگان ← بازگشت؛ بندگان به سوی خداوند ← قرار گرفتن در دامن عفو و غفران است
 ۲) توبهٔ خداوند ← بازگشت؛ خداوند به بندگان ← گشایش درهای رحمت و مغفرت ← آرامش
نکته: آرامش انسان نتیجه‌ی توبه معبود است

نکته } استغفر الله ← انسانی که { ۱) در دل گفته ← حُسنِ فاعلی دارد
 ۲) بر زبان جاری نکرده ← حُسنِ فعلی ندارد } واقعاً توبه کرده است
 { ۱) بر زبان گفته است ← حُسنِ فعلی دارد
 ۲) اما در قلبش پشیمان نباشد ← حُسنِ فاعلی ندارد } توبه نکرده است

احادیث توبه } التَّوْبَةُ ← حدیث حضرت علی (ع)
الْبَتَائِبُ ← حدیث حضرت محمد (ص)
الْيُمُوسْتَعْفَرُ ← حدیث امام رضا (ع) ← پیام حدیث امام رضا (ع): به اولین مرحله تکمیلی توبه عدم تکرار گناه اشاره دارد

مراحل تکمیلی توبه (بعد از پشیمانی) (ترتیب مهم) } ۱) عدم تکرار گناه ← حدیث امام رضا (ع): «الْمُسْتَعْفَرُ...»
 کسی که استغفار کند و در عین حال انجامش دهد همانند کسی است که پروردگارش را مسخره کرده است
 ۱) جبران حقوقِ مردم ← در حد توان ← در صورت عدم دسترسی { ۱) صدقه بدهد
 ۲) رضایت صاحب حق را به دست آورد }
 ۲) جبران حقوقِ الهی ← در حد توان ← مابقی را خداوند عفو می‌کند

نکته: حقوق معنوی بسیار مهم‌تر از حقوق مادی است

نکته } شخصی توبه می‌کند، و جبران می‌کند ← خداوند او را می‌بخشد
 (۱) (۲) (۳)
 شخصی توبه می‌کند، ایمان می‌آورد و عمل صالح انجام می‌دهد ← خداوند بدی‌هایش را به خوبی تبدیل می‌کند

نکته } ظرفِ زمانِ توبه ← سراسر عمر
بهترین زمانِ توبه ← جوانی به علت انعطاف‌پذیری

نکته } در توبه ← همیشه باز هست
 توفیق توبه ← همواره میسر نیست

۱- در مورد «انقلاب انسان علیه خود دانی» کدام سخن مفهوم می‌گردد؟

- (۱) در میان مخلوقات، انسان تنها موجودی نیست که می‌تواند علیه خود انقلاب کند
- (۲) انسان علاوه بر ایستادگی در برابر موانع بیرونی، می‌تواند در برابر موانع درونی نیز ایستادگی کند
- (۳) آدمی می‌تواند با پیروی از نفس لوّامه علیه تمایلات نابه‌جا و ناپسند خود قیام کند و به خود ستم نکند
- (۴) انسان می‌تواند با پیروی از نفس اماره و انجام گناه، خود عالی را تقویت کند

۲- انسان تائب، تصمیم جدی بر عدم بازگشت به نافرمانی از خدا دارد تا به گرفتار نگردد.

- (۱) «أَلَمْ أَعْهَدَ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ»
- (۲) «لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ»
- (۳) «الْمُسْتَغْفِرِ مِنَ الذَّنْبِ وَيَفْعَلُهُ وَكَالْمُسْتَهِزِيءِ بَرِيءِهِ»
- (۴) «التَّائِبِ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَأَذْنَبَ لَهُ»

۳- تکمیل‌کننده‌ی توبه، پس از پاکی از گناهان، است، بدان معنا که

- (۱) اصلاح گذشته - گناهان را به حسنات تبدیل می‌کند
- (۲) ایمان و عمل صالح - رحمت و محبت الهی را جلب می‌کند
- (۳) اصلاح گذشته - رحمت و محبت الهی را جلب می‌کند
- (۴) ایمان و عمل صالح - گناهان را به حسنات تبدیل می‌کند

۴- علاوه بر «پشیمانی از گذشته» چه کارهای دیگری لازم است تا توبه انسان کامل شود؟

- (۱) انقلاب علیه خود - جبران حقوق الهی - توبه‌ی اجتماعی
- (۲) انقلاب علیه خود - جبران حقوق مردم - جبران حقوق الهی
- (۳) تصمیم بر تکرار نکردن گناه - جبران حقوق الهی - توبه‌ی اجتماعی
- (۴) تصمیم بر تکرار نکردن گناه - جبران حقوق مردم - جبران حقوق الهی

۵- کدام روایت، بیانگر خروج گناهان از قلب و شست‌وشوی دل با توبه است و این عمل چه نام دارد؟

- (۱) «التَّائِبِ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَأَذْنَبَ لَهُ» - پیرایش
- (۲) «التَّائِبِ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَأَذْنَبَ لَهُ» - پشیمانی
- (۳) «الْمُسْتَغْفِرِ مِنَ الذَّنْبِ وَيَفْعَلُهُ وَكَالْمُسْتَهِزِيءِ بَرِيءِهِ» - پیرایش
- (۴) «الْمُسْتَغْفِرِ مِنَ الذَّنْبِ وَيَفْعَلُهُ وَكَالْمُسْتَهِزِيءِ بَرِيءِهِ» - پشیمانی

۶- پاداش الهی برای کسی که توبه کند و ایمان بیاورد و سپس نیکوکار شود، کدام است؟

- (۱) «لطف دائمی به سوی او بازمی‌گردد»
- (۲) از رحمت الهی ناامید نمی‌شود
- (۳) خداوند را آمرزنده و مهربان می‌یابد
- (۴) خداوند گناهان آنان را به حسنات تبدیل می‌کند

خلاصه درس

پایه‌ها و معیارهای تمدن اسلامی (ترتیب مهم)

معیار اول و دوم (توحید محوری و آخرت‌گرایی): اعتقاد و ایمان به خدا، ایمان به معاد و تلاش برای رسیدن به سعادت اخروی

آیه: مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

معیار سوم: اطاعت از خدا و پیامبر و امامان دوازده گانه ⇐ تشکیل حکومت و ولایت الهی

(۱) (۲) (۳)

آیه: اطیعوا الله + اطیعوا الرسول + اولی الامر منکم

معیار چهارم: عدالت محوری ⇐ مبارزه با تبعیض نژادی و امتیازات اشرافی ⇐ عدالت به وجود می‌آید

آیه: رُسُلَنَا + بَيِّنَات + الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ + قِسْطَ
 پیامبران نشانه کتاب مساوات عدل

معیار پنجم: اصالت خانواده ⇐ یکسانی مقام و منزلت زن و مرد

آیه: وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا...

خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ⇐ همسر ⇐ یکسانی مقام و منزلت (تَسَاوِي)
 جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ⇐ فرزند

نکته

معیار ششم: عقل‌گرایی ⇐ دعوت به تفکر و تعقل و خردورزی و مبارزه با جهل و خرافات

آیه: قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ

هَلْ يَسْتَوِي ⇐ عقل‌گرایی
 لَا يَسْتَوِي ⇐ ضرورت معاد در پرتوی عدل الهی

نکته

۱- رفع تبعیض‌های طبقاتی حاکم بر نظام جاهلی و برقراری فرهنگ برابری و مساوات در جامعه که یکی از معیارهای تمدن اسلامی است از دقت در کدام آیه مفهوم می‌گردد؟

- (۱) «قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ»
- (۲) «قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ»
- (۳) «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»
- (۴) «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ»

۲- مبارزه با مظاهر جهل و خرافات که یکی از اهداف تمدن اسلامی است، از دقت در آیه شریفه مفهوم می‌گردد.

- (۱) «فَلِذَلِكَ فَادُعْ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ»
- (۲) «قُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ»
- (۳) «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا»
- (۴) «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ»

۳- پیامبر گرامی اسلام (ص) درباره این سخن الهی را ابلاغ کرد که

- (۱) تساوی حقوق زن و مرد - «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ»
- (۲) یکسانی منزلت زن و مرد - «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ»
- (۳) تساوی حقوق زن و مرد - «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا»
- (۴) یکسانی منزلت زن و مرد - «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا»

۴- اگر بگوییم: «مسلمانان در برنامه‌های فردی و اجتماعی، خودسرانه عمل نمی‌کنند» پیام کدام آیه شریفه حاکی از آن است؟

- (۱) «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»
- (۲) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»
- (۳) «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ»
- (۴) «وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ»

۵- اگر بگوییم در «جامعه اسلامی» خانواده جایگاه ممتازی دارد و کانون رشد انسان‌های بافضیلت است، پیام کدام آیه را ترسیم کرده‌ایم؟

- (۱) «وَمِنْ آيَاتِهِ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ تَنْشُرُونَ»
- (۲) «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا»
- (۳) «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا»
- (۴) «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً»

۶- در عصری که زن کالایی در کنار سایر کالاها تلقی می‌شد، رسول خدا (ص) با گفتار و رفتار خویش انقلابی عظیم در جایگاه خانواده و زن پدید آورد، پیام کدام آیه شریفه استفاده ابزاری از زن را ملغی کرد تا خانواده کانون رشد فضایل اخلاقی، دوستی و مودت گردد؟

- (۱) «قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ...»
- (۲) «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ بَنِينَ...»
- (۳) «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا...»
- (۴) «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا...»

خلاصه درس

★ اُدْعُ اِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ: به راه پروردگارت دعوت کن } ۱ خداوند به پیامبر روش‌های تبلیغی را آموزش داده
۲ قلمرو اول رسالت - دریافت وحی و ابلاغ

بِالْحِكْمَةِ: با دانش استوار ⇐ اولین شرط دعوت حکمت و دانش است

وَالْمَوْعِظَةُ الْحَسَنَةُ: و اندرز نیکو ⇐ دومین شرط دعوت موعظه نیکو است

وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ: و با آنان به شیوه‌ای که نیکوتر است، مجادله نما ⇐ سومین شرط دعوت مجادله است

۱ این آیه راه را به رهبر الهی می‌نمایاند که به روش‌های درست و منطقی به روشنگری مردم بپردازد تا به بصیرت برسند و در دام شیطان نیفتند

۲ لازمه به‌کارگیری این روش‌ها، تقویت عقل و خرد و تأمل خردمندانه در اسلام است

۳ با توجه به این آیه، دومین روشی که برای گفت‌وگو با مردم و رساندن پیام الهی به کار می‌رود، روش اندرز است

که تأکیدی بر محتوای عقلانی و خردمندانه دین می‌باشد

پیام

۱- کدام گزینه سه روش تبلیغی را که خداوند به پیامبر (ص) آموزش می‌دهد، به ترتیب بیان کرده است؟

- ۱) حکمت - موعظه‌ی حسنه - مجادله‌ی نیکوتر
- ۲) موعظه‌ی حسنه - حکمت - مجادله‌ی نیکوتر
- ۳) اندرز نیکو - موعظه‌ی حسنه - مجادله‌ی نیکوتر
- ۴) حکمت - اندرز نیکو - دانش استوار

۲- کاربرد اجتماعی اندرز و دانش در چه زمینه‌ای به پیامبر گرامی اسلام (ص) دستور داده شده است؟

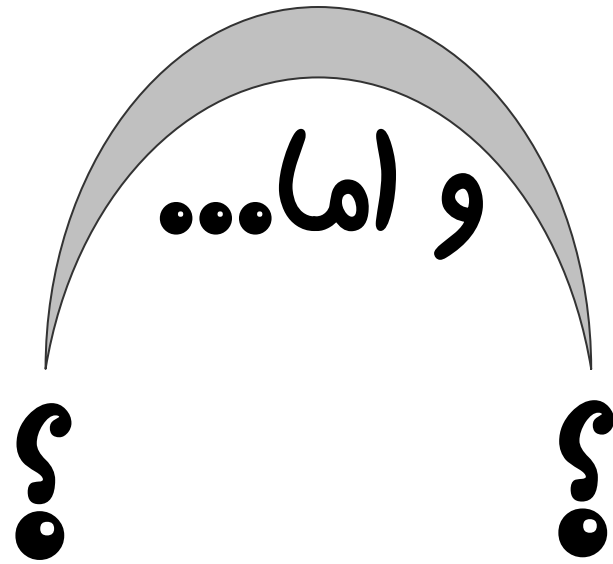
- ۱) «أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ»
- ۲) «جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ»
- ۳) «اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ»
- ۴) «يَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا»

۳- با توجه به آیه‌ی شریفه‌ی «دومین روشی که برای گفت‌وگو با مردم و رساندن پیام الهی به کار می‌رود، روش است که می‌باشد.

- ۱) دانش استوار - استفاده از کارآمدترین ابزار برای رساندن پیام
- ۲) اندرز نیکو - استفاده از کارآمدترین ابزار برای رساندن پیام
- ۳) دانش استوار - ترسیم چهره‌ی عقلانی و منطقی دین
- ۴) اندرز نیکو - ترسیم چهره‌ی عقلانی و منطقی دین

پایان همایش بزرگ دین و زندگی کنکور ۹۸

آرزوی موفقیت و سلامتی برای تک‌تک عزیزان

آزمون «۱»

۱- زندگی محکم و استوار بر چه پایه‌هایی بنا می‌شود؟

- (۱) ایمان قلبی و دوری از گناه (۲) تقوای الهی و خشنودی خدا
- (۳) تقوای الهی و دوری از گناه (۴) ایمان قلبی و خشنودی خدا

۲- در کدام سنت الهی خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های همه‌ی افراد را فراهم کرده است و کدام عبارت قرآنی بر این مطلب مهر تأیید می‌زند؟

- (۱) امداد عام الهی - «كُلًّا نُمِدُّ هُوَآءَ وَ هُوَآءٍ مِّنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ»
- (۲) امداد خاص توفیق الهی - «كُلًّا نُمِدُّ هُوَآءَ وَ هُوَآءٍ مِّنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ»
- (۳) امداد خاص توفیق الهی - «وَ الَّذِيْنَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا»
- (۴) امداد عام الهی - «وَ الَّذِيْنَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا»

۳- ویژگی بیان شده در عبارت شریفه‌ی «وَ الَّذِيْنَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ» ثمره‌ی صداقت در کدام ادعای مؤمنان است؟

- (۱) «غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ» (۲) «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»
- (۳) «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ» (۴) «اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ»

۴- پیام کدام آیه‌ی شریفه به مطلب زیر اشاره دارد؟

«تمام موجودات، وجود خود را از خدا می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند»

- (۱) «وَ مَا ذَلِكَ عَلَيَّ اللهُ بَعِزًّا» (۲) «ان يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَ يَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ»
- (۳) «يا أَيُّهَا النَّاسُ اتُّمُّ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» (۴) «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»

۵- مفهوم عبارت قرآنی «يا أَيُّهَا النَّاسُ اتُّمُّ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» در کدام بیت بیان شده است؟

- (۱) دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید
- (۲) باد ما و بود ما از داد توست هستی ما جمله از ایجاد توست
- (۳) به بینندگان آفریننده را بیننی مرنجان دو بیننده را
- (۴) نظیر دوست ندیدم اگر چه از مه و مهر نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

۶- با توجه به آیه‌ی شریفه‌ی «قُلْ مَنِ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلْ اللهُ...» چه کسی را نمی‌توان به‌عنوان ولی و سرپرست خود انتخاب کرد؟

- (۱) «لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَ ضَرًّا» (۲) «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَ الْبَصِيرُ»
- (۳) «جَعَلُوا اللهُ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ» (۴) «فَتَشَابَهَ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ»

۷- آیه‌ی شریفه‌ی «قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ» بر دلالت دارد و با آیه‌ی هم‌مفهوم است.

- (۱) توحید در خالقیت - «قُلْ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» (۲) اصل توحید - «قُلْ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
- (۳) اصل توحید - «وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» (۴) توحید در خالقیت - «وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

۸- به‌طور طبیعی واژه‌ی پرورش با کدام ویژگی حق تعالی، یکی می‌باشد و عبارت «هرگونه تصرف در جهان حق خداوند است» به کدام توحید اشاره دارد؟

- (۱) ربوبیت - ولایت (۲) خالقیت - ولایت (۳) خالقیت - ربوبیت (۴) ربوبیت - ربوبیت

۹- پاسخ به کدام‌یک از نیازها سعادت انسان را تضمین می‌کند؟

- (۱) این نیاز به‌تدریج به دل مشغولی و دغدغه و بالاخره به سؤال تبدیل می‌شود
- (۲) این نیاز اندکی از سطح زندگی روزمره فراتر رود و مصالح جامعه را دربر بگیرد
- (۳) نیازهایی که خداوند پاسخ به آن‌ها را در جهان خلقت آماده کرده است
- (۴) برآمده از سرمایه‌های ویژه‌ای که خداوند به انسان عطا کرده است، باشد

۱۰- ویژگی‌های مشترک انسان‌ها، سبب چه موضوعی شده است؟

- (۱) خداوند قرآن را برای هدایت انسان‌ها فرستاده است
- (۲) پویایی و روزآمد بودن دین اسلام سبب ماندگاری آن شد
- (۳) قرآن به‌عنوان کتابی جاودانه، برنامه‌ای برای زندگی انسان‌ها می‌باشد
- (۴) خداوند اسلام را به معنای تسلیم بودن در برابر خدا به انسان‌ها ارزانی داشت

۱۱- اگر پیامبری در تعلیم و تبیین دین و وحی الهی معصوم نباشد چه اتفاقی می‌افتد و کدام آیه‌ی شریفه عصمت پیامبر اکرم (ص) را اثبات می‌کند؟

- (۱) امکان انحراف در تعلیم الهی پیدا می‌شود و اعتماد مردم به دین از دست می‌رود - «ءامنوا بما أنزل الیک و ما أنزل من قبلیک»
- (۲) امکان انحراف در تعلیم الهی پیدا می‌شود و اعتماد مردم به دین از دست می‌رود - «الله اعلم حیث یجعل رسالتہ»
- (۳) دین الهی به‌درستی به مردم نمی‌رسد و امکان هدایت از مردم سلب می‌شود - «ءامنوا بما أنزل الیک و ما أنزل من قبلیک»
- (۴) دین الهی به‌درستی به مردم نمی‌رسد و امکان هدایت از مردم سلب می‌شود - «الله اعلم حیث یجعل رسالتہ»

۱۲- چرا بعد از برداشته شدن منع نوشتن حدیث پیامبر (ص) و رواج حدیث‌نویسی، تشخیص احادیث صحیح از غلط آسان نبود؟

- (۱) چون تفسیر و تعلیم قرآن مطابق با منافع قدرتمندان بود
- (۲) زیرا اصحاب پیامبر (ص) در میان مردم حضور نداشتند
- (۳) زیرا شرایط مناسب برای جاعلان حدیث ایجاد شد
- (۴) چون تفسیر توسط علمای اهل کتاب به ظاهر مسلمان انجام می‌شد

۱۳- حضرت علی (ع)، چه روزی را روز شادی فرزندان و پیروان خود می‌داند و کدام آیه‌ی شریفه مؤید آن است؟

- (۱) فرا رسیدن زمان ظهور و وعده‌ی الهی و ندای آسمانی - «و لیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم»
- (۲) نابودی ظالمان جهان و پیروزی محرومان جامعه - «و لیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم»
- (۳) نابودی ظالمان جهان و پیروزی محرومان جامعه - «و تُریدُ أن تمَّنَّ علی الذین استضعفوا فی الأرض»
- (۴) فرا رسیدن زمان ظهور و وعده‌ی الهی و ندای آسمانی - «و تُریدُ أن تمَّنَّ علی الذین استضعفوا فی الأرض»

۱۴- بنا به روایت رسول خدا (ص) هرکس سنت و روش نیکی را در جامعه جاری سازد، تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل کنند ثواب آن عمل چگونه خواهد بود؟

- (۱) به حساب این شخص می‌گذارند، بدون این که از اجرا انجام دهنده‌ی آن کم کنند
- (۲) بخشی از پاداش مربوط به عامل و بخشی از آن به انجام دهنده‌ی آن عمل است
- (۳) تا وقتی این فرد زنده است هر کار خیری که انجام می‌شود به او پاداش و اجر می‌دهند
- (۴) پرونده عملش همچنان گشوده است و همه‌ی آثار عمل فرد ثبت و ضبط می‌شود

۱۵- ائمه اطهار (ع) در برابر حاکمی که در موردی بر «طبق دستور اسلامی عمل می‌کرد» و «غصب خلافت و جانشینی رسول خدا (ص) را می‌کند» به ترتیب چه موضعی اتخاذ می‌کردند؟

- (۱) به هیچ عنوان آن‌ها را تأیید نمی‌کردند - و با آن‌ها مبارزه علنی می‌کردند
- (۲) آن مورد را تأیید می‌کردند - و با آن‌ها مبارزه علنی می‌کردند
- (۳) آن مورد را تأیید می‌کردند - به هیچ عنوان آن‌ها را تأیید نمی‌کردند
- (۴) به هیچ عنوان آن‌ها را تأیید نمی‌کردند - به هیچ عنوان آن‌ها را تأیید نمی‌کردند

۱۶- امام زمان (عج) بر چه اساسی و چه کسانی را از کمک‌ها و امداد الهی برای رشد و تعالی برخوردار می‌نماید؟

- (۱) مرجعیت دینی - افراد مستعد و به‌ویژه شیعیان و محبان خویش
- (۲) ولایت معنوی - افراد مستعد و به‌ویژه شیعیان و محبان خویش
- (۳) ولایت معنوی - علمای اسلام و به‌ویژه مستضعفان جهان
- (۴) مرجعیت دینی - علمای اسلام و به‌ویژه مستضعفان جهان

۱۷- با توجه به تعبیر قرآن کریم، خصوصیت افرادی که به حیات دنیوی راضی شده و به آن آرام گرفته‌اند، کدام است؟

- (۱) بهترین و باارزش‌ترین دارایی خود را صرف کارهای کم‌ارزش می‌کنند
- (۲) زندگی دنیا را سرگرمی می‌دانند و به لذت‌های مادی نمی‌اندیشیدند
- (۳) با انتخاب چند هدف، اساساً با یک تیر چند نشان می‌زنند
- (۴) در جست‌وجوی خوبی‌ها در درون خود هستند

۱۸- لازمی انتخاب همسر مناسب چیست و کدام عبارت بیانگر اهمیت این موضوع است؟

- (۱) تجربه و پختگی و انتخاب با چشم باز - «حُبُّ الشَّيْءِ يَمِي وَيَصْمُ»
- (۲) تجربه و پختگی و انتخاب با چشم باز - «بِالْعَدْلِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ»
- (۳) تسلط کامل بر شور و احساس جوانی - «حُبُّ الشَّيْءِ يَمِي وَيَصْمُ»
- (۴) تسلط کامل بر شور و احساس جوانی - «بِالْعَدْلِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ»

۱۹- کدام آیه‌ی شریفه با حدیث شریف نبوی تناسب مفهومی دارد؟

«هرکس روش نیکی را در جامعه جاری سازد تا وقتی در دنیا به آن عمل می‌شود ثواب آن به حساب این شخص گذاشته می‌شود»

- (۱) «وَأَنَّ عَلَيْكُمْ لِحَافِظِينَ كَرَامًا كَاتِبِينَ» (۲) «لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ»
- (۳) «يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ بِمَا قَدَّمَ وَآخَرَ» (۴) «وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ»

۲۰- کلام حکیمانه «اگر بنده می‌بود، حرمت مالک و صاحب خود را نگه می‌داشت» چه تأثیری در مخاطب گذاشت؟

- (۱) سعد بن معاذ که تا آن روز در زمره‌ی اشراف‌زادگان و عیاشان بود، در سلک مردان پرهیزکار و خداپرست درآمد
- (۲) چون تیری بر قلبش نشست، متحول شد و به دست امام هفتم (ع) توبه کرده و به پیمان خویش وفادار ماند
- (۳) با پای برهنه به دنبال گوینده سخن رفت تا خود را به وی رساند و به دست امام هشتم (ع) توبه کرد
- (۴) بشر بن حارث که از یاران امام حسین (ع) بود از این سخن بسیار متأثر شد و تصمیم گرفت دیگر گناه نکند

۲۱- برای گام گذاشتن در مسیر بندگی خدا و ثابت قدم ماندن چه اقداماتی به ترتیب لازم است؟

- (۱) عزم - اراده - مراقبت و ارزیابی (۲) اراده - تصمیم - وفا به عهد و محاسبه
- (۳) تصمیم - مراقبت - وفاداری و محاسبه (۴) عزم - عهد - مراقبت و ارزیابی

۲۲- اولین کشش و جاذبه که میان زن و مرد ایجاد می‌شود و آنان را به سوی تشکیل خانواده می‌کشاند چیست و در صورت پاسخ به

این نیاز چه اتفاقی می‌افتد؟

- (۱) پاسخ به نیاز طبیعی به شیوه‌ی صحیح - زن و مرد به یک آرامش روانی می‌رسند
- (۲) عشق و علاقه طرفین و ابراز آن - زن و مرد به یک آرامش روانی می‌رسند
- (۳) پاسخ به نیاز طبیعی به شیوه‌ی صحیح - زن و مرد به رشد و بالندگی می‌رسند
- (۴) عشق و علاقه طرفین و ابراز آن - زن و مرد به رشد و بالندگی می‌رسند

۲۳- کدام عبارت، تأثیر عفاف بر روح انسان را بیان می‌کند؟

- (۱) تحسین و احترام دیگران حتی در مورد ارزش‌های برتر و والا انسان عفیف را ناراحت می‌کند
- (۲) با قوی و مستحکم شدن عفاف آدمی نوع آراستگی و پوشش او باوقارتر می‌شود
- (۳) انسان عفیف، از مقبولیت نزد همسالان و جامعه گریزان است
- (۴) انسان عفیف از تحسین و تمجید دیگران حتی در امور سطحی استقبال می‌کند

۲۴- کدام عبارت پیامدهای منفی تمدن جدید را در حوزه‌ی علم بیان می‌کند؟

- (۱) علم‌زدگی - تنوع‌طلبی و غفلت از بُعد معنوی (۲) علم‌زدگی - صنعتی شدن و غفلت از بُعد معنوی
- (۳) نابودی طبیعت - مصرف‌زدگی و تنوع‌طلبی (۴) نابودی طبیعت - صرف‌زدگی و علم‌زدگی

۲۵- کسی که سفر می‌رود در صورت چه شرایطی باید نمازش را شکسته بخواند و نباید روزه بگیرد؟

- (۱) رفت او ۴ فرسخ شرعی باشد و برگشت او بیش‌تر از ۸ فرسخ شرعی باشد
- (۲) سفر او در مجموع رفت و برگشت بیش‌تر از ۴ فرسخ شرعی باشد
- (۳) مجموعه‌ی رفت و برگشت او بیش‌تر از ۴۵ کیلومتر باشد و رفتن او بیش‌تر از ۴ فرسخ شرعی باشد
- (۴) مجموعه‌ی رفت و برگشت او بیش‌تر از ۲۵ کیلومتر باشد و رفتن او بیش‌تر از ۴ فرسخ شرعی باشد

آزمون «۲»

۱- با توجه به آیات قرآن کریم، کدام نیروی الهی به ما توانایی دریافت حقایق را عنایت کرده، و چه سرمایه‌ای در آیه‌ی شریفه‌ی «أَنَا هَدَيْنَا السَّبِيلَ...» مورد توجه قرار گرفته است؟

- (۱) وجدان - نفس لوامه (۲) عقل - نفس لوامه
 (۳) وجدان - اراده و اختیار (۴) عقل - اراده و اختیار

۲- قرآن کریم آفرینش جهان را بر چه اساسی می‌داند و به چه معناست؟

- (۱) عدل - هدفدار بودن خلقت (۲) حق - هدفدار بودن خلقت
 (۳) حق - عادلانه بودن هستی (۴) عدل - عادلانه بودن هستی

۳- انسان‌ها هر قدر به معنای حقیقی کامل‌تر شوند نسبت به خداوند چه رابطه‌ای می‌یابند و تجلی خداوند بر خلقش چگونه است؟

- (۱) فقیر تر - هر موجودی در حد خویش (۲) فقیر تر - با نور و معرفت خودش
 (۳) نزدیک‌تر - هر موجودی در حد خویش (۴) نزدیک‌تر - با نور و معرفت خودش

۴- کدام اعتقاد دینی، پایه و اساس تمام دین است؟

- (۱) صراط مستقیم که فقط در زندگی فردی ما تأثیر بسزایی دارد
 (۲) صراط مستقیم که مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد
 (۳) لا اله الا الله که مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد
 (۴) لا اله الا الله که فقط در زندگی فردی ما تأثیر بسزایی دارد

۵- آیه‌ی شریفه‌ی «قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِيَلٍ مُّنْتَصِفٍ وَأُولَىٰ أُولَىٰ» با کدام عبارت بر مفهوم یکسانی تأکید دارند؟

- (۱) «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا» (۲) «وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
 (۳) «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَىٰ نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» (۴) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

۶- امام صادق (ع) وضعیت عمل انسان را در برزخ چگونه توصیف می‌فرمایند و منشأ نعمت‌های بهشتی چیست؟

- (۱) به صورت یک شخص که انسان بدان آگاه است - اعمال و رفتار فرد
 (۲) به صورت همنشینی که موجب انس انسان است - اعمال و رفتار فرد
 (۳) به صورت یک شخص که انسان بدان آگاه است - فضایل کسب شده
 (۴) به صورت همنشینی که موجب انس انسان است - فضایل کسب شده

۷- در آیات قرآن، رسولان الهی چگونه توصیف شده‌اند؟

- (۱) «حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ» (۲) «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ»
 (۳) «وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ» (۴) «مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ»

۸- از آیه‌ی شریفه‌ی «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ...» کدام مفهوم دریافت می‌شود؟

- (۱) اسلام یک دین کاملاً اجتماعی است، بنابراین لازم است پیامبر گرامی اسلام (ص) با بینات و کتاب آسمانی جامعه‌ای بر پایه‌ی عدل بنا کند
 (۲) یکی از هدف‌های پیامبر اکرم (ص) این بود که به محض این که مردم اسلام را پذیرفتند تشکیل جامعه‌ی اسلامی بدهند تا احکام الهی اجرا شود
 (۳) یکی از اهداف ارسال پیامبران آن بود که مردم، جامعه‌ای بر پایه‌ی عدل بنا کنند این هدف بدون وجود یک نظام حکومتی سالم میسر نیست
 (۴) پیامبران الهی علاوه بر رساندن وحی به مردم، وظیفه‌ی تعلیم و تبیین احکام الهی را نیز برعهده داشتند تا مردم شیوه‌ی عمل کردن را به آن بیاموزند

۹- آیه‌ی شریفه‌ی «وَالسَّمَاءَ بَنِينَهَا بَاطِنًا وَأَنَا لَمُوسِعُونَ» به کدام جنبه‌ی اعجاز قرآن مربوط می‌شود؟

- (۱) محتوایی - انسجام درونی (۲) لفظی - انبساط جهان
 (۳) محتوایی - انبساط جهان (۴) لفظی - انسجام درونی

۱۰- حضرت علی (ع) حاکم شدن بنی امیه را نتیجه‌ی کدام امر می‌داند و چه آیه‌ای گواه بر این مطلب است؟

- (۱) سستی مسلمانان در دفاع از حق - «ذلک بأن الله لم یک مغیرا انعمها علی قوم حتی یغیروا ما بانفسهم»
- (۲) به انزوا کشیدن شخصیت‌های جهادگر - «ذلک بأن الله لم یک مغیرا انعمها علی قوم حتی یغیروا ما بانفسهم»
- (۳) به انزوا کشیدن شخصیت‌های جهادگر - «أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ»
- (۴) سستی مسلمانان در دفاع از حق - «أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ»

۱۱- کدام آیه‌ی شریفه شرایط زمینه‌ساز هلاکت یا عزت و سربلندی یک جامعه را بیان می‌کند؟

- (۱) «و نریڈ ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض» (۲) «لَیَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِی الْاَرْضِ کَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ»
- (۳) «انَّ الْاَرْضَ یرِثُهَا عِبَادِ الصَّالِحِیْنَ» (۴) «ذلک بأن الله لم یک مغیراً»

۱۲- پیامد اعتقاد به آیه‌ی شریفه‌ی «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لَا هُمْ یَحْزَنُونَ» چیست؟

- (۱) مرگ را جز سعادت زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌داند
- (۲) چنین انسانی دارای انرژی فوق‌العاده است و از کار خود لذت می‌برد
- (۳) انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آماده فداکاری در راه خداست
- (۴) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند اما به آن دل نمی‌سپارند

۱۳- بیت «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود» پیام کدام آیه‌ی شریفه‌ی گویای آن است؟

- (۱) «ان الله یمسک السماوات و الارض ان تزولا»
- (۲) «ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَیْنَهُمَا لِاعْبِیْنَ»
- (۳) «قُلْ اِنْ صَلَاتِی وَ نُسُکِی وَ مَحِیایِ وَ مَمَاتِی لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ»
- (۴) «یَسْأَلُهُ مَنْ فِی السَّمَاوَاتِ وَ کُلِّ یَوْمٍ هَدَفِی شَأْنٌ»

۱۴- عبارت «در دادگاه الهی کارهای خوب با صورت‌های بسیار زیبا و کارهای بد با صورت‌های بسیار زشت مجسم می‌شوند» ناظر بر

کدام عالم است و بهترین گواهان در آن عالم کدام است؟

- (۱) برزخ - اعضای بدن انسان (۲) برزخ - پیامبران و امامان
- (۳) قیامت - اعضای بدن انسان (۴) قیامت - پیامبران الهی

۱۵- از توجه به فرمایش رسول خدا (ص) «برای تو ناچار همنشینی خواهد بود که هرگز از تو جدا نمی‌گردد...» کدام پیام دریافت می‌شود؟

- (۱) در عرصه‌ی قیامت خود عمل انسان نمایان می‌شود (۲) در قیامت گزارشی از عمل انسان نمایش داده می‌شود
- (۳) قیامت عرصه‌ی تناسب میان جرم و کیفر است (۴) آنچه در قیامت اتفاق می‌افتد نتیجه‌ی طبیعی خود عمل است

۱۶- دینداری با چه چیز آغاز می‌شود و کدام مورد را به‌دنبال می‌آورد؟

- (۱) عفت و پاکدامنی - آراستگی و مقبولیت (۲) دوستی خدا - بیزاری از دشمنان خدا
- (۳) عفت و پاکدامنی - آرامش و آسودگی (۴) انتخاب هدف - شناخت سرمایه‌ها و استعدادها

۱۷- کدام عبارت بیان‌کننده‌ی آن است که توبه آثار و نتایج خود را در زندگی توبه‌کننده نشان نداده است؟

- (۱) «التَّائِبِ مِنَ الذَّنْبِ کَمَنْ لَمْ یذَنْبْ لَهُ» (۲) «الَّذِی اسْرَفُوا عَلَیْ اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ»
- (۳) «مَنْ لَا یَمُوتُ بِالذَّنْبِ اَکْثَرُ مِنْ یَمُوتُ بِالْاِجَالِ» (۴) «الْمُسْتَغْفِرِ مِنَ الذَّنْبِ وَ یَفْعَلُهُ وَ کَالْمُسْتَهْزِیِّءِ بِرَبِّهِ»

۱۸- قرآن کریم در توصیف چه کسانی می‌فرماید: «بر چهره‌ی آنان غبار خواری نمی‌نشیند»؟

- (۱) «وَ الَّذِیْنَ جَاهَدُوا فِیْنَا لَنَهْدِیَنَّهُمْ سَبِیْلَنَا» (۲) «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا»
- (۳) «لِلَّذِیْنَ احْسَنُوا الْحُسْنٰی» (۴) «مَنْ كَانَ یرِید الْعِزَّةَ لِلّٰهِ»

۱۹- نیاز برتری که انسان را به زدگی با یکدیگر فرامی‌خواند کدام است و قرآن در کنار این موضوع به چه رابطه‌ای اشاره می‌کند؟

- (۱) آرامش و انس روحی با همسر - مودت و رحمت (۲) آرامش و انس روحی با همسر - وحدت و عدالت
- (۳) رشد و پرورش اخلاقی فرزندان - وحدت و عدالت (۴) رشد و پرورش اخلاقی فرزندان - مودت و رحمت

۲۰- از عبارت «تیه المؤمن خیر من عمله» کدام پیام دریافت می‌شود؟

- (۱) حسن فعلی به‌طور طبیعی حسن فاعلی را به‌دنبال می‌آورد
- (۲) حسن فعلی بدون حسن فاعلی، کالبد بی‌جانی است
- (۳) هر عملی در انسان مؤمن، از حسن فاعلی و حسن فعلی تشکیل شده است
- (۴) انسان مؤمن باید حسن فاعلی که همان عمل صالح است داشته باشد

۲۱- از عبارت قرآنی «کدام مفهوم دریافت می‌شود؟

- (۱) آراستگی زنان مسلمان به حجاب تا مورد آزار و اذیت قرار نگیرند
- (۲) آراستگی زنان و دختران پیامبر (ص) به حجاب تا مورد آزار قرار نگیرند
- (۳) شناخته شدن زنان و دختران پیامبر (ص) به پاکدامنی و صیانت ایشان در مقابل دیگران
- (۴) شناخته شدن زنان مسلمان به عفاف و صیانت ایشان در مقابل افراد بی‌بندوبار

۲۲- رسول خدا (ص) کدام عامل را سبب سقوط اقوام و ملل پیشین معرفی کردند؟

- (۱) اختلافات میان اقوام و مذاهب در جامعه، عمیق بود
- (۲) تعصب‌های قومی و نژادی در جامعه رایج بود
- (۳) فقر و محرومیت مردم مورد بی‌توجهی قرار می‌گرفت
- (۴) در اجرای عدالت، تبعیض روا داشتند

۲۳- کدام سنت حاکم بر زندگی معاندان و غرق‌شدگان در گناه است و کدام آیهی شریفه حاکی از آن است؟

- (۱) ابتلاء - «وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ»
- (۲) املاء - «وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ»
- (۳) املاء - «وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُملِي لَهُمْ خَيْرًا لَّأَنفُسِهِمْ...»
- (۴) ابتلاء - «وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُملِي لَهُمْ خَيْرًا لَّأَنفُسِهِمْ...»

۲۴- قرآن کریم در مورد گناه می‌فرماید: «وَلَا تَقْرَبُوا» به چه دلیل؟

- (۱) زنا - عملی بسیار زشت و راهی ناپسند است
- (۲) قمار - عملی بسیار زشت و راهی ناپسند است
- (۳) زنا - بر لبه‌ی پرتگاهی از آتش دوزخ است
- (۴) قمار - بر لبه‌ی پرتگاهی از آتش دوزخ است

۲۵- توانایی بهره‌مندی بیش‌تر از طبیعت مرهون چیست و سوء برداشت از آن چه نتیجه‌ی زیانباری داشته است؟

- (۱) تولید انبوه و مصرف‌زدگی - بروز این احساس که علم تجربی تنها رمز موفقیت و سعادت ملتهاست
- (۲) پیشرفت علم و تکنولوژی - بروز این احساس که علم تجربی تنها رمز موفقیت و سعادت ملتهاست
- (۳) تولید انبوه و مصرف‌زدگی - تولید انبوه کالا به تخریب ساختار طبیعی محیط زیست می‌انجامد و جنگل‌ها را از بین برد
- (۴) پیشرفت علم و تکنولوژی - تولید انبوه کالا به تخریب ساختار طبیعی محیط زیست می‌انجامد و جنگل‌ها را از بین برد

آزمون «۳»

- ۱- کدام مورد به سرمایه‌هایی که خداوند در اختیار انسان قرار داده است، اشاره می‌کند؟
- (۱) وجدان - اراده - نفس مطمئنه
- (۲) عقل - اراده - نفس اماره
- (۳) نفس اماره - نفس لوآمه - پیامبران الهی
- (۴) عقل - وجدان - راهنمایان الهی
- ۲- پیامد اعتقاد به آیهی «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» چیست؟
- (۱) انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آماده فداکاری در راه خدا است
- (۲) چنین انسانی دارای انرژی فوق‌العاده است و از کار خیر لذت می‌برد
- (۳) مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌داند
- (۴) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند اما به آن دل نمی‌سپرند
- ۳- گرایش به بقیا و جاودانگی به کدام استدلال اثبات معاد ارتباط دارد؟
- (۱) ضرورت معاد براساس حکمت الهی
- (۲) امکان معاد براساس عدل الهی
- (۳) امکان معاد با توجه به نظام مرگ و زندگی
- (۴) ضرورت معاد بر اساس عدل الهی
- ۴- پیام آیهی شریفه «وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ» کدام است؟
- (۱) خداوند مهربان برای انسان آن چیزی را رقم می‌زند که او می‌پسندد
- (۲) خداوند اسرار افراد را می‌داند و بر اندیشه‌هایشان آگاهی دارد
- (۳) هر نتیجه‌ای برای انسان متوکل به دست آید به مصلحت اوست
- (۴) انسان گاهی چیزهایی را به نفع خود می‌پندارد درحالی‌که به ضرر اوست
- ۵- اگر فرزند با نهی پدر و مادر به سفری برود که آن سفر برای او واجب نبوده است، باید
- (۱) نماز را شکسته بخواند و استغفار کند
- (۲) نماز را تمام بخواند و روزه‌اش را بگیرد
- (۳) فقط نماز را تمام بخواند
- (۴) نماز را شکسته بخواند و روزه نگیرد
- ۶- کفاره‌ی جمع چه زمانی بر شخص روزه‌دار واجب می‌گردد؟
- (۱) فردی که به علت بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذر او برطرف شود
- (۲) کسی که روزه‌ی ماه رمضان را عمدتاً نگیرد
- (۳) فردی که به چیز حرامی روزه‌ی خود را باطل کند
- (۴) کسی که تمام سر خود را در آب فرو ببرد یا غبار غلیظ به حلق برساند
- ۷- بیت زیر با کدام سؤال اساسی ارتباط مفهومی دارد؟
- «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود به کجا می‌روی آخر نمایم وطنم»
- (۱) راه زندگی انسان چگونه است؟
- (۲) مسیر چگونه زیستن انسان کدام است؟
- (۳) آدمی برای چه زندگی می‌کند؟
- (۴) آینده انسان چگونه است؟
- ۸- عدم تعارض و ناسازگاری در میان آیات قرآن به کدام جنبه از اعجاز قرآن کریم مربوط می‌شود؟
- (۱) اعجاز لفظی - انسجام درونی
- (۲) اعجاز لفظی - رسایی تعبیرات
- (۳) اعجاز محتوایی - انسجام درونی
- (۴) اعجاز محتوایی - جامعیت و همه‌جانبه بودن
- ۹- رسول خدا (ص) کدام عامل را سبب سقوط اقوام و ملل پیشین معرفی کردند؟
- (۱) اختلافات میان اقوام و مذاهب گوناگون در جامعه، عمیق بود
- (۲) فقر و محرومیت افراد جامعه مورد بی‌توجهی قرار می‌گرفت
- (۳) در اجرای عدالت، تبعیض روا داشتند
- (۴) تعصبات قومی و نژادی رایج بود

۱۰- چرا بعد از برداشته شدن منع نوشتن حدیث پیامبر (ص) و رواج حدیث نویسی، تشخیص احادیث صحیح از غلط آسان نبود؟

- (۱) عدم حضور اصحاب پیامبر در میان مردم
- (۲) تفسیر و تعلیم معارف اسلامی توسط علمای اهل کتاب به ظاهر مسلمان
- (۳) تفسیر و تعلیم آیات قرآن مطابق با منافع قدرتمندان
- (۴) ایجاد شرایط مناسب برای جاعلان حدیث

۱۱- کدام آیهی شریفه شرایط زمینه‌ساز هلاکت یا عزت و سربلندی یک جامعه را بیان می‌کند؟

- (۱) «و تَرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا فِي الْأَرْضِ»
- (۲) «أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»
- (۳) «لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ»
- (۴) «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا»

۱۲- قرآن کریم از می‌خواهد که حتماً پیشه کنند تا خداوند به بهترین صورت زندگی آنان را سامان دهد.

- (۱) مردان و زنان - عفاف
- (۲) دختران و پسران - عفاف
- (۳) دختران و پسران - تقوا
- (۴) مردان و زنان - تقوا

۱۳- کدام گزینه تأکید می‌کند که موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه‌ی نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند؟

(الف) ما، به دریا حکم طوفان می‌دهیم ☐	ما، به سیل و موج فرمان می‌دهیم ☐
(ب) مهر رخسار تو می‌تابد ز ذرات جهان ☐	هر دو عالم پُر ز نور و دیده نابینا، چه سود ☐
(ج) ما همه شیران ولی شیر عَلم ☐	حمله‌مان از باد باشد، دم به دم ☐
(د) ما چو نایبیم و نوا در ما ز توست ☐	ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست ☐
- (۱) الف - د (۲) ج - د (۳) ب - ج (۴) الف - ب

۱۴- با توجه به آیهی ۱۶ سوره‌ی رعد «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ...» چه کسی را نمی‌توان به‌عنوان ولی و سرپرست خود

انتخاب کرد؟

- (۱) «جَعَلُوا اللَّهَ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ»
- (۲) «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ»
- (۳) «فَتَشَابَهَ الْخَلْقَ عَلَيْهِمْ»
- (۴) «لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَضَرًّا»

۱۵- کدام مورد مفهوم آیهی شریفه‌ی «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» را تبیین و تأکید می‌کند؟

(الف) بر آستان جانان گر سر توان نهادن ☐	گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد ☐
(ب) نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر ☐	نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست ☐
(ج) خداوند کیهان و گردان سپهر ☐	فروزنده‌ی ماه و ناهید و مهر ☐
(د) ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما ☐	تو وجود مطلق، فانی نما ☐
- (۱) الف - ب (۲) ب - ج (۳) ج - د (۴) الف - د

۱۶- آیهی شریفه‌ی «قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفُرَادَى» با کدام عبارت بر مفهوم یکسانی تأکید دارند؟

- (۱) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- (۲) «وَأِنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
- (۳) «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
- (۴) «فَأَسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ»

۱۷- پروین اعتصامی در بیت زیر کدام مفهوم را مورد توجه قرار داده است؟

«قطره‌ای کز جویباری می‌رود از بی انجام کاری می‌رود»

- (۱) «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَكُلِّ يَوْمٍ هَدَفِي شَأْنًا»
- (۲) «قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»
- (۳) «إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا»
- (۴) «مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ»

۱۸- آیات سوره‌ی اعراف «» به کدام سنت‌های الهی اشاره دارند؟

- (۱) املاء - ابتلاء - امهال (۲) ابتلاء - املاء - استدراج
 (۳) امهال - استدراج (۴) ابتلاء - امهال

۱۹- کدام آیات به بیان معیارهای تمدن اسلامی می‌پردازند؟

- الف) «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»
 ب) «قَدْ افْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا»
 ج) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»
 د) «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا»

- (۱) الف - ج - د (۲) الف - ب (۳) ب - ج - د (۴) ب - د

۲۰- امام صادق (ع) وضعیت عمل انسان را در برزخ چگونه توصیف می‌فرمایند و منشأ نعمت‌های بهشتی چیست؟

- (۱) به‌صورت یک شخص که انسان بدان آگاه است - اعمال و رفتار فرد
 (۲) به‌صورت همنشینی که موجب انس انسان است - اعمال و رفتار فرد
 (۳) به‌صورت یک شخص که انسان بدان آگاه است - فضایل کسب شده
 (۴) به‌صورت همنشینی که موجب انس انسان است - فضایل کسب شده

۲۱- در آیات قرآن، رسولان الهی چگونه توصیف شده‌اند؟

- (۱) «وَمَا أَوْتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ» (۲) «وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ»
 (۳) «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ» (۴) «مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ»

۲۲- حضرت علی (ع) حاکم شدن بنی‌امیه را نتیجه‌ی کدام امر می‌داند و چه آیه‌ای گواه بر این مطلب است؟

- (۱) به انزوا کشیدن شخصیت‌های باتقوا و جهادگر - «ذَلِكِ بَأْنِ اللَّهِ لِمِ يَكُ مَغِيرَا انْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ»
 (۲) به انزوا کشیدن شخصیت‌های باتقوا و جهادگر - «وَمَنْ يُنْقَلِبْ عَلٰى عَقْبِيهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا»
 (۳) سستی مسلمانان در دفاع از حق - «وَمَنْ يُنْقَلِبْ عَلٰى عَقْبِيهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا»
 (۴) سستی مسلمانان در دفاع از حق - «ذَلِكِ بَأْنِ اللَّهِ لِمِ يَكُ مَغِيرَا انْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ»

۲۳- کدام اعتقاد دینی، پایه و اساس تمام دین است؟

- (۱) صراط مستقیم که بر تمام آیات قرآن سایه افکنده است
 (۳) لا اله الا الله که فقط در زندگی فردی ما تأثیر بسزایی دارد
 (۴) لا اله الا الله که بر تمام آیات قرآن سایه افکنده است
 (۲) صراط مستقیم که فقط در زندگی فردی ما تأثیر بسزایی دارد

۲۴- آیات شریفه‌ی «ان ارادنی الله بضر» و «فَتَوَكَّلْ عَلٰى اللَّهِ» به ترتیب بیانگر کدام بُعد از ابعاد توحید است؟

- (۱) ربوبی - عبادی (۳) عبادی - ربوبی (۴) ربوبی - ربوبی (۲) عبادی - عبادی

۲۵- از عبارت «نیه المؤمن خیر من عمله» کدام پیام دریافت می‌شود؟

- (۱) حسن فعلی به‌طور طبیعی حسن فاعلی را به‌دنبال می‌آورد
 (۲) حسن فعلی بدون حسن فاعلی، کالبد بی‌جانی است
 (۳) هر عملی در انسان مؤمن، از حسن فاعلی و حسن فعلی تشکیل شده است
 (۴) انسان مؤمن باید حسن فاعلی که همان عمل صالح است داشته باشد

پاسخنامه آزمون «۱»

- ۱- گزینه‌ی «۲» درست است
قرآن کریم می‌فرماید: «فَمَنْ آسَسَ بِنِيَانِهِ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٍ خَيْرٌ...»
- ۲- گزینه‌ی «۱» درست است
خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های هر دو گروه را یکسان فراهم کرده است کسی که راه حق یا باطل را برمی‌گزیند لوازم و امکانات رسیدن به حق یا باطل را می‌یابد و آیه‌ی شریفه‌ی «كُلًّا نُمَدُّ هَؤُلَاءِ وَ هَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ حَاكِيًا مِنْ أَنْ يَأْتِيَنَّكَ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ بِرِجَالٍ مُشْرِكِينَ» در این باره بیانگر این است.
- ۳- گزینه‌ی «۴» درست است
قرآن می‌فرماید: «کسانی که ایمان آورده‌اند به خدا محبت بیش‌تری دارند ثمره‌ی صداقت در این ادعا «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» است
- ۴- گزینه‌ی «۴» درست است
خداوند در قرآن کریم، خودش را نور آسمان‌ها و زمین معرفی می‌کند و نور بودن خداوند بسیار برتر و بالاتر است، او نور هستی است یعنی تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند
- ۵- گزینه‌ی «۲» درست است
عبارت قرآنی «يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّبِعُوا الْفُقَرَاءَ إِلَى اللَّهِ...» با بیت «بادها و بودها از داد توست / هستی ما جمله از ایجاد توست»
- ۶- گزینه‌ی «۱» درست است
قرآن کریم می‌فرماید: «قُلْ مِنَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلْ أَ فَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا»
- ۷- گزینه‌ی «۳» درست است
آیه‌ی شریفه‌ی «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» بر اصل توحید دلالت دارد و با آیه‌ی «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» هم‌مفهوم است
- ۸- گزینه‌ی «۱» درست است
خداوند ربّ العالمین است یعنی صاحب اختیاری است که تدبیر همه‌ی امور هستی به دست اوست. خداوند که تنها خالق تمام جهان است، به‌طور طبیعی، تدبیر و پرورش همه‌ی مخلوقات را نیز در اختیار دارد
- ۹- گزینه‌ی «۴» درست است
انسان اگر اندکی از سطح زندگی روزمره فراتر رود، خود را با نیازهای مهم‌تر روبه‌رو می‌بیند که برآمده از سرمایه‌های ویژه‌ای است که خداوند به انسان عطا کرده است و پاسخ صحیح به این نیازهای اساسی که سعادت انسان را تضمین می‌کند
- ۱۰- گزینه‌ی «۴» درست است
به سبب ویژگی‌های مشترک (فطرت) خداوند یک برنامه‌ی کلی به انسان‌ها ارزانی داشته، تا آنان را به هدف مشترک که در خلقتشان قرار داده است، برساند، این برنامه، اسلام نام دارد که به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است
- ۱۱- گزینه‌ی «۲» درست است
اگر پیامبری در تعلیم و تبیین دین و وحی معصوم نباشد، امکان انحراف در تعلیم الهی پیدا می‌شود و اعتماد مردم به دین از دست می‌رود و آیه‌ی شریفه‌ی «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ» بر عصمت پیامبر اکرم (ص) دلالت می‌کند
- ۱۲- گزینه‌ی «۲» درست است
با این‌که سال‌ها بعد، منع نوشتن حدیث پیامبر (ص) برداشته شد، اما به‌دلیل عدم حضور اصحاب پیامبر (ص) در میان مردم به‌دلیل فوت یا شهادت آن‌ها امکان تشخیص احادیث صحیح از غلط به‌سادگی نبود
- ۱۳- گزینه‌ی «۴» درست است
امیر المؤمنین می‌فرماید: «حجت خدا در میان مردم حضور دارد به نقاط مختلف جهان می‌رود، سخن مردم را می‌شنود و بر جماعت مردم سلام می‌کند، می‌بیند و دیده نمی‌شود تا این‌که زمان ظهور و وعده‌ی الهی و ندای آسمانی فرا می‌رسد. هان آن روز، روز شادی فرزندان علی (ع) و پیروان اوست
- ۱۴- گزینه‌ی «۱» درست است
پیامبر گرامی اسلام (ص) فرمودند: «هرکس سنت و روش نیکی را در جامعه جاری سازد، تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل می‌کنند، ثواب آن اعمال را به حساب این شخص هم می‌گذارند بدون این‌که از اجر انجام‌دهنده‌ی آن کم کنند

۱۵- گزینه‌ی «۳» درست است

اگر حاکمی که در موردی برطبق دستور اسلام عمل می‌کرد، ائمه (ع) آن مورد را تأیید می‌کردند، امان در غضب خلاقیت و جانشینی رسول خدا (ص) به هیچ عنوان آن را تأیید نمی‌کردند

۱۶- گزینه‌ی «۲» درست است

بهرمندی از امام زمان (عج) منحصر به ولایت معنوی می‌شود که نیازمند به ظاهر بودن بین مردم نیست. افراد مستعد و به‌ویژه شیعیان و محبان خویش را از کمک‌ها و امدادهای معنوی خویش برخوردار می‌سازد

۱۷- گزینه‌ی «۱» درست است

کسانی که به لذت‌های مادی سرگرم شدند به تعبیر قرآن آن‌ها به حیات دنیوی راضی شده و به آن آرام گرفته‌اند. ایشان مصداق همان کسانی‌اند که بهترین و باارزش‌ترین دارایی و سرمایه‌ی خود را هدف کارهای کم‌ارزش می‌کنند

۱۸- گزینه‌ی «۳» درست است

لازمه‌ی انتخاب همسر مناسب تسلط کامل بر شور و احساس جوانی است. همواره دیده‌ایم که علاقه و محبت اولیه، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند «حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمِي وَ يَصِمُّ»

۱۹- گزینه‌ی «۳» درست است

حدیث شریف نبوی «هرکس روش نیکی را در جامعه جاری سازد...» با آیه‌ی شریفه‌ی «يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ بِمَا قَدَّمَ وَ آخَرَ» هم‌مفهوم است

۲۰- گزینه‌ی «۲» درست است

کلام حکیمانه از امام هفتم موسی کاظم (ع) است و تأثیرش در بشر بن حارث چون تیری بر قلبش نشست و او را متحول کرد و سپس توبه کرد و تا زنده بود به پیمان خویش وفادار ماند و در سلک مردان پرهیزکار و خداپرست درآمد

۲۱- گزینه‌ی «۴» درست است

انسان برای گام گذاشتن در مسیر بندگی خدا و ثابت قدم ماندن به‌ترتیب: (۱) تصمیم و عزم برای حرکت (۲) عهد بستن با خدا (۳) مراقبت (۴) محاسبه و ارزیابی لازم است

۲۲- گزینه‌ی «۱» درست است

ازدواج برای رفع نیازهای طبیعی و پاسخ‌گویی به قانون خلقت انجام می‌شود و زمان مناسب باعث شادابی، سلامت جسمی و روحی، رشد طبیعی، احساس رضایت درونی از فواید آن می‌باشد

۲۳- گزینه‌ی «۲» درست است

انسان عقیف چه مرد و زن، خود را کنترل می‌کند و آراستگی خود را در حد متعادل نگه می‌دارد. به همان میزان که رشته‌های عفاف در روح انسان قوی و مستحکم می‌شود، نوع آراستگی و پوشش او باوقارتر می‌شود

۲۴- گزینه‌ی «۴» درست است

نابودی طبیعت، مصرف‌زدگی و علم‌زدگی از پیامدهای منفی تمدن جدید در حوزه‌ی علم است

۲۵- گزینه‌ی «۲» درست است

کسی که مجموعه‌ی رفت و برگشت او بیش‌تر از ۸ فرسخ شرعی (حدود ۴۵ کیلومتر) باشد و رفتن او بیش‌تر از ۴ فرسخ شرعی باشد، مسافر محسوب می‌شود و باید نمازش را شکسته بخواند و روزه نگیرد

پاسخنامه آزمون «۲»

- ۱- گزینه‌ی «۴» درست است
 خداوند به ما نیروی عقل عنایت کرده تا با آن بیندیشیم و مسیر درست زندگی را تشخیص بدهیم و آیه‌ی شریفه‌ی «أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا
 وَاِمَّا كَفُورًا» خداوند ما را صاحب اراده و اختیار آفریده است
- ۲- گزینه‌ی «۲» درست است
 قرآن کریم آفرینش جهان را بر حق می‌داند و به معنای هدفدار بودن خلقت است
- ۳- گزینه‌ی «۱» درست است
 انسان‌ها هر قدر به معنای حقیقی کامل‌تر شوند نسبت به خداوند فقیرترند و هر موجودی در حد خودش تجلی خداوند است
- ۴- گزینه‌ی «۳» درست است
 مهم‌ترین اعتقاد دینی «توحید و یکتاپرستی» است که مانند روحی در پیکره‌ی معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد
- ۵- گزینه‌ی «۲» درست است
 آیه‌ی شریفه‌ی «قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفُرَادَى» با آیه‌ی شریفه‌ی «وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» هم‌مفهوم است و ناظر بر
 توحید عملی می‌باشد
- ۶- گزینه‌ی «۳» درست است
 امام صادق (ع) فرمودند: «اعمال انسان در دوره‌ی برزخ به‌صورت یک شخص بر انسان ظاهر می‌شود و انسان بدان آگاه می‌گردد و سرمنشأ
 نعمت‌های بهشتی فضایل کسب شده است
- ۷- گزینه‌ی «۴» درست است
 قرآن کریم می‌فرماید: «رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ»
- ۸- گزینه‌ی «۳» درست است
 آیه‌ی شریفه‌ی «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ...» به‌راستی که پیامبران را همراه با دلایل روشن فرستادیم و همراه آنان کتاب
 آسمانی و میزان نازل کردیم تا مردم به اقامه‌ی عدل و داد برخیزند
- ۹- گزینه‌ی «۳» درست است
 آیه‌ی شریفه‌ی «وَالسَّمَاءَ بَنِينَا بَآيِدٍ وَأَنَا لَمُوسِعُونَ» (و آسمان را با قدرت خود برافراشتیم و همواره آن را وسعت می‌بخشیم ناظر بر اعجاز
 محتوایی است)
- ۱۰- گزینه‌ی «۱» درست است
 حضرت علی (ع) حاکم شدن بنی‌امیه را نتیجه‌ی سستی مسلمانان در دفاع از حق می‌داند و آیه‌ی شریفه‌ی «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا...» مؤید
 آن است
- ۱۱- گزینه‌ی «۴» درست است
 آیه‌ی شریفه‌ی «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا...» شرایط زمینه‌ساز هلاکت یا عزت و سربلندی یک جامعه را بیان می‌کند
- ۱۲- گزینه‌ی «۲» درست است
 پیامبر آیه‌ی شریفه‌ی «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا...» چنین انسانی دارای انرژی فوق‌العاده است و از کار خود لذت می‌برد
- ۱۳- گزینه‌ی «۲» درست است
 قطره‌ای کز جویباری می‌رود از پی انجام کاری می‌رود با آیه‌ی شریفه‌ی «مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِين» به یک معنا است
- ۱۴- گزینه‌ی «۴» درست است
 در روز قیامت کارهای خوب با صورت‌های بسیار زیبا مجسم می‌شود و بهترین گواهان پیامبران و امامان (ع) هستند
- ۱۵- گزینه‌ی «۱» درست است
 رابطه‌ی میان عمل و پاداش و کيفر (تجسم خود عمل)

۱۶- گزینه‌ی «۲» درست است

دینداری با دوستی خدا آغاز می‌شود و با بی‌زاری از دشمنان خدا ادامه پیدا می‌کند (لا اله الا الله)

۱۷- گزینه‌ی «۴» درست است

قرآن اظهار ندامت ظاهری و گفتن کلمه‌ی استغفار در حال انجام گناه به تنها پذیرفته نیست، بلکه استغفار را بی‌خاصیت می‌کند

۱۸- گزینه‌ی «۳» درست است

قرآن کریم می‌فرماید: «لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذُلٌّ»

۱۹- گزینه‌ی «۱» درست است

نیاز برتری که انسان را به زدگی با یکدیگر فرامی‌خواند آرامش و انس روحی با همسر است و قرآن در کنار این موضوع به مودت و رحمت اشاره دارد

۲۰- گزینه‌ی «۲» درست است

هر عملی از دو جزء تشکیل شده است و باید دارای حُسن فاعلی و حُسن فعلی باشد

۲۱- گزینه‌ی «۴» درست است

قرآن از عبارت «ذَلِكِ ادْنَىٰ أَنْ يُعْرَفَ فَلَا يُؤْذِنُ» شناخته شدن زنان مسلمان به عفاف و صیانت ایشان در مقابل افراد بی‌بند و بار استفاده می‌شود

۲۲- گزینه‌ی «۴» درست است

رسول خدا (ص) فرمودند: «اقوام و ملل پیشین بدین سبب، دچار سقوط شدند که در اجرای عدالت، تبعیض روا می‌داشتند

۲۳- گزینه‌ی «۳» درست است

سنت حاکم بر زندگی معاندان و غرق‌شدگان در گناه «املاء» است و آیه‌ی شریفه‌ی «وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلُّ لَهُمْ...» حاکی از آن است

۲۴- گزینه‌ی «۱» درست است

قرآن کریم می‌فرماید: «وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا»

۲۵- گزینه‌ی «۲» درست است

توانایی بهره‌مندی از طبیعت مرهون پیشرفت علم و تکنولوژی و سوء برداشت آن بروز این احساس که علم تجربی تنها رمز موفقیت و سعادت ملت‌هاست را به‌دنبال دارد

پاسخنامه آزمون «۳»

- ۱- گزینه‌ی «۴» درست است
انسان سرمایه‌های عظیم و ارزشمندی همچون عقل، وجدان و راهنمایان الهی دارد
- ۲- گزینه‌ی «۲» درست است
آیه به پیامدهای اعتقاد به معاد اشاره دارد
- ۳- گزینه‌ی «۱» درست است
برای پاسخ به گرایش به بقا و جاودانگی در انسان باید بعد از این دنیا، جای دیگری باشد. (ضرورت معاد - حکمت الهی)
- ۴- گزینه‌ی «۳» درست است
انسان متوکل می‌داند که در صورت انجام وظیفه، هر نتیجه‌ای به‌دست آید، به مصلحت اوست
- ۵- گزینه‌ی «۲» درست است
اگر فرزند با نهدی پدر و مادر به سفری برود که آن سفر بر او واجب نبوده است، باید نماز را تمام بخواند و روزه‌اش را بگیرد
- ۶- گزینه‌ی «۳» درست است
اگر کسی به چیز حرامی روزه‌ی خود را باطل کند، کفاره‌ی جمع بر او واجب می‌شود
- ۷- گزینه‌ی «۴» درست است
سؤال «آینده‌ی او چگونه است؟» از موارد «درک آینده‌ی خویش» می‌باشد
- ۸- گزینه‌ی «۳» درست است
عدم تعارض و ناسازگاری در میان آیات به انسجام درونی در عین نزول تدریجی از موارد اعجاز محتوایی ارتباط دارد
- ۹- گزینه‌ی «۳» درست است
رسول خدا (ص): «اقوام و ملل پیشین بدین سبب، دچار سقوط شدند که در اجرای عدالت، تبعیض روا می‌داشتند
- ۱۰- گزینه‌ی «۱» درست است
عدم حضور اصحاب پیامبر در میان مردم سبب جعل یا تحریف احادیث زیادی شد
- ۱۱- گزینه‌ی «۴» درست است
ترجمه‌ی آیه: «خداوند نعمتی را که به قومی ارزانی کرده است، تغییر نمی‌دهد مگر آن که آن‌ها خود وضع خود را تغییر دهند
- ۱۲- گزینه‌ی «۲» درست است
قرآن کریم از دختران و پسران می‌خواهد که حتماً عفاف پیشه کنند تا خداوند به بهترین صورت، زندگی آنان را سامان دهد
- ۱۳- گزینه‌ی «۲» درست است
مولوی در مثنوی با این ابیات به نیازمندی جهان به خدا در بقا اشاره می‌کند
- ۱۴- گزینه‌ی «۴» درست است
ترجمه‌ی آیه: «... بگو چرا جز او تکیه‌گاهی را برگزیده‌اید که حتی قادر به تأمین سود و زیان برای خود نیستند
- ۱۵- گزینه‌ی «۱» درست است
آیه‌ی موردنظر و ابیات مورد اشاره به بازتاب توحید در زندگی و بُعد فردی توحید عملی می‌پردازند
- ۱۶- گزینه‌ی «۲» درست است
عبارت «فقط برای خدا قیام کنید» و «فقط مرا بپرستید» به مفهوم اخلاص اشاره دارند
- ۱۷- گزینه‌ی «۴» درست است
اعتقاد به خدایی حکیم که با حکمت خود جهان را خلق کرده و اداره می‌کند، این اطمینان را می‌دهد که جهان غایتمند می‌باشد
- ۱۸- گزینه‌ی «۳» درست است
ترجمه‌ی آیه: «و کسانی که آیات ما را انکار می‌کنند به تدریج گرفتار عذابشان خواهیم کرد، از جایی که نمی‌دانند و به آنها مهلت می‌دهم، همانا تدبیر من استوار است

۱۹- گزینه‌ی «۱» درست است

آیات به ترتیب:

- ۱) در کنار دعوت به توحید به بُعد دیگری از زندگی (زندگی در آخرت) اشاره دارد
- ۲) تشکیل حکومت اسلامی و پذیرش ولایت الهی
- ۳) ارتقای جایگاه خانواده، از مواد معیارهای تمدن اسلامی می‌باشند

۲۰- گزینه‌ی «۲» درست است

امام صادق (ع) فرمودند: «اعمال انسان در دوره‌ی برزخ به صورت یک شخص بر انسان ظاهر می‌شود و انسان بدان آگاه می‌گردد و سرمنشأ نعمت‌های بهشتی فضایل کسب شده است

۲۱- گزینه‌ی «۴» درست است

قرآن کریم می‌فرماید: «رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ لِنَاسٍ لَّئِن لَّا يَكُونِ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ»

۲۲- گزینه‌ی «۴» درست است

حضرت علی (ع) از حاکم شدن بنی‌امیه خبر می‌دهد و آن را نتیجه‌ی سستی مسلمانان در دفاع از حق می‌داند و آیه‌ی شریفه‌ی «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ» حاکی از آن است

۲۳- گزینه‌ی «۳» درست است

مهم‌ترین اعتقاد دینی و پایه و اساس تمام دین توحید (لا اله الا الله) است که بر تمام آیات قرآن سایه افکنده و مانند روحی در پیکره‌ی معارف و احکام دین حضور دارد

۲۴- گزینه‌ی «۱» درست است

آیه‌ی شریفه‌ی «إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّكَ بِلَدِّي وَرَبُّي» بیانگر توحید ربوبی و آیه‌ی شریفه‌ی «فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ» بر توحید عبادی دلالت دارد

۲۵- گزینه‌ی «۲» درست است

هر عملی از دو جزء تشکیل شده است. نیت و شکل عمل، اگر عمل بدون نیت باشد مانند کالبد بی‌جانی بیش نیست